

Sosyalîstên Şoreşgerên Kürdistan

Sosyalîstên Xeleskarê Kürdistanî

Her şey KUKM'ni Toparlama ve Yeniden İnşa Mücadelesi için

BÜLTEN Sayı:8 Kasım-Aralık 2004 sosyalist-kurd@sosyalist-kurdnet

**PKK'nin 26 Kuruluş
Yıldönümü Kutlu Olsun!**

Weşanên Sosyalîstên Şoreşger

Merhaba,

8. Sayımızla karşınızda olmanın sevincini ve gururunu yaşıyoruz.

Bin bir zorluk ve olanaksızlıkla boğuşarak 8. sayı çıkarabilmek bizim açımızdan bir başarıdır. Kuşkusuz bunu yeterli görmüyoruz. Mevcut durumumuza göre bir başarı, ama genel gelişmeler açısından etkisi sınırlı çok mütevazı bir çalışmadır. Gücümüzün ve olanaklarımızın bilincindeyiz. En güçlü silahımız, devrimci bilincimizle donanımlı devrimci kararlılığımız ve sonuna kadar gitmedeki sebatımız, inadımızdır!

Bütün bunlarla birlikte daha çok çaba göstermemiz gerektiğine, daha profesyonel bir tarzı yakalamamız gerektiğine inanıyoruz...

Bu sayımız aynı zamanda bu yılın son sayısı... Bu nedenle Ayın Konusu bölümünü 2004 yılının genel değerlendirmesini konu edinen bir yazıya ayırdık. Bu yazıda 2004 yılının belli başlı gelişmeleri değerlendiriliyor, 2005 yılının ana eğilimlerinin altı çiziliyor.

Kasım-Aralık sayımızda PKK'nin 26. Kuruluş yıldönümünü anan ve kutlayan bildiri ve tutsak yoldaşlarımızın gönderdiği bir mektuba yer verdik. Bu yoldaşlarımızın mektubunu olduğu gibi yayınladık. Oradaki coşku ve heyecanın görülmesini istedik.

Bu sayımızda değerli yazar EZ (Gürdal Aksoy)'in "Anadolu'da Gundi'ler ve Türk Milliyetçiliğinde Köylü Romantizmi" adlı yazısına yer verdik. İlgiyle okunacağını umuyoruz.

Bu sayımızda başka değerlendirme yazılarımızla birlikte Ekim Devriminin anısına güncelliğini koruyan bir yazıyı yer verdik. Dünyadaki değerlendirme ve tartışmaları sayfalarımıza taşımaya ve okuyucularımızın değerlendirmelerine sunmaya devam ediyoruz.

Hedefimiz içerik olarak daha zengin, biçim olarak daha profesyonel bir dergi düzeyini yakalamaktır. Bunun politik gelişmeler ve çalışmalarımızın ivme kazanmasına bağlı olduğunu biliyoruz.

Okuyucularımızdan, dostlarımızdan daha fazla destek istiyor ve bekliyoruz.

Yeni yılda daha gelişkin bir yayınlara karşınızda olma umudumuzu tekrarlarlarken, bütün yoldaşlarımızın, dostlarımızın, emekçilerin ve halklarımızın yeni yılını kutluyor, yeni yılın başarı dolu bir yıl olmasını diliyoruz...

Yeni sayılarımızda, daha da önemlisi özgür yıllarda buluşmak umuduyla...

İÇİNDEKİLER

1- Merhaba	2
2- 27 Kasımdan Bugüne ..	3
3- 2005' Gireirken	9
4- AB ve Azınlıklar Sorunu.....	12
5- Arafat'ın Ardından ..	14
6- 'Anadolu'da Gundiler'	17
7- Savaş Üzerine	25
8- Azınlık, Asli Unsur.....	29
9- PKK Muhasebesi(5).....	31
10- İmparatorluk Yoktur.....	55
11- Birleşik Devletlerde Seçimler.....	48
12- Sınıflar ve Sınıflar Savaşımı 2.....	50
12- 27 Kasım Diriliş.....	55
13- Değerlendirme yazıları.....	57
14- B. Ekim Devrimi	64
15- Mektup.....	66

İsteme ve Bağlantı Adresi:

WSS

B.P 4 - 93801 EPINEY S/SEINE Cedex FRANCE

internet: www.sosyalist-kurd.net

e-mail: sosyalist-kurd@sosyalist-kurd.net

KAPAK

27 KASIMDAN BUGÜNE!..

27 Kasım 1978 tarihi, Kürdistan tarihinde çok önemli bir yere sahip. Kuşkusuz 27 Kasım, tek başına ele alındığında her hangi bir günden başka bir anlam ifade etmez. Ancak öncesi ve sonrası gelişmelerle birlikte ve bir bütünlük içinde ele alındığında, simgesel anlamda, önemli bir tarihsel dönemece tekabül eder.

27 Kasım 1978 tarihinde PKK'nin kuruluş toplantısı yapıldı. Bu, I. Kongre veya Kuruluş Kongresi olarak da adlandırıldı. Bu toplantıdan önce yapılanlar var, sonra gerçekleştirilen koca bir mücadele tarihi var. Bu kısa bildiride PKK tarihini

özetleme iddiasında değiliz. Bu, başka çalışmalarımızda yapılmaya çalışıldı, en azından konuya giriş ve doğru yöntemin ne olması gerektiği konusunda önemli bir çalışmanın yapıldığı kanısındayız. Burada o dönemin ilişkilerinden, bu ilişkilere yön veren temel değerlerden kısaca söz etmek

istiyoruz. Başka bir ifade ile PKK'yi PKK yapan temel değerler ve iddiadan geriye ne kaldı, sorusunu sormak ve alınması gereken temel derslere bir kez daha vurgu yapmak istiyoruz. Bu, aynı zamanda bu uğurda yaşamını veren binlerce yoldaşımızın anısına saygının ve bağlılığın da bir gereğidir.

Bu düşüncelere sahip olmak, bunu bir program olarak ilan etmek, tek başına bir şey ifade etmiyordu. Her şeyden önce bunlara inanmak, bu sözlerde tutarlı ve samimi olmak önemliydi. PKK'yi kuran ve ilk dönem harcına emek koyanların en temel özellikleri, düşüncelerinde, sözlerinde ve inançlarında tutarlı, samimi ve ciddi olmalarıydı. Bu, söz ve eylem birliği, teori ve pratik bütünlüğü anlamına geliyordu.

'60'lı yılların sonları ve '70'li yılların başlarında dünyada, Türkiye'de sarsıcı gelişmeler olmasına rağmen bunların Kürdistan'a yansımaları sınırlıdır. DDKO'nun sınırlı bir çalışması var, ama bu çalışma Kürdistan sorununun kendisini tanımlamaktan bile uzaktır. Güney'deki gelişmeler de Kuzeyi sınırlı

düzye de etkilemektedir. Dünyaya açılan Kürdistan gençliğinin önemli bir çoğunluğu Türkiye devrimci gençlik hareketi içinde yer almaktadır. DDKO'yu yönetenlerin çoğunluğu ise Kürdistan'daki egemen ve orta sınıfların üst kademesindeki sınıf ve tabakalara mensuptur. Türkiye devrimci gençlik hareketinin ezilmesi, o güne dek bu hareketlerin Kürt sorununa getirdikleri yaklaşımların resmi

bir güç haline gelebilmesi halkın devrimci zorunun örgütlenmesi ile mümkündür!

Dört: Kürdistan sorunu özünde bir emekçi sorunudur. Kürt egemen sınıflarının bir Kürt sorunu yoktur. Ulusal Kurtuluş Devriminin itici güçleri işçiler, köylüler ve diğer emekçi sınıf ve tabakalardır.

Beş: Sömürgecilik, emperyalizm ve onları içte destekleyen Kürt egemen sınıfları ulusal kurtuluş mücadelesinin hedefleridir.

Bu düşüncelere sahip olmak, bunu bir program olarak ilan etmek, tek başına bir şey ifade etmiyordu. Her şeyden önce bunlara inanmak, bu sözlerde tutarlı ve samimi olmak önemliydi. PKK'yi kuran ve ilk dönem harcına emek koyanların en temel özellikleri, düşüncelerinde, sözlerinde ve inançlarında tutarlı, samimi ve ciddi olmalarıydı. Bu,

söz ve eylem birliği, teori ve pratik bütünlüğü anlamına geliyordu.

Ciddiydiler, samimiydiler, tutarlı ve inançlıydılar, "sözlerinin eri"ydiler!.. Söylediklerini mutlaka yapıyorlardı. Bunun için "karınca gibi", bitmez tükenmez bir enerjiyle çalışıyorlardı.

Bu özellikleri ve ölçüleri, kendi aralarındaki ilişkilere de yansıyor. İlişkileri samimi, sıcak, açık, sözcüğün tam anlamıyla dostçaydı, çıkarsız ve hesapsızdı. Disiplin, şekillenmeye başlayan hiyerarşik ilişkiler bu ilişkilerini etkilemiyordu. Onlar, bu birbirine çelişkili olan özellikleri uyumlu bir bütünlük haline getirmesini bilmişlerdi.

O dönem devrimciliğini "Devrimci Romantizmin" en güzel örneği, aynı zamanda ülkemizde türünün son örneği olarak tanımlamak abartı olmaz, tersine sadece bir gerçekliğin tespiti olur.

Elbette "Devrimci Romantizm" döneminin sayısız toyluğu, "çocukluğu", beslenen ideolojik ve kültürel iklimden alınan olumsuzluğu vardı. Bunlar da bir olgu, ama bunların hiç biri o dönem devrimciliğinin bugün de esas alınması gereken değerlerinin önemini azaltmıyordu.

Devrimcilik, sadece dünyaya kafa tutmak, "olanaksız istemek" değildi; aynı zamanda, o güne dek insanlığın en güzel ve değerli ahlaki özelliklerini yeni bir potada birleştirmek ve yeniden üretmekti. Devrimcilik, yeni bir ahlak ve kişilik demektir. Bu, çok soyut bir şey, çok "mükemmel" olan bir şey değil, gerçek insanın yaşam ve ilişki-

O dönem devrimciliğini "Devrimci Romantizmin" en güzel örneği, aynı zamanda ülkemizde türünün son örneği olarak tanımlamak abartı olmaz, tersine sadece bir gerçekliğin tespiti olur.

çerçeveyi aşmaması, emekçi kökenli Kürdistan gençliğini Kürdistan eksenli arayışlara yöneltti. Emekçi kökenli bu gençleri motive eden devrimci sosyalist düşüncelerdi. Bu ideolojik tanımlama, onları yurtseverliğe ve Kürdistan gerçekliğine götürdü. Türk sol hareketine karşı geliştirdikleri devrimci eleştiriler, onları devrimci yurtseverliğe, KDP ve DDKO'ye aldıkları net eleştirel tutum onları devrimci enternasyonalist bir kimliğe götürüyordu. Düşünceleri, programları, dost ve düşman tanımları çok açık, yalın ve netti:

Bir: Ülkemiz Kürdistan, sömürge bir ülkedir. Öncelikle tarihsel, ulusal ve toplumsal gerçekliği ile Kürdistan bir ülke olarak kabul edilmeden ve tüm devrim düşüncesi, programı ve stratejisi bu gerçeklik üzerine kurulmadan Kürdistan'da söz söylemenin ve eylemde bulunmanın devrimci yurtsever bir değeri yoktur. Sözde değil, özde Kürdistan ülke gerçeğini kabul etmek, aynı zamanda resmi ideolojiden, Kemalizm'den de kopuşun mihenk taşı, olmazsa olmaz koşuludur!

İki: Sömürge Kürdistan sorunu özgürlük ve bağımsızlık sorunudur! Bağımsız, demokratik ve giderek birleşik Kürdistan hedefi, Kürdistan ulusal kurtuluş devriminin asgari programıdır. Bu hedefe bağlanmayan hiçbir stratejik ve politik yaklaşımın Kürdistan'da devrimci bir anlam ve değer ifade etmesi mümkün değildir.

Üç: Kürdistan'da sömürge yönetimi, her açıdan bir zor ve şiddet örgütlenmesidir. Kürdistan'da sözün bir değer haline gelebilmesi, halkın politik

lerinde ete kemiğe bürünen somut bir şeydi.

Sonra çok şey değişti, olumlu ile olumsuz, güzel ile çirkin, özgürlük ile yeni türden kölelik paradoksal bir bütün içindeydiler... Parti kuruldu, sert mücadele yılları, tutuklanmalar, tasfiyeler, içte kurulmaya başlayan iktidar ilişkileri, bu iktidar ilişkilerinin tek elde toplanması ve diğer gelişmeler, "Devrimci Romantizmin" de sonunu getirdi. O dönem özellikleri, "ideolojik kalma", amatörlik", "politikleşmeme", resmîyete gelmeme" olarak suçlandı, mahkum edildi.

Önce parti yüceltildi, fetişleştirildi. Sonra bu yerini " Ö n d e r l i k " yüceltmesine bıraktı. Bu da en somut anlamıyla kuruluş özelliklerinden uzaklaşmak, bir bakıma karşısına dönüşmeye doğru yol almak demektir. Bugün gelinen nokta budur!

Bugün o dönemden kalan İmralı Partisi içindeki kadrolara bir bakın, onlarda o döneme ait bir iz bulabilir misiniz?

Bugün yine 27 Kasım'a, PKK'ye ve o dönem şehitlerine bol bol övgüler yapacaklardır. Ama bunların hiçbir değeri yok. Bu övgülü kampanyaların tek bir anlamı var, geçmişin güzelliklerini ve değerlerini kötü bir miras yedici gibi harcamak, mevcut durumlarını gözlerden kaçtırmak. En hafif yorumla yaptıklarının anlamı bu...

27 Kasımdan, başka ifadeyle "Devrimci Romantizm" döneminden geriye ne kaldı? Tasfiye edilen çok şey var. Ama buna rağmen emekçi damarı, "Devrimci Romantizmi" tümünden yok edemediler. Yok etmeleri de mümkün değildir.

Bugün halkımızın, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin devrimci emekçi bir partiye ihtiyacı var. Ama bu parti, eskini tekrarı olmayacak, olmalıdır. Geçmişe ait ne kadar devrimci değer varsa hepsini kendisine katan ve kendisini zengin deneyimlerin ışığında yeniden üreten bir partiye ihtiyacımız var.

İhtiyacımız olan parti, hiçbir zaman kendisini amaç haline getirmemelidir. O, her zaman amaca uygun bir araç olarak kalmalıdır. İhtiyaç duyduğumuz parti, kurucuları ve üyeleri tarafından fetişleştirilmemelidir!

PKK, devrimci bir ihtiyacın ürünü olarak

doğdu, Kürdistan tarihinde bir çığır açtı. Ama süreç içinde başkalaşıma uğratıldı ve sonuçta ismen de tasfiye edildi. Onun gerçek devrimci mirasçıları olarak tarihine sahip çıkacağımızı ve bu bağlamda tarihi sorumluluklarımızı yerine getireceğimizi bir kez daha hatırlatmak isteriz.

PKK tarihi mirasına sahip çıkmanın, aynı zamanda devrimci ve sorumlu tarzda onun gerçekliği ile yüzleşmek ve hesaplaşmak anlamına

Devrimcilik, sadece dünyaya kafa tutmak, "olanaksız istemek" değildi; aynı zamanda, o güne dek insanlığın en güzel ve değerli ahlaki özelliklerini yeni bir potada birleştirmek ve yeniden üretmektir. Devrimcilik, yeni bir ahlak ve kişilik demektir. Bu, çok soyut bir şey, çok "mükemmel" olan bir şey değil, gerçek insanın yaşam ve ilişkilerinde ete kemiğe bürünen somut bir şeydir.

geldiğini de biliyoruz. Bugüne dek bunun gereklerini yerine getirmeye çalıştık, bundan sonra da bu yolumuzda devam edeceğimizi vurgulamak isteriz.

PKK'nin 26 Kuruluş Yıldönümü Kutlu Olsun!
Her Şey Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesini Toparlamak ve Yeniden İnşa Etmek İçin!

24 Kasım 2004

AYIN KONUSU

2005'E GİRERKEN...

Bir yılı daha geride bıraktık. Dünyada, Ortadoğu, Türkiye ve Kürdistan'da önemli gelişmelerin yaşandığı bir yılı... Yeni yıla girerken bu gelişmeleri kısaca değerlendirmek, geleceği yönlendirecek ana eğilim ve çizgileri kavramak açısından önemlidir. Bu, geleneksel bir görevin değil, daha doğru, kendinden emin ve sağlam adımlarla yürümenin bir gereğidir. Kuşkusuz bu, sonuna yaklaştığımız yılın bir bilançosu değil, ana çizgileriyle kavranması olacak... O nedenle değerlendirmemizin genel ve ana çizgileri içeren bir özet niteliğinde olması yadırgatıcı olmamalıdır!

2004 yılında dünya çapındaki hegemonya kavgası hızından bir şey yitirmeden devam etti. Irak işgal ve direniş sarmalında yaşanan kaos derinleşerek devam etti. Dünya çapında emek ve halk güçlerine karşı sürdürülen çok yönlü saldırılar devam etti. Buna karşı direnişler de... TC AB'ye kilitlendi, enerjisinin önemli bir bölümünü bu hedefe harcadı. Kürdistan'da İmralı tasfiyeciliği derinleşerek devam etti, çürüme ve etkisizleştirme politikaları yeni boyutlar kazandı. 2004'un özelttiğimiz bu bazı gelişmelerin ve diğerlerinin daha ayrıntılı bir değerlendirmesine geçebiliriz.

I.

2004, 2003'ün bir devamı niteliğinde oldu. Irak işgali, işgale karşı gelişen eylemler, kanlı operasyonlar, ABD Başkanlık seçimleri, AB'nin yeni üyelerle genişlemesi, emperyalist devletler arasında yaşanan hegemonya kavgası, kazanılmış ekonomik, sosyal ve siyasal haklara yapılan saldırılar, bu saldırılara karşı gelişen direnişler, 2004 yılına damgasını vuran başlıca gelişmeler oldu.

ABD Başkanlık seçimleri uzun süre gündemi

meşgul etti. Sonuçta Bush ikinci kez başkanlık koltuğuna oturdu. Demokrat adayın, aslında Bush'tan temelde farklı bir politikası yoktu. Ancak ABD tekelleri tercihini Bush'tan yana yaptı. Bush, onların saldırgan politikalarına en iyi yanıtı veren biriydi ve bunu ilk başkanlık döneminde kanıtlamıştı. John Kerry ise Irak politikasına karşı değil, yükün bir kısmını "müttefiklerle" paylaşma eğilimindeydi. Uluslararası meşruiyete önem verilmesi gerektiğini belirtiyordu. Yani AB ülkeleriyle daha uzlaşmacı bir politika yürütülmesi gerektiğini söylüyordu. Ama temelde dünya, Ortadoğu ve Avrasya stratejisinde aynı çizgileri savunuyordu. Diğer politikalar konusunda da temelde farklı bir şey söylemiyordu. Dolayısıyla ABD seçimlerinin getireceği yeni bir unsur, farklılık olmayacaktı. Geçmeden belirtmeliyiz ki, "bizim" bazı Kürt çevreler ve bireyler, Bush'u tutkuyla destekledi, Bush'un kazanması ile Kürtlerin kazandığı denklemini kuranlar oldu. Kuşkusuz bu, ilkesel olarak yanlış olduğu gibi, pratik politika açısından da bir yanılsamadır. Gerçekten Bush'un Güney Kürdistan için çok net çizgilerle belirlenmiş, sağlam güvenceler içeren bir politikası var mı? Hayır, ortada reel politığe, dengelere dayalı fiili bir durum var. Güney Kürtlerinin geleceği belirsizdir, dahası büyük felaketlere ve trajedilere adaydır. Dengeler Güneyin geleceğinde rol oynayacaktır. Kaldı ki John Kerry kazanmış olsaydı bile Güneye yaklaşımı Bush'tan farklı olmayacaktı. Gerçeklik bu olmasına rağmen kendini ve halkı yanıltmanın anlamı nedir? Öte yandan biliniyor ki, ABD'nin, Başkanlarından bağımsız olarak Kuzey Kürdistan politikası çok açıktır. Bu, TC'nin egemenliğini her açıdan desteklemek, Kürtlerin en sıradan direnişlerini bastırma hareketlerine güç vermek olarak özetlenebilir. Bu gerçekliği halkın gözlerinden

kaçırtıp ABD ve Başkanını halka hoş ve sevimli göstermenin, Kürt yanlısı olarak yansıtmanın bırakalım yurtseverlikle, tutarlı milliyetçilikle bir ilgisi olabilir mi?

Irak işgali ve buna karşı geliştirilen direniş, hem Irak'ın geleceği, hem de Ortadoğu dengeleri açısından bilinmeyenli bir denklem niteliğindedir. Irak üzerinde süren mücadelenin kaderi, dünya dengelerini de önemli ölçüde etkileyecektir. ABD, Irak'ta mutlaka kazanmak istiyor. Bunun için her yolu meşru görüyor, kitle katliamları gerçekleştirilmekten geri durmuyor. İki yıla yaklaşan süre içinde Irak'ta kontrol kuramayan ABD'nin kazanması çok güç görünüyor. Kaçınılmaz olarak bunun politik ve stratejik sonuçları olacaktır. Irak'ta ABD'nin yenilgisi, aynı zamanda, dünyayı tek başına yönetme stratejisinin de ölümcül bir yara alması anlamına gelecektir. Bu durum dört parçasıyla Kürdistan'ı ve bütün Kürtleri yakından ilgilendiriyor. Bu noktaya ileride yeniden dönmeye çalışacağız.

2004 yılının en önemli gelişmelerinden biri de İstanbul'da NATO zirvesinin toplanması ve bunun emperyalist devletlerarası güç ilişkilerini ve çelişkilerini yansıtan bir platform niteliğini kazanmış olmasıdır. ABD'nin Büyük Ortadoğu Projesi, kendi denetiminde NATO'yu Irak'a çekme çabaları istenilen sonucu vermedi. Başını Fransa ve Almanya'nın çektiği kanat, ABD'nin istemleri ve dayatmaları karşısında fren işlevi gördü. Bir kez daha görüldü ki, ABD ile AB arasında, özellikle başını Fransa ve Almanya'nın çektiği kanat arasındaki hegemonya kavgası derinleşme eğilimindedir. Son dönemde Rusya'nın yeni nükleer silahlar geliştirme projesini açıklaması ve bunu dünya güç dengeleriyle bağlantılandırması anılan hegemonya kavgasının ne denli büyüme potansiyeline sahip olduğunu gösteriyor.

NATO zirvesinin gösterdiği diğer bir gerçeklik de şu: Emperyalist devletler kendi aralarındaki çelişkilere rağmen ezilen sınıf ve halkların direnişlerine karşı dünya çapında ortak tavır alma konusunda hemfikirdirler. Bunu da ucu açık "uluslararası terörizmle mücadele" ile teorileştirmekte ve meşrulaştırmaya çalışmaktadırlar.

2004 yılı içinde AB, üye sayısını 25'e çıkardı. Nüfus, alan ve güç olarak büyüyen AB, henüz her bakımdan dünya dengeleri içinde ortak bir duruşu yakalamaktan, dolayısıyla ABD karşısında hatırı sayılır bir ağırlık oluşturmaktan uzaktır. Kendi içinde parçalıdır. Irak Savaşında bu çok daha net bir biçimde görüldü. Savaşın getirdiği bölünme devam ediyor. Bu bölünme, ABD ekseninde

hareket eden ülkelerin (İngiltere, İtalya, Polonya, Danimarka ve diğerleri) varlığı ABD karşısında etkin bir blok olmayı engelliyor. AB, gerçekten konfederal bir birlik olacak mı, ortak bir dış ve askeri politika oluşturabilecek mi ve giderek ABD karşısında karşı bir ağırlık oluşturacak mı soruları, yanıt bekleyen önemli sorulardır. Bu yıl imzalanan Anayasa tasarısı, bir yönüyle anılan sorulara yanıt oluşturma çabasının bir örneğidir. Ancak bu sürecin karmaşık, çelişkili ve belirsizliklerle dolu bir süreç olduğunu vurgulamak durumundayız.

Kendi içinde bu soruları yaşayan AB'ye TC katılmak için yoğun bir çaba sergilemektedir. Kürt politikasında boy gösteren parti, örgüt ve şahsiyetlerin ezici çoğunluğu TC'nin AB'ye tam üye olmasını desteklemektedir. Bu, Kürtler için bir şans, belki de "son şans" olarak değerlendirmektedir. Bu da başka bir yanılgıdır ve bu konu başka değerlendirmelerimizde ele alınmıştır.

Rusya, ABD'nin Avrasya stratejisi sonucu iyice daraltıldığını ve sınırlandırıldığını görmekte ve düşünmektedir. Bir yanda Çeçen direnişiyi uğraşırken, bu konuda her türlü bastırma yöntemini kullanmakta sakınca görmezken, bir yandan da uluslararası ilişkilerde geri kalmamaya, elindeki nükleer güçle etkin söz sahibi olmaya çalışmaktadır. Putin'in yeniden seçilmesi, son dönemde nükleer silahlanmayla ilgili yaptığı açıklama, "dünya devleti" olma doğrultusundaki isteğini çok açık bir biçimde göstermektedir. Kafkaslarda, Orta Asya'da güç yitiren Rusya, dünya hegemonya mücadelesinde ne kadar başarılı olabilir sorusunun yanıtı bugünden tam olarak verilememekle birlikte, bu doğrultudaki istemini ve eğilimini not etmek, doğru gelecek öngörülerini açısından önemlidir. ABD karşısında AB ile ittifak yapmak, Çin ve Hindistan ile ittifak geliştirmek de Rusya'nın etkin güç olma arayışları içinde değerlendirilmelidir.

Çin, dünya politikasında ve ekonomisinde etkin söz sahibi olmak için derinden derine yol almaktadır. Ekonomik alanda sağladığı hızlı büyüme, piyasaya sürdüğü ucuz mallar birçok ülkeyi kaygılandırmaktadır. Gelecek on yılların dünyasında Çin, başka bir güç odağı olarak öne çıkabilir. Afgan işgalinin bir hedefi de bu olasılığı şimdiden önlemektir. Aynı durum Rusya'nın sınırlandırılması, olası Rusya-Çin-Hindistan blokunun önlenmesi amacı için de söylenebilir.

Öte yandan Japonya'nın dünya siyasetindeki etkinliği pek tartışma konusu olmamaktadır. Öyle de olsa son yıllarda kimi sarsıntılar geçirse de Japonya sahip olduğu ekonomik gücüyle Uzak Doğuda, geliştireceği ittifaklarla hatırı sayılır bir

güç potansiyelidir.

Bu kısa "ufuk turu"ndan çıkardığımız sonuç şudur: Irak işgalinden bu yana yaşanan gelişmeler tek kutuplu dünya gerçekliğinin görece ve geçici bir durum olduğunu kanıtlamakta, gelişmelerin dünyamızın çok kutupluluğa doğru evirildiğini göstermektedir. Bunun bir sonucudur ki BM'yi restore etmek amacıyla hazırlanan raporda Güvenlik Konseyinin değişen duruma göre yeniden düzenlenmesi ifade edilmektedir. Öteden beri dile getirilen Almanya, Japonya, Hindistan ve Brezilya'nın Güvenlik Konseyi Daimi Üyeleri olmaları önerisi, var olan çok kutupluluk eğiliminin dışavurumundan başka bir şey değildir. ABD'nin Irak'ta yaşayacağı çok net bir yenilgi bu süreci hızlandıracak, dünyayı rakipsiz ve tek başına yönetme stratejisi ölümcül bir yara alacaktır. Emperyalist devletler arasındaki bu çelişkiyi doğru değerlendirmek, abartılı sonuçlara ulaşmamak önemlidir. Bu çelişkilerin derinleşmesi toplumsal mücadeleler açısından nesnel olanaklar sunacaktır. Yoksa bu çelişkilerin kendisinden kendiliğinden ezilenler lehine bir şey çıkmaz...

2004 yılının en önemli gelişmelerden biri de sosyal ve ekonomik kazanımlara, haklara yapılan saldırılardır. Almanya, İtalya ve diğer AB ülkelerinde çıkarılan yasalar bunun en somut örnekleridir. Bu saldırılara karşı işçiler ve emekçiler tepkisiz kalmadı. Sendika bürokratlarını aşan eylemler, eylem kampanyaları geliştirdiler. Almanya'da düzenlenen "Pazartesi Gösterileri" bunun en somut kanıtı olmaktadır. Kuşkusuz bu eylemler ve tepkiler henüz tekellere ve hükümetlere ciddi geri adım attırarak düzeyde değildir, ama öyle de olsa kapitalizmin merkezlerinde sınıf mücadelesinin yeniden gelişme eğiliminde olduğunun işaretlerini vermektedir. Bu da gelecek açısından önemlidir.

2004 yılı içinde Küreselleşme karşıtı hareket varlığını sürdürmekle birlikte iç ayrışma sürecine de girdi. Mücadelenin keskinleşmesine paralel olarak bu ayrışma ve saflaşmanın daha da derinleşeceği kesindir.

Sınıf mücadelesinin kapitalizmin merkezlerinde yeniden gelişme eğilimine girmesi, sosyalist akımın da yeniden ayağa kalmasına temel oluşturacaktır. Bunun ayak sesleri çoğalmaktadır...

II.

2004 yılı boyunca Irak ve Filistin üzerinden Ortadoğu, dünya gündeminin en önemli gündem maddesi oldu. 2003'te başlayan işgalin kısa sürede

istikrar kazanacağı ve oturacağı varsayılıyordu. Ancak beklenen olmadı. Irak'ta direniş boyutlandı ve derinleşti. ABD, yaz aylarında yönetimi Iraklılara devrettiğini açıkladı. "Geçici hükümet" kuruldu. Kuşkusuz bu göstermelik ve işgal yönetimini perdelemeye dönük bir manevradan başka bir şey değildi. Allavi hükümetinin herhangi bir kukla yönetiminden herhangi bir farklılığı yok. Irak'ta bütün ipler ABD'nin elinde bulunmaktadır. Direniş şimdi belli bir bölge ile ve Sunni kesimle sınırlı gibi görünüyor. Şiilerin duruşu, şu anda sessiz bekleyiş ve izleme biçiminde görünse de ABD'ye karşı da ciddi bir mesafesi var. Ocak 2005'te yapılması öngörülen seçimlerde kazançlı çıkmayı planlıyorlar. Kendi içlerinde de farklı eğilim ve grupları barındırmaktadırlar.

1991'den beri Güney Kürdistan'ın büyük bir bölümünde fiili bir devlet düzeyine gelen Kürtler, Saddam rejiminin yıkılması ve Irak'ın yeniden şekillenmesi sürecinde bu konularını daha da güçlendirme, Kerkük'ün başkent olduğu federe devleti meşrulaştırma çabalarını yoğunlaştırmaktadırlar. Bu bağlamda KDP ve YNK yerel yönetimlerini birleştirdi, temel konularda ortak politika oluşturma ve izleme kararına ulaştı. Ocak seçimlerine ortak listeye girme konusunda da anlaşmışlar. Yine Kerkük konusunda ortak politika izleme noktasında uzlaştıkları biliniyor. Bunların yanı sıra Güneyde ekonomi, eğitim, kültür ve diğer alanlarda inşa çabalarının yoğun bir tempoyla sürdürüldüğü kaydedilmelidir. Bütün bunlar madalyonun bir boyutudur. Bir de madalyonun öteki boyutu var. Öncelikle buna bakmak gerekir.

Kuşkusuz Kürt halkının kendi kaderini istediği gibi tayin etme hakkı var, isterse bunu bağımsız bir devlet kurma biçiminde de somutlaştırabilir. Bu hakkı tartışma dışı tutmak gerekiyor. Güneyin iki büyük partisi KDP ve YNK duruşlarını ABD'nin Irak ve Ortadoğu politikası eksenine bağlamışlardır; dolayısıyla kaderleri de bir bakıma anılan politikanın kaderine ve geleceğine bağlıdır. ABD'nin Irak ve Ortadoğu politikasının geleceği ise birçok dengeye ve gelişmeye bağlıdır. Irak'ta yaşayacağı bir başarısızlık, bu başarısızlığın zincirleme sonuçları Güney Kürtlerini ve Güney federe devletinin kaderini nasıl etkileyecek? Bu çok önemli bir sorudur. Bu sorunun çok yönlü yanıtı verilmeden söylenecek sözlerin pratik bir anlamı olmayacaktır. ABD'nin Irak ve Ortadoğu politikasını etkileyen bölgesel etkenler de var. TC, başlı başına bir etkidir. Arap devletleri, İran, Filistin ve diğerleri... TC, ABD'nin bölge stratejisinde vazgeçemeyeceği temel ayaklarından biri...

Bu ayağı atması için hiçbir neden yok, bu konuda herhangi bir işaret de yok. Elbette aralarında birçok çelişki var, taktik farklılıklar var, çıkarları ve politikaları her konuda birebir çakışmıyor. Bunlar doğru, ama aralarındaki stratejik ortaklık da bir o kadar doğrudur ve esas olan da budur!

Bütün bu etkenlerin birleşik etkisiyle ABD, Güney Kürtlerini bilinen geleneksel politikalara kurban ederse ne yapılacak, bunun bugünden bir yanıtı var mı? Bu sorunun yanıtı yok. Denilen sadece şu: "ABD böyle bir şey yapmaz!" Elbette son derece çocukça ve komikçe bir yanıt... Neden yapmasın? Şimdiye kadar yapmadı mı?

Öyle olduğu içindir ki, esas olarak kaderlerini ABD'ye bağlamış iki Kürt lideri, Barzani ve Talabani, ABD Başkanı Bush'a ortak bir mektup kaleme alma gereğini duydular. Bu mektupta kaygılarını, karşılaşılabilecekleri tehlikeleri diplomatik bir üslupla, ama çok net sözcüklerle ifade ettiler. Bu, boşuna değildi. ABD'nin yönetimi "Geçici hükümete" devre hazırlandığı bir dönemde BM Güvenlik Konseyi, aldığı bir kararda Kürtlerden ve Güney Kürdistan'ın statusünden söz etmiyor, bu fiili gerçekliği görmezden geliyordu. Kaldı ki, henüz işin başıydı, ama aynı zamanda bu, gelecek için olumsuz işaretler anlamına geliyordu.

Kuşkusuz şu soru da önemli: Güney Kürtleri ve genel olarak bütün Kürtler geleceklelerini hangi dost ve düşman politikasında görüyorlar? Ya da dostları kim, düşmanları kim? Stratejik bir sorudur bu! ABD ile İsrail ile TC ve diğer sömürgeci devletlerle Kürdistan halkının, özel olarak da Kuzey Kürdistan'ın özgürlük istemleri, en temel ulusal hakları stratejik olarak uzlaşmaz bir karşıtlık içindedir. Bu nesnel bir olgudur! O halde bu güçlere bel bağlayıp gelecek tasarılarını yapmak, aslında, kuzuyu kurda teslim etmekten başka bir anlama gelmiyor. ABD, İsrail, TC ve diğer sömürgeci, gerici devletler Kürt halkının dostu ve stratejik müttefiki olamaz. Güney Kürtlerine ABD'nin yaklaşımı stratejik değil, çok özgün koşulların belirlediği görece, geçici bir durumdur. Bu özgünlüğü görmeden var olan duruma stratejik bir değer biçmek, hele ABD hayranlığını yapmak, stratejik olarak Kürt halkına en büyük kötülüğü yapmaktan başka bir şey değildir.

Kürt halkının dostları, bugün egemen sistemlerin ideolojik, politik ve kültürel etkisinde de olsa ve yakın gelecek açısından politik pratik bir değer ifade etmezse de bölge halkları, emekçi sınıflarıdır. Politik olarak dini grupların etkinliği bu gerçekliği değiştirmez. Yine "ya ABD yanlısı ya da dini grupların tarafı" gibi bir ikilem de dar ufukluluktur.

Halkların bağımsız duruşunu geliştirmek varken, bu eğilim bugün ne kadar güçsüz olursa olsun bunu esas almak varken neden ille de şu veya bu gücün yedekliğine oynansın ki?

Öte yandan Güneydekilerin ve genel olarak Kürt halkının işgal ve işgale karşı gelişen direniş karşısındaki görüşünü ve tutumunu netleştirmesi gerekir. Bu noktada da paradoksal durumlar ve çelişkiler var. Şimdilik bu önemli noktaları genel bir özet ve temel sorular olarak bırakıyoruz. Başka değerlendirmelerde derinlemesine tartışacağımızı belirtmekle yetinelim...

Irak'ta işgal rejimini istikrara kavuşturmadan ABD'nin İran ve Suriye'ye askeri bir müdahalede bulunması güç görünüyor. ABD'nin Irak'taki başarısı veya başarısızlığı Filistin sorununu ve giderek bütün bölgedeki egemenliğini etkileyecektir. Daha da iddialı bir öngöründe bulunmak mümkün: ABD'nin Irak'taki başarısı veya başarısızlığı, aynı zamanda dünyayı tek başına, rakipsiz yönetme stratejisinin de geleceği açısından dramatik bir dönüm noktası olmaya adaydır!

Ortadoğu'da üzerinde durulması gereken diğer bir durum da Filistin sorunudur. Kasım ayında Yaser Arafat'ın yaşamını yitirmesi ile birlikte Filistin sorunu yeni bir durumla karşı karşıya kaldı... Kuşkusuz Arafat'ın ölümü Filistin dengeleri üzerinde önemli bir etkide bulunacaktır. Aynı biçimde İsrail'in politikalarını da etkileyebilir. Ocak 2005'te yapılacak seçimlerle Filistinliler yeni liderlerini belirlemiş olacaklardır. Arafat sonrası şekillenmesi ve bunun oturması belli süre alacaktır. Ama her şeye rağmen Filistin direnişi devam edecek ve Ortadoğu'daki gelişmeleri etkilemeyi sürdürecektir. İsrail ve ABD'nin tutumu da bu direnişi bastırmak, radikal unsurlarını tasfiye etmek ve kendi politikalarına uyumlu bir Filistin yönetiminin işbaşına gelmesini sağlamaktır. Kendi yerel sopsası olacak bir Filistin yönetiminin ise yaşama şansı hemen hemen yoktur. Irak'taki işgalin durumu, genel olarak Ortadoğu'daki dengeler, Araplar arası dengeler, Filistin direnişini önemli ölçüde etkileyecektir.

Gelinen noktada ABD, Ortadoğu'da tek egemen güç olarak diğer güçleri bölge dışında tutmaya çalışsa da orta ve uzun vadede bu politikasında başarılı olması son derece güçtür. AB, Rusya ve diğerleri bölge üzerinde hegemonya kavgasından geri durmayacaklardır. Kısacası bölgemiz dünya hegemonya mücadelesinin en önemli odaklarından biridir. Elbette bu durumun getireceği ve doğuracağı sonuçlar var, bu gerçekliği bilerek davranmak gerekir...

III.

Türkiye egemenler cephesinde AB'ye üye olma konusunda oluşan iki cephe var. Bunlardan biri, AB'ye tam üye olmaktan yana ve bu doğrultuda yoğun bir çaba sergilemektedir. Diğer cephe ise AB'ye karşı durmaktadır. Tekellerin ezici çoğunluğu birinci cepheden yana. Cumhuriyet gazetesinin başını çektiği daha çok askeri ve sivil bürokrasinin savunduğu karşı cephe ise bu süreci tersine çevirme gücüne sahip değil. Öyle de olsa aralarındaki mücadele devam ediyor.

3 Kasım seçimleriyle oluşan tablo bir yıl içinde değişmedi. Diğer partilerin "yenilenme" çabaları sonuç vermedi. CHP ise gerici konumunu daha da derinleştirdi. Önümüzdeki dönemde mevcut gücünü koruması hayli kuşkuludur.

AKP hükümeti, AB'ye uyum çerçevesinde bir dizi anayasal ve yasal düzenleme yaptı. Bunları "demokratikleşme" hamleleri olarak değerlendirmek mümkün değildir. Demokratikleşme, her şeyden önce bir mücadele, birikim ve kültür sorunudur. Gerçi Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da on yılları bulan bir mücadele var, bunların zorlayıcılığı, hatırı sayılır etkileri yadsınamaz, ama öyle de olsa yapılan düzenlemelerde "dış dinamiklerin" etkisi daha önde olmuştur. Uygulama düzeyinde ise geleneksel cumhuriyet anlayışı ve pratiği devam ediyor.

17 Aralıkta AB zirvesinin Türkiye ile üyelik müzakere sürecini başlatma tarihini vereceği anlaşılıyor, ancak bu sürecin koşulları üzerinde süren yoğun pazarlıkların nasıl sonuçlanacağını bugünden kestirmek çok zordur.

AKP üzerinden yürütülen ekonomik ve sosyal alandaki saldırılar devam ediyor. SSK'ya bağlı hastaneleri Sağlık Bakanlığına bağlama girişimleri şimdilik askıya alınsa da bu alandaki saldırılar devam edecek gibidir. Buna karşı emekçilerin sosyal mücadeleleri devam etmekle birlikte, bu mücadelenin uzun soluklu olup olmayacağı tartışmalıdır. Sendika bürokrasisi bu mücadelenin önündeki en önemli engellerden biridir.

Türkiye devrimci hareketi, toparlanma ve günlük politikaya daha etkin müdahale etme eğilim ve çabalarına rağmen güç olma konusunda hala aşmaları gereken bir noktada duruyor. Tasfiyecilik devam ediyor. Reformist kesim de güç olmaktan uzaktır, ama kafa karıştırmayı da sürdürüyor. Türkiye devrimci hareketinin toparlanması, her şeyden önce ideolojik ve politik yenilenmenin yanı sıra, bu bağlamda düzen ve reformist kesimle

arasındaki sınırları çok net ve kalın çizmesi ve sabırlı bir çalışma ile samimi devrimci güçlerin birliğini savunması, bunu bir politik öncelik olarak gündemine alması gerekir. Bu, tek başına yetmez, bununla birlikte sınıfın ve diğer emekçi kesimlerin en diri ve dinamik ögeleriyle çalışmayı öngören bir tarza sahip olması da gerekiyor. Bunların yanı sıra Kürdistan sorununa karşı doğru bir yaklaşım, İmralı tasfiyeciliğine karşı net ve kesin bir duruş almak da önemli ve halklarımızın ortak mücadelesi açısından bunu kaçınılmaz görmek gerekiyor. Kısacası Türkiye devrimci hareketi, zorlu görevlerle karşı karşıya, bunu başarmak için yapması gereken çok şey var. 2005 yılının daha zorlu mücadelelere sahne olacağı kesin gibidir. Bu nedenle daha hazırlıklı olmakta yarar var...

IV.

2005 yılı boyunca İmralı tasfiyeciliği derinleşerek devam etti. Bahar aylarında Kongra-Gel içinde belli bir tartışma ve ayrışma süreci yaşandı. Buna İmralı'nın müdahalesi gecikmedi. Her iki kanadı da hedefleyen A. Öcalan, otoritesini daha da derinleştirdi, iki kanadın temsilcilerinin son itibar kırıntılarını yerle bir etti. Bu dönemde başlayan tartışma ve arayış süreci PWD girişimiyle birlikte estirilen bastırma ve iç terörle sekteye uğratıldı. Ancak bütün bastırma çabalarına rağmen moralsizlik, çözülme ve dağılma süreci devam ediyor. Bu çözülme henüz etkin politik bir kanala akmasa da İmralı ihanetinden kopuşu önemlidir. İmralı ihaneti, ülkemizdeki devrimci gelişmelerin önündeki en büyük engeldir. Mutlaka aşılması gerekiyor.

Kongra-Gel'den kopan PWD ise Amerikancı bir çizgide durmakta ve herhangi bir politik varlık olma şansı görünmemektedir. İdeolojik olarak İmralı tezlerini tekrarlayan bu grubun gelecek vaat etmesi mümkün görünmemektedir.

İç operasyonla konumunu daha da güçlendiren Öcalan, aynı süreçte eski tutuklu DEP milletvekillerinin kendisine bağlılıklarını test etti. Sonra tahliye edilen bu eski milletvekilleri gerçekten de İmralı'nın sözcüsü olarak davrandılar, Kürdistan'da gezdiği alanlarda, çağrıldıkları AB kürsülerinde TC'nin resmi tezlerini tekrarladılar. Görevleri bununla sınırlı değildi. "Demokratik Toplum Hareketi" adlı bir siyasal parti çalışmasını başlattılar. Bu konu başka yazılarımızda değerlendirildiği için üzerinde durmayacağız. Şu kadarını belirtmekle yetinelim: Demokratik Toplum Hareketi, her açıdan İmralı'nın yasal ayağı olarak hazırlanıyor,

bununla hem yasal mevziler düşürülmek isteniyor, hem de bilinç katliamı süreci yeni bir silaha kavuşturulmuş oluyor. Bu anlamda bu oyunu boşa çıkarıcı bir yaklaşım ve pratik içinde olmak gerekiyor.

İmralı Partisi Kongra-Gel cephesinde yaşanan başka bir gelişme ise sözüm ona "yeniden savaş" kararını vermiş olmaları ve bunu pratikte uygulamaya çalışmalarıdır. Bu da bir Genelkurmay oyunudur! Genelkurmayın iç politikada, Irak politikasında ve AB'ye karşı duruşunda böyle bir oyuna ihtiyacı vardı. "Savaşın" bu yönlerini gören yüzlerce kadro safları terk etti, kalanlar ise isteksiz ve çaresizlikten dolayı orada durmaktadır.

Tasfiyeciliği daha rahat sürdürmek amacıyla adlar değiştiriliyor, PKK'nin yeniden inşa edileceği söyleniyor. Aylarca insanların dikkatleri boş hedeflere yönltiliyor, enerjileri tüketiliyor. Kuşkusuz tasfiyeciliğin bu kadar rahat yol almasında, İmralı ihanetinin bu kadar pervasızlaşmasında karşısına etkin bir seçeneğin konulamaması çok önemli bir etkidir. Bunun sayısız objektif ve sübjektif nedenleri sıralanabilir, ama bunun üzerinde durmayacak, sadece bir tespit olarak vurgulamakla yetineceğiz.

Ne yazık, "muhalifler" olarak tanımlanabilecek cephe, gelinen noktada, objektif olarak "güçsüzlere" oynuyor; dağınık, örgütsüz duruyor. Bu konudaki çabalar zayıf ve kısa sürede bu zayıflıklarını aşmaları da güç görünüyor. 2005 yılı içinde bu gerçeklik değişir mi? Çok zor görünüyor.

Sömürge yönetimi ise bastırma operasyonlarını yayararak sürdürdü, onlarca insanımızın kanını akıttı, sokak infazlarını gerçekleştirdi. Özel savaş bildiğini okudu: Onun için "iyi Kürt, ölü Kürt'tü", her fırsatta bunun gereklerini yerine getiriyordu. Yerel dillerde yayın komedisi, Kürtçe kursların açılmasına yönelik girişimler ise gerçekten de birer komediden öte bir anlam ifade etmediler...

2004 yılı da İmralı üzerinden Genelkurmay oyunlarının yön verdiği bir yıl oldu. Bu "makus talihi" yenmenin temel koşulu, devrimci emekçi seçeneği politik bir güç olarak gündeme dayatmaktan geçmektedir!

V.

2004 yılına öteden beri yürüttüğümüz çalışmaları yeni bir düzeye çıkararak, yeni bir ad ve heyecanla girdik. Her açıdan koşullar aleyhimizdeydi. Bunu biliyorduk. Mucizevi gelişmeler de beklemiyorduk. Sağlam ideolojik ve politik çizgimizi Kürdistan'ın en dinamik kesimlerine, KUKM'nin en diri ve gelecek vaat eden dinamiklerine taşımak istiyorduk. Bunun için yayın

faaliyetlerini siyasal çalışmalarımızın en önemli aracı olarak düşündük ve bu bağlamda bu sayı ile birlikte 8 sayı bülten çıkardık. Bültenimiz henüz istediğimiz düzey ve nitelikten uzaktır. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesini Toparlama ve Yeniden İnşa BİLDİRGESİ'ni Avrupa'da ve Türkiye'de basımını gerçekleştirdik. Bu konuda bize desteklerini esirgemeyen dostlarımızı, TKİP'li arkadaşları anmadan geçmeyi bir eksiklik olarak değerlendiriyoruz.

Bütün bu çabalarımıza rağmen birçok eksikliğimiz var. Olanaklarımız sınırlı, aşmak durumunda kaldığımız engel sayılmayacak kadar fazla. Ama bunlara rağmen rüzgarın tersten estiği, kimlikten kaçışın moda haline geldiği, devrimciliğin, devrimci sosyalistliğin ateşten gömlek olduğu bir dönemde kimlikte ve iddiada ısrar etmemin gelecek açısından ne kadar önemli olduğunu, dönemin en temel görevin bu olduğunu biliyoruz. Daha öncesi bir yana bu bir yıl içinde şunu kanıtladık ki, ne pahasına olursa olsun devrimci sosyalist düşüncelerin ardında durmak, bu toplumun vicdanı olmak, aynı zamanda geleceğinin nerede, hangi çizgide olduğunu ısrarla savunmak ve bütün bu noktalarda samimi olmak çok önemli ve anlamlıdır!

Elbette sorun salt bunlarla bitmiyor. Aynı zamanda etkin, profesyonelce ölçülere göre örgütlenmiş, gelişmelerin kapılarını açan, kendisini nitelik olarak büyüten bir örgütsel çekirdeğe ihtiyacımız var. Bugüne kadar harcadığımız çabalar henüz bizi bu hedefe ulaştırmadı. Önümüzdeki dönemde bu hedefimiz doğrultusundaki çabalarımızı daha da büyüteceğimiz kesindir.

Kendi olanaklarımızın yanı sıra bu süreçte bizimle aynı veya yakın hedefleri paylaşan, çizgisinde ve sözünde samimi olan parti, grup ve çevrelerle birlikte iş yapmayı, güç ve eylem birliklerini geliştirmeyi yerine getirilmesi gereken bir görev olarak düşünüyoruz.

Yeni yılda bizi zorlu görevler bekliyor.

Bu görevleri başarmak, omuzladığımız yükü hedefe taşımak zorundayız.

Başaracağımıza inanıyoruz!

Yeni yılın tüm emekçilerin, halkımızın, halklarımızın olmasını diliyoruz...

Yeni yılın başarılarla dolu bir mücadele yılı olmasını diliyoruz!

Aralık 2004

BİLDİRİ

AB VE AZINLIK SORUNU!

"Öte yandan "azınlık" kavramını "ileri" bir hamle olarak düşünen Kürt siyasal eğilimleri de az değil. İnkâr çizgisine göre, mevcut statüsüzlüğe göre, uluslararası zeminde "azınlık" bir şeydir. Ama bunun da Lozan'ın yenilenmesinden, yeni bir tür Lozan olacağından da kuşku duymamak gerekir. "Azınlık" kavramına yatmak, bunun etkin bir tarafı olmak, ülke olarak Kürdistan'a, Kürtlerin ulus gerçeğine "elveda" etmek olacaktır!

Dolayısıyla Kürdistan halkı ve onun devrimci yurtsever güçleri, sosyalistleri, her koşulda Kürdistan ulusal gerçekliğini esas almak, politik ve taktik yaklaşımlarını bu gerçeklik üzerine bina etmek durumundadırlar." (3 Kasım 2004 tarihli değerlendirmemizden...)

3 Kasım 2004 tarihli değerlendirmemizde, yukarıya aldığımız iki paragrafta duruşumuzu özetledikten sonra, AB ve Azınlık sorununu tartışmaya devam edeceğimizi belirtmiştik. Bu değerlendirmemizde bu konuyu tartışmaya devam edeceğiz.

Bilindiği gibi AB, Türkiye ile ilgili hazırladığı "İlerleme raporunda" Kürtler ve Alevilerden azınlık olarak söz etmiş ve Kopenhag Kriterlerine göre bunların haklarının tanınmasını ve güvence altına alınmasını istemişti. Aynı dönemde Başbakanlık İnsan Hakları Danışma Kurulu, bir "Azınlık Raporu" hazırlamıştı. Böylece "Azınlık", "Asli unsur" gibi kavramlar da tartışma gündemine oturmuştu, bu tartışmalar günümüzde de devam ediyor.

Kürdistan halkının ulusal kimliğini tanımlama, bu tanıma göre istemlerini ve haklarını programlaştırma konusu yurtsever ve demokrat olmanın en asgari ölçüsüdür.

İsmail Beşikçi'nin çok net olarak vurguladığı gibi, Kürdistan ve Kürt halkının hukuksal bir tanımı ve statüsü yok. Uluslararası hukuka göre Kürdistan diye bir ülke, Kürt ulusu diye bir ulus yok. Bu, Lozan'da kabul edilen bir durumdur. Aynı anlama gelmek üzere bu, inkar ve imha statüsünün, parçalanmışlık ve sömürgeciliğin uluslararası zeminde kabulünden başka bir şey değildir. Kuşkusuz bu durum, verilen mücadele, sergilenen direnişler sonucu Kürdistan halkının bilincinden ve yüreğinden atıldı. Yine uluslararası zeminlerde bu konu tartışma konusu yapıldı, aşılması yönünde önemli bir mesafe kaydedildi. Ancak bütün bu çabalar ve verilen bedeller, hukuksal zemindeki kimliksizlik ve statüsüzlük durumunun aşılmasına yetmedi...

Nasıl aşılabildi? Dilenerek mi? Kürdistan ülke ve ulus gerçeğini inkar ederek mi ya da inkarcılığın daha "yumuşak" versiyonlarına yatarak mı? Yoksa özgücü esas alan, etkin bir güç olmayı hedefleyen, dostunu ve düşmanını doğru saptayan tutarlı bir stratejik ve taktik duruşla direnerek mi?

Bu sorular ve verilecek yanıtlar önemli... Önemli, çünkü gerçek yurtseverliğin mihenk taşı niteliğindedir!

Tutarlı ve samimi yurtseverler olarak devrimci sosyalistler, stratejik ve taktik duruşlarında, Kürdistan ülke ve ulus gerçeğini inkar ve ret anlamına gelecek yaklaşımların mücadeleye hiçbir şey kazandırmayacağını bilmektedirler. Bu nedenle Kürt ulusunu tanımlamak için "Azınlık", "Asli unsur" gibi kavramları kullanmayı reddederler.

AB, Kürdistan sorunun Ortadoğu'da nasıl dinamik bir sorun olduğunu çok iyi biliyor. Yine bu

sorunun içinde taşıdığı devrimci potansiyelin de farkındadır. Stratejik olarak bundan dolayı bu sorunun çözümünü istemektedir. Bu yaklaşımında başka taktik ve stratejik etkenler de rol oynamaktadır. TC üzerinde baskı kurmak, ABD karşısında daha güçlü bir konum yakalamak, Ortadoğu dengelerinde Kürt kartını daha güçlü bir biçimde elinde tutmak gibi... Bundan dolayı Kürtlerin "Azınlık" olarak tanınmasını ve grup olarak kültürel haklarının verilmesini istemektedir. TC ile olan pazarlıklarında AB bu yaklaşımında ısrar eder mi? Ne kadar? Bu ısrara TC, boyun eğer mi?

Bu soruların yanıtı koca bir belirsizliktir. Ancak varsayalım ki AB ile TC, bu konuda "ara bir formüle" uzlaştılar. Sonuçta "Azınlık" statüsü ve bu bağlamda kimi haklar tanındı. Bu durum, hukuksal olarak kurumlaşan kimliksizliğe ve statüsüzlüğe göre bir adımdır. Bu anlamıyla Lozan'ın kısmen delinmesi, ama esas olarak Lozan'ın yeniden üretilmesi, daha doğru bir deyişle, Lozan'ın restorasyonundan başka bir şey olmayacaktır. Bu, aynı zamanda, bir kez daha Kürdistan ve Kürt ulus gerçeğinin karanlık dehlizlere gömülmesi, uluslararası sömürge statüsünün doğrudan taraftarlarının AB ülkeleri sayısı kadar çoğalması demektir.

"Hele azınlık hakları alalım, sonra bu basamağa dayanarak temel ulus haklarımızı da elde ederiz" yaklaşımı, eğer politik bir körlük değilse, her türlü devrimci yurtsever kaygı ve değerlerden uzaklaşmak anlamına gelmektedir.

Evet, Kürtlerin "azınlık" olarak tanınması ve kimi haklarının kabul edilmesi, mevcut statüsüzlüğe göre bir adımdır, beliki de önemli bir adımdır. Ama bunun ne pahasına olduğunu, bununla stratejik olarak nelerin kaybedildiğini bilmek ve tartışmak, halkımızı bu temelde bilinçlendirmek, karşılaşılabilecek büyük tehlikelere bugünden parmak basmak kaçınılmazdır.

Elbette, mücadelenin ve potansiyellerinin ortaya çıkaracağı her türlü fırsattan, olanaktan, "reformdan" yararlanılır. Bu gereklidir. Ancak bunu doğru bir stratejik çizgiye oturttuğumuz zaman bir anlam kazanır. Devrimci yurtseverler, en sıradan haklar dahil Kürdistan halkının bütün ulusal demokratik haklarını militanca savunur, pratikleri de bunun açık ve somut kanıtıdır. Ancak sorun şu:

Statükonun özüne dokunmayan düzen içi platformlarda mı soruna bakılacak, yoksa statükoyu cepheden hedefleyen, taktik yaklaşımlarını bu bağlama oturtan devrimci bir duruş mu esas alınacak?

İşte, bütün mesele bu soruda ve yanıtında düğümlenmiştir!

Bu soruya tutarlı, doğru ve samimi yanıt verilmeden yapılacak değerlendirme ve alınacak tutumlar, Kürdistan halkının temel ulusal hakları için hiçbir değer ifade etmez.

Bu noktada TC'nin inkar ve ret sistemini teşhir etmek önemli ve birincil görevdir!

İkincisi, AB'nin "Kürt politikası"nı deşifre etmek, iki politika arasındaki taktik farklılıkları ve stratejik ortaklıklarını göstermek önemli ve yerine getirilmesi gereken diğer bir görevdir!

Üçüncüsü, Kürtleri "Asli unsur" olarak tanımlayarak TC'nin inkar ve ret siyasetinin "Kürt versiyonu" olan yaklaşımları deşifre etmeye devam etmek, bunların ideolojik ve politik etkilerini sınırlandırmak önemli ve yerine getirilmesi gereken diğer bir görevdir.

Dördüncüsü, AB'nin Kürtleri "Azınlık" olarak görme yaklaşımına yatan, bunu stratejik bir duruş olarak sürdüren çizgilere karşı net bir tavır almak, düzen içi platformlara karşı devrimci yurtsever çizgiyi etkin kılmak mutlaka başarılması gereken bir görevdir.

Beşincisi, ancak bağımsız duruşu, özgücü esas alan, gücün ve güç olmanın politikanın belirleyici ve etkileyici dili olduğunu bilen bir çizgi, mücadelenin bir ürünü olarak ortaya çıkabilecek ya da ege-men güçler arasındaki çatlaklardan doğabilecek olanakları, fırsatları ve "reformları" doğru değerlendirme yeteneğine sahip olabilir.

Çok net olarak görüleceği ve anlaşılacağı gibi, her konuda olduğu gibi, AB ve TC arasındaki ilişki ve çatlaklardan ortaya çıkabilecek gelişmeleri kendi lehine değerlendirebilmenin şansı, bağımsız çizgi, özgücü esas alma ve bu temelde politik güç olma gerçekliğinde düğümlenmektedir!

Dolayısıyla devrimci yurtsever görev, bağımsız çizgi, özgücü esas alma ve bu temelde politik güç olma yaklaşımı doğrultusunda çalışmaktır!

Gerisi mi, laf u güzaf ile "Tatlı su yurtseverliğidir"!

10 Kasım 2004

Sosyalistên Şoreşgerên Kurdistan
(Kürdistan Devrimci Sosyalistleri)

PERSPEKTİF**ARAFAT'IN ARDINDAN...****M. Can YÜCE**

"Sembollerin adamıydı. Sürekli savaş giysileriyle dolaşmasıyla, savaşçı olduğunu gösteriyordu... Filistinlilere de umutlarını ayakta tutacak semboller sunuyordu."

Said ABURİSH
Arafat'ın biyografi yazarı

11 Ekim 2004 tarihinde Filistin Direnişinin simgesi Yaser ARAFAT yaşamını yitirdi. Ardından tarihi bir direniş mirasını bırakarak... Yaser ARAFAT'ın kaybı, kuşkusuz Filistin davasını etkileyecek, Filistin iç dengelerinin yeniden kurulmasına vesile olacak, bölgedeki ilişkilere belli etkilerde bulunacaktır. Zaten şimdiden Arafat sonrası süreç tartışılmaya başlandı, Filistin iç dengeleri yeniden kurulma sürecine girdi. Bu sürecin ne kadar sancılı ve sorunlu geçeceği ise ayrı bir tartışma konusudur. Bu kısa değerlendirmemizde Arafat'ın yaşam ve mücadele çizgisi hakkında bazı temel noktalara değinecek ve alınması gereken derslerden en önemli olanlarının altını çizmeye çalışacağız. Önce yaşam serüveninden belli başlı dönem noktalarını hatırlayalım:

Yaser ARAFAT, 1929 tarihinde Mısır'da doğdu.

1958 yılında Kuveyt'te El Fetih örgütünü kurdu. 10 yıl sonra bir "Çatı örgütü" olarak kurulacak Filistin Kurtuluş Örgütü'nün ana örgütü konumunda olan El Fetih, sürgünde bulunan Filistinliler tarafından kurulmuştur. Arafat, El Fetih örgütünü Ürdün'e taşıdı ve oradan İsrail'e karşı eylemleri başlattı. 1968'de FKÖ'nün liderliğine seçildi. Ürdün'de tarihe "Kara Eylül" olarak geçen

katliamdan sonra bu ülkeyi terk etmek zorunda kaldı ve Lübnan'a yerleşti. Tarih, 1970.

1970'li yıllarda Sosyalist blokun ve "Blocsuzlar" olarak tanımlanan devletlerin siyasal ve diplomatik desteği sonucu, Filistin davası BM'e taşındı, FKÖ, Filistin'in meşru temsilcisi olarak "gözlemci üye" statüsüne getirildi. 1974'te Arafat, Birleşmiş Milletler kürsünde konuştuğunda Filistin Direnişi zirveye çıkmıştı. Kuşkusuz bütün bu gelişmelerin altındaki en önemli nedenlerden biri, Filistin gerillalarının yaptıkları eylemler ve bunların yarattığı etkilerdi.

'70'li yıllarda Sovyet bloku ve Arap devletleri, FKÖ'yü her açıdan destekledi. Öyle ki bu yoğun maddi, politik ve askeri destekler, FKÖ'yü "devlet olmayan devlet" düzeyine getirdi. Bu, aynı zamanda FKÖ'nün bürokratik bir aygıt dönüşmesinin, yozlaşmanın ve Lübnan halkı üzerinde baskıcı bir mekanizma haline gelmesinin kapılarını da sonuna kadar açtı. 1982'de İsrail Lübnan'ı işgal ettiğinde FKÖ'nün durumu buydu, bir devrim ve savaş platformundan çok, bürokratik bir aygıt dönüşmüştü. İsrail işgali karşısında tutunamamasının, hatta çoğu mevzide silah atmadan kaçışın en temel nedeni de buydu.

1982 Lübnan işgali, FKÖ ve Arafat için bir

dönüm noktasıdır. Bu, aynı zamanda küçük burjuva radikalizmi ile küçük burjuva uzlaşmacılığının nasıl ikiz kardeşler olduğunun da kanıtlanmasıydı. Lübnan işgali ve Beyrut'u yenik bir komutan olarak terk ediş, aynı zamanda Arafat radikalizminin de sonu oldu. Bu tarihten sonra uzlaşma ve diplomasi, "Ortadoğu Reel politiği" olarak tanımlanan denge çizgisi, Arafat'a damgasını vurdu ve Arafat, bu çizginin en usta uygulayıcısı haline geldi. 1982 yenilgisi, kuşkusuz Filistin devrimine büyük bir darbe vurdu. Bu darbe, aynı zamanda Lübnan'ın bölgesel ve uluslararası önemli bir devrimci merkez olma özelliğine de son verdi.

Karargahını Tunus'a taşıyan Arafat, bu yıllarda en zayıf dönemini yaşadı. Bu güç koşullarda Filistin davasını yeniden gündeme getiren çok önemli bir gelişme yaşandı. İntifada! Arapça ayaklanma anlamına gelen İntifada, 1987'de Batı Şeria ve Gazze'de başladı. İntifadanın daha önceki eylemlerden farkı, ülke topraklarında, halkın kendi öz eylemi olarak gelişmesiydi. İntifada, Filistin direnişine yeni bir soluk getirdi. Aynı anlama gelmek üzere Arafat'ı da yeniden siyaset sahnesinin en ön saflarına itti. Filistin topraklarında başlayan ayaklanma, İsrail'in tüm bastırma yöntemlerine rağmen ezilmedi, gelişmesini sürdürdü. İntifadada belirgin olan diğer bir özellik de eyleme damgasını vuran örgütlerin niteliğidir. İran Devriminden etkilenen İslami gruplar, Hamas, İslami Cihat gibi örgütler, Gazze ve Batı Şeria'da intifada içinde gelişip güçlendiler. Bu, bir bakıma, FKÖ ve Arafat için de bir gerileme nedeni oldu. Paradoksal

bir durum var. İntifada ile birlikte Filistin Direnişi yeni bir solukla yeni bir aşamaya geldi. Bundan dolayı Arafat bu eylemleri destekledi, İsrail askerlerine, tanklarına taş atan küçük çocukları "Küçük generallerim" olarak selamladı. Ama öte yandan FKÖ dışında yeni politik güç odaklarının şekillenmesi, Arafat iktidarını ve iktidar alanını daraltan bir olgu anlamına geliyordu.

I. Körfez Savaşı döneminde Arafat, tavrını Saddam'dan yana koydu. Bu durum, onun hem

uluslararası alanda, hem de o güne dek kendisine çok yönlü destek sunan Arap devletleri nezdinde "yalnızlaşmasına" yol açtı. Sosyalist ülkelerin çöküşü ve bunun dünya ve Ortadoğu dengelerinde yaptığı ciddi değişiklikler Arafat ve FKÖ'nün durumunu da derinden etkiledi. I. Körfez Savaşı bittiğinde Arafat da en zayıf dönemini yaşıyordu. İçte de intifada belli bir doyumluğa gelmiş, bir bakıma tıkanmıştı, artık yeni açılımlara ihtiyaç duyuyordu. Böyle bir dönemde Oslo'da yürütülen "Barış görüşmeleri" belli bir noktaya geldi. Sonra bu görüşmeler Madrid Ortadoğu Barış Konferansı olarak sürdü ve bir anlaşmayla sonuçlandı. Arafat, bu konferansta Filistin tarafının lideri olarak bulundu. Yapılan anlaşma, aslında İsrail'i Filistin ve Arap ülkelerine kabul ettirme, meşruiyetini sağlama, buna karşılık Gazze ve Batı Şeria'daki belli bir toprak parçası üzerinde Filistinlilere özerlik tanımayı, başka bir deyişle Arafat ve FKÖ için yerel bir belediye yönetimini öngörüyordu. Filistin radikal grupları Oslo anlaşmalarını "iharet" olarak tanımladı ve tanımadı, Bağımsız Filistin hedefleri doğrultusunda mücadelelerini sürdüreceklerini açıkladı. Anlaşma Filistin'in bazı toprakları için özerklik öngörüyordu. Bunun bir sonucu olarak Arafat, 1 Temmuz 1994'te, 27 yıldır giremediği

1982 Lübnan işgali, FKÖ ve Arafat için bir dönüm noktasıdır. Bu, aynı zamanda küçük burjuva radikalizmi ile küçük burjuva uzlaşmacılığının nasıl ikiz kardeşler olduğunun da kanıtlanmasıydı. Lübnan işgali ve Beyrut'u yenik bir komutan olarak terk ediş, aynı zamanda Arafat radikalizminin de sonu oldu. Bu tarihten sonra uzlaşma ve diplomasi, "Ortadoğu Reel politiği" olarak tanımlanan denge çizgisi, Arafat'a damgasını vurdu ve Arafat, bu çizginin en usta uygulayıcısı haline geldi. 1982 yenilgisi, kuşkusuz Filistin devrimine büyük bir darbe vurdu. Bu darbe, aynı zamanda Lübnan'ın bölgesel ve uluslararası önemli bir devrimci merkez olma özelliğine de son verdi.

Gazze'ye başkan olarak döndü.

Bu sürecin çok ayrıntılı bir tartışma gerektirdiği açıktır. Ancak bunu bu kısa değerlendirmede yapmayacağız. Şu kadarını vurgulamalıyız. Bu anlaşmanın yapıldığı dönemde ABD ve İsrail'in en güçlü, Arafat ve intifadanın en zayıf dönemini yaşıyorlardı. Ortaya çıkarılan anlaşma, her şeyden çok bir dayatmadan başka bir şey değildi. Arafat ve Filistin tarafı, bu güç koşullarda yeniden soluklanabileceklerini, yeni bir hamlenin alt yapısını oluş-

turabileceklerini düşünüyorlardı. Ama bunun için güç olmak, güç biriktirmek gerekiyordu. ABD ve İsrail'in Arafat ve özerk Filistin yönetiminden istediği, kendilerine yerel sopa işlevini görmek idi. Ancak dipten gelişen dinamikler, bu işlevin gerçekleşmesini önledi...

Daha sonra yapılanlar, yaşanan süreç, "Ortadoğu Barış Süreci"ni kurtarmaya yetmedi. Begin suikastı, Netanyahu ve Barak dönemleri bu konudaki çelişki ve çıkmazları derinleştirmekten başka bir işlev görmedi. Sonuçta bugün de devam eden 11. İntifada süreci başladı. 11. İntifada süreci, aslında Ortadoğu Barış Sürecinin çöküşünü kanıtladı, bu, aynı zamanda uzlaşıcı,

teslimiyet unsurlarını taşıyan politik çizgilerin iflasının kanıtlanmasıydı. İntifada dinamiği, bir bakıma Arafat ve çizgisini de aşmış, hatta intifada ve yaşamın kendisi Arafat'ı zorlu bir direnişe de yöneltmiştir. ABD ve İsrail, onu Ramallah'taki karargahına mahkum ettiklerinde direnmekten başka bir şansı kalmamıştı. Yaptığı açıklamalarda teslim olmayacağını, kendi topraklarını terk etmeyeceğini, direneceğini ve ölüme de hazır olduğunu vurguluyordu. Hasta yatağına düştüğü ana kadar da bu sözlerine sadık kaldı, direndi ve İsrail dayatmalarına boyun eğmedi.

Ama geçmeden belirtmeliyiz ki, bizim "Önderlik" yanılması ise tuksak alındığında söylediği ilk söz, "anne tarafım da Türk, fırsat verilirse, devlete hizmet etmeye hazırım" oldu. Daha sonra söylenenler ve yapılanlar bu hizmet sözünün bir gereğinden başka bir şey değildir.

Arafat'ın politik yaşamı ve çizgisi en kaba hatlarıyla incelendiğinde tutarlı olan ve olmayan öğelerle doludur ve bu iki uç iç içe bulunmaktadır. Tutarlı olan yanı, Filistin davasına bağlılığıdır, radikal ve reformist dönemlerinde bunu göstermiştir. Reel politik ustası olarak Arafat, hep dengeli ve faydacı davranmıştır. Bundan dolayı ezilen ve yurtsuz bırakılan bir halkın önderi olarak başka ezilen halkların yaşadıkları katliamlara, zulümlere kayıtsız kalmış, hatta Halepçe Katliamının yapıldığı gün Saddam ile birlikte olmakta bir sakınca görmemiştir. Bir Arap milliyetçisi olmanın yanı

sıra Saddam'ın kendisine sağlayacağı yararlar Halepçe katliamını destekler bir konumda olmasını sağlamıştır. Bu da milliyetçiliğin onulmaz tutarsızlığını anlatmaktadır. Bu, aynı zamanda Filistin davasının açmazını, halkların desteği ile egemenlerle uzlaşma paradoksu içinde bir sarkaç gibi bir o uçtan bir o uca gelip gitmesini koştulamaktadır.

Reformist milliyetçiliğin, egemen düzenlerle kol kola olma anlayışının, Ortadoğu reel poli-

Reformist milliyetçiliğin, egemen düzenlerle kol kola olma anlayışının, Ortadoğu reel politisinin, Filistin halkına, bölge halklarına kazandıracığı bir şey yoktur. Halklarla ortak mücadeleyi esas alan, taktik politikayı bu bağlama oturtan anlayışlar kazandırır. Uzun vadede kazandıracak budur!

tiğinin, Filistin halkına, bölge halklarına kazandıracığı bir şey yoktur.

Halklarla ortak mücadeleyi esas alan, taktik politikayı bu bağlama oturtan anlayışlar kazandırır. Uzun vadede kazandıracak budur!

Arafat'ın yaşam ve siyaset serüveninden çıkardığımız en genel özet budur!

Uzun yıllardır süren Filistin ulusal direnişi, bir bakıma ARAFAT adıyla bütünleşti. Her şeye rağmen Y. ARAFAT haklı ve meşru bir davanın simgesiydi.

Arafat sonrasında da Filistin Direnişinin yoluna devam edeceğine inanıyoruz.

Filistin halkının acısını bir kez daha paylaşır, direnişlerinde başarı ve dayanışma duygularımızı vurgulamak isteriz.

17 Kasım 2004

TARTIŞMA

'Anadolu'da Gundi'ler ve Türk Milliyetçiliğinde Köylü Romantizmi

Ez (*)

Falih Rıfki Atay, 1933'de Kadro (Haziran 1933, sy.18) dergisinde yayımlanan 'Bizim Köy' adlı makalesinde, 'Kemalizm, Türk milletini yapmak meselesidir' diye yazıyordu. Kuskusuz bu bir gerçekliği ifade ediyor; ama bir ulus nasıl yapılır ve Kemalizm Türk milletini nasıl yapmıştır, bu da ayrı bir sorun olup sanıldığından daha karmaşık bir sürece tekabül eder. Burada Türk ulusunun inşasındaki sembolik sermayeye kısmen değinmek, çalışmanın sınırları bakımından yeterli olacaktır.

Bilindiği üzere, Kemalist söylemin sembolik referanslarından biri 'Anadolu köylüsü'dür. O yoksul, ihmal edilen, terk edilmiş olan ve ezilendir; ama aynı zamanda saf, temiz, ulusun asıl değerlerini katıksız bir biçimde muhafaza eden de odur. Kısacası, o 'Türkiye'nin sahib-i hakikisi ve milletin efendisidir'. Daha Osmanlı'nın son yıllarında halka gitmek olarak şekillenmeye başlayan anlayış, halkın ya da milletin köylü figürü olarak somut bir kişilik kazanmasıyla köye, köylüye gitmekle somutlanmıştır. Köklerini böylece Osmanlı'nın son döneminden alan ve Türkiye Cumhuriyeti tarihi boyunca sürdürülen bu köylü mistifikasyonu, sonuçta oluşturulmaya çalışılan

Anadolu mitinin en önemli besleyenlerinden biri olmuştur.

Gerçekten Anadoluocuların köylülük mistifikasyonu ile bir biçimde hep ilgili oldukları görülüyor. 1918'de bazı Türk Ocağı üyelerinin kurmuş olduğu Köycüler Cemiyeti'nin başkanlığını o dönem Anadoluocu olan Halide Edip'in yapmış olması, belki yalnızca bir tesadüftü; ancak, bu böyle olmasa bile, doğrudan diğer 'tesadüfler'i hatırlatmaktadır. Bunlardan biri, 1950'li yılların ünlü sağcı Anadoluocularından Remzi Oğuz Arık'ın Türkiye Köylü Partisi'nin kurucusu olmasıydı. Diğerleri ise, 1940-1950 yılları Türkiye'si'nin Köy Enstitüleri'nden çıkışlı öğretmenlerin Anadoluçu akimin önemli temsilcileri arasında yer almalarıydı. Öyle ki, kimilerine göre 'köy edebiyatı gerçek manasile 1940'larda kurulan Köy Enstitüleriyle' başlamıştır (Karpat 1971: 54). Yine Anadoluocular arasında İslamcılığı ve sosyalistliği ile ilginç bir sima olan Nurettin Topçu da köycüler arasındadır.

Osmanlı dönemi edebiyatında Nabizade Nazim'in Kara Bibik hikayesiyle (1890) Ebubekir Hazım'ın Küçük Paşa romanı (1909) 'Anadolu'ya ve

(*) Yaklaşık 10 yıl önce yazmış olduğum bir köşe yazısında (Gürdal Aksoy, 'Tersi ve Yüzü', Özgür Ülke, 18 Ocak 1995) artık Kürtçe bir isim almak ve başkalarınca bana verilen bu adı geçmişe bırakmak istediğimi belirtmiştim. Çeşitli nedenlerle bugüne dek kaldı. Şimdi herhangi bir soyadına gerek duymaksızın, yalnızca Kürtçe ben demek istiyorum; yalnızca ben. Son kez, Gürdal Aksoy.

Anadolu köylüsüne dair ilk ürünler sayılmaktadır. Nabizade Nazim'in hikayesini yayımladığı dönemde İstanbul aydınları Anadolu köylüsüne daha çok acıyarak bakarlardı ki, bu dönem için henüz bir halkçılık ya da köycülük akımından söz edilmemektedir (Bayrak 1978: 55). Ancak, Anadolu köylüsü hakkında yazılan bir diğer edebi yapıt Refik Halid (Karay)'in Sinop, Çorum, Ankara ve Bilecik'teki gözlemlerinden yararlanarak yazdığı Memleket Hikayeleri (1919) olup köy hikayeciliği genel olarak onunla başlatılmaktadır. Karay'ın bu yapıtı, sözelimi Kavcar'a göre '1945'lerden sonra hızla gelişen bugünkü Anadolu ve köy hikayeciliğinin temelini' oluşturmaktadır (Kavcar 1974: 240-1).

Her ne kadar köylünün yüceltilisi Doğu Avrupa ulusçuluğunun belirgin bir karakteristiği olarak ortaya çıkmış olsa da (bkz. Hutchinson 1992: 106-7), köylülük değerlerinin kozmopolit kentler karşısındaki milliyetçi ödüllendirilişi genel olarak romantik milliyetçilerin etkinlikleri arasında görülmüştür. Sözelimi, Bask milliyetçiliği kentli olmasına rağmen, simgesel referanslarını kırsal kesimden almaktadır (Williams-Smith 1983: 504-5; Heiberg 1979: 187). 19. yy'in sonlarında Osmanlı'da filizlenen Anadolu köylüsüne dair romantik söylemin de pekala böyle bir arka planı olduğu düşünülebilir. Şerif Mardin, 'özellekle XX' inci yüzyılın başlarında' Osmanlı'da yerleşmeye başlayan 'halkçı' görüşün Balkanlardaki Türkler tarafından geliştirilip geliştirilmediğini incelemeye muhtaç bulmakla birlikte, 'köycülük ve köylülük kavramlarının Bulgarlar arasında bir hayli gelişmesi bakımından halkçılığın 1910'dan sonra bize bu yoldan gelmiş olması göz önünde tutulmalıdır' diye yazmaktadır (bkz. Mardin 1983: 40-1). Her halükarda, bugüne dek gelen köylü mistifikasyonunun temelinde Osmanlı'nın son dönemindeki sosyal ve entellektüel ortam olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte, Osmanlı ile Türkiye Cumhuriyeti dönemi köycü söylemlerinin aynı zamanda farklı sosyo-politik motivasyonlara sahip olabileceğini hesaba katmak gerekiyor.

Fikri kaynaklarından biri Doğu Avrupa ulusçuluğu olsa da, Osmanlı köylücülüğü dönemin merkezietçi uygulamalarının bir yansıması olarak ortaya çıkmış gibi görünmektedir. Şöyle ki; merkezietçi politikaların özellikle 'Anadolu eyaleti' ve çevresindeki uygulamaları sonucu burada yaşayan köylüler zavallı bir özne olarak adından söz ettirmeye başlamışlardır. Dolayısıyla, Anadolu köylüsünü koyu bir yoksulluğa, perişanlığa iten bu politikalar nelerdi, önce bunlara bir göz atmak gerekir.

Osmanlı'nın 19. ay'daki temel politikalarından biri göçebelerin iskan ettirilmesi sorunu idi ki, belirtildiğine göre 18. yy 'Anadolu'sunda Türkmenler hala göçebe ya da transhumans bir hayat sürüyorlardı (McGowan 1997: 690). Göçebelik devlet kurumu

açısından vergi verme ve askerlik yapma gibi bazı konularda önemli sorunlara yol açtığından, devlet göçebeleri yerleşikliğe teşvik etmenin de ötesinde zorluyordu. 1870'lerde bile Fransa'da 'köylünün Fransızlaşması' söz konusuysen, Osmanlı ise göçebelerin 'medenileşmesi' ve 'Osmanlılaşma' siyla meşguldü. Sultan'ın kendisi bile, bir keresinde Avrupalı bir elciye Amerika'da olduğu gibi 'Vilayet-i Şark iye'deki bazı vahşi kabilelerin varlığından (Osmanlı Orientalizmi) söz etmişti (bkz. Deringil 1998: 41-2, 67). Böylece, Osmanlı'da köylülüğün yüceltilmesini motive eden faktörlerden biri kendisini açığa vurur gibidir; o da göçebeliliğin panzehiri sayılan köylülüğe önem atfedilmiş olmasıydı. Yalnızca devlet yöneticilerinin değil, basın da göçebelere dair olumsuz yazıları, dolaylı da olsa zihinsel düzeydeki göçebe-köylü kutuplaşmasında köylüyü yukarı taşıyordu.

Köylülerin bu pozitif görüntüsünün arka planında, kanımca yalnızca askerlik ve vergi konusunda sıkıntılar yaratmış olan göçebeler değil, aynı zamanda merkezietçi idarenin reform politikalarına karşı tepki göstermiş olan mahalli eşraf bulunmaktadır. Öyle ki, Anadolu eyaleti III. Selim'den itibaren 'ıslahat'a tabii tutulurken, II. Mahmut döneminde askeri ve mali ıslahata paralel olarak müşirlikler oluşturulmuş ve merkezietçiliğin güçlendirilmesinin yanı sıra ayanların temizlenmesine çalışılmıştı. Bu yeni düzenlemelerin yapıldığı Anadolu eyaleti 1836'da şu üç müşirliğe bölünmüştü:

Hüdavendigâr müşirliği (Hüdavendigâr, Kocaeli, Bolu, Karesi ve Eskişehir sancakları),

Ankara müşirliği (Ankara, Çankırı, Kastamonu, Viraşehir, Çorum sancakları),

Aydın müşirliği (Aydın, Saruhan, Sugla, Menteşe sancakları)

(bkz. 'Anadolu Eyaleti', TA . C. II, Ankara, 1948, s.412).

Merkezietçi politikalara karşı uzun süren tepkiler Küçük Asya'nın bazı bölgelerinde ayaklanmalara kadar varmıştı. 1867 yılında Amasra'nın kaza merkezi haline getirilmesine karşı çıkan eski ayan ve ağalar, bu girişimi Bolu'ya dek gidip öndediler. Yine aynı kesim döşenen telgraf direklerini söktürmüşler, yol yapımını engellemişlerdi. Bu tür direnişlerin az olmadığı tahmin edilmektedir; çünkü, mahalli otoritelerini yitirmekten korkan taşra eşrafı ilk etapta bu tür tepkiler gösterdiler. Ancak, idari örgütlülük tamamlandıktan sonra, bu kez idare meclislerine, belediyelere ve mahkemelere üye olarak girip nüfuzlarını sürdürme olanağı elde etmekte gecikmediler (Ortaylı 1979: 290-1). Taşra eşrafının bu karşı çıkışı, aynı zamanda eşrafın ezmiş olduğu köylünün merkezietçi de olsa geniş bir kesim tarafından 'sahiplenme'sine yol açmış olmalı ki, belirtildiğine göre İttihat ve Terraki 23 Temmuz 1908'de iktidara

geldiğinde 'zengin bir köylü literatürü'ne sahipti. Dönemin köylüler hakkındaki politik söylemi köylüyü ağaların ve eşrafın elinden kurtarmaktı. Partinin idealist kadroları, yönetici oldukları illerde bu yönde politikalar uygulamışlardı. Örneğin, Halep valisi Hüseyin Kazım Bey, Halep ahalisine karşı çıkardığı beyannamede eşraf ve ağalar hakkında sert bir dil kullanmış ve onların zorbalığına son verileceğini açıklamıştı. O sırada İstanbul'da çıkan 'Köylü Gazetesi' de Anadolu ve Rumeli eşrafı aleyhine bir kampanya başlatmıştı (Şanda 1970: 10) (1)

Köylülerin romantik portresinin diğer toplumsal nedeni ise, 1877 ila 1890 arasındaki Balkan kökenli geniş çaplı göçlerdir. Bu göçlerle gelenlerin hemen hemen tamamı dönemin Anadolu'suna yerleştirilmişti. Zira Diyarbakır, Van, Musul, Halep, Bağdat ve Basra vilayetlerinin Rumeli'ye uzak olması, demiryolu ağının ve yani sıra yeterli miktarda karayolu vasıtalarının bulunmayışı gibi nedenlerden dolayı 'Vilayet-i Şark iye'ye (Osmanlı Ermenistan'ı ve Kürdistan'ı) kütle halinde göçmen sevkıyatı yapılamamıştı. Göçmenlerin genellikle Rumeli'ye yakın olan Türk vilayetlerine yerleştirilmesi sonucu Anadolu denilen bu bölgede neredeyse barınabilecek yer kalmamıştı. Bu göçler sonrasında Anadolu'da 19. yy'in başlarındaki çiftliklerin büyük bir kısmı ortadan kalkmış, köylü nüfusu artmış ve köy öne çıkmış, yani sıra Türk göçmenlerle Anadolu'da Türk nüfusu da artmıştı (İpek 1994: 205-6, 228) (2).

Bu demografik değişim II. Abdülhamit'in özellikle askeri olan kaygılarını önemli ölçüde gidermiş görünüyor. Zira O, bu göçleri bir 'iç göç' gibi görmekte, Balkanlardan gelen Müslüman halk ile Anadolu'nun ve Rumeli'nin savaşla azalmakta olan nüfusunun artacağından teselli bulmaktaydı. Şu cümleler kaygısının büyüklüğünü göstermek açısından ilginçtir:

"Osmanlı Devleti, asker kuvvetlerini Rumeli ve Arabistan'da birkaç yer müstesna olmak üzere Anadolu ahalisinden, daha doğrusu dört beş milyon nüfusun içinden almakta idi. Bu hal pek az daha devam ederse, askeri ihtiyaçlarımızı asla karşılamayan bu nüfus askerlik sıkleti altında bütün bütün ezilip hükümetin her hususta dayanağı olan Anadolu kıtasının İslam unsuru, başka sebebe hacet kalmaksızın yalnız bu sebeple mahvolarak harp halinde devlet asker bulamayacaktır."

(Karal 1988: 363) (abc)

Abdülhamit için öncelikli sorun 'ölmeye hazır' askerlerin mevcut olup olmadıklarıydı, köylülerin aç kalıp kalmadıkları değil. Zira aşar (öşür) vergisi yabancı sermayeye karşı güvence olarak gösteriliyor, borçlar bu yolla ödeniyordu. Sözgelimi, Osmanlı devleti yüzyılın sonlarına doğru yapılacak olan İzmit-Ankara demiryolu hattı için Deutsche Bank'a km başına 15.000 frank garanti para taahhüt ederken, bu

ödemeler için hatların geçeceği İzmir, Ertuğrul, Kütahya ve Ankara sancaklarının aşar gelirlerini karşılık göstermişti (Özyüksel 1988: 66). 1882 yılında İstanbul'da çıkan Ziraat Gazetesi'nde aşar vergisini birkaç misli arttırabilmek için, tarımın gelişmeye muhtaç olduğu öne sürülüyordu. Bu bakımdan, dönemin köy politikası köylüyü fazlasıyla bunaltmıştı. Şanda'nın dikkat çektiği üzere, 'değişen bir şey yoktu'; Tanzimat'tan önce hanedanın geliri azalır diye, reyaya yüz vermemek ve onun sipahi beyinin emri altında çok çalışmasını sağlamak amaçlanmışken, Tanzimat sonrasında yapılan ıslahatlara, kanun karşısında eşitliğe rağmen köylünün durumunda bir değişiklik olmamıştı. Köylünün içinde yaşadığı ve bir türlü düzelmeyen, düzeltilmeyen kötü koşullar, aynı zamanda onu politik söylemin bir parçası haline getirmiştir. Nitekim Ziya Paşa'nın Arz-u Hali ile Suphi Paşa'nın Aşar hakkındaki layihasında 'zavallı köylüler' tabiri kullanılmıştır. Namık Kemal de konuya dair yazdığı makalelerde, 'köylünün' murabahacıların elinden kurtarılmasını istiyordu (Şanda 1970: 7, 9).

Abdülhamit'in yukarıda değinilen kaygısını bir süre Onun sadrazamlığını yapmış olan Küçük Sait Paşa da paylaşıyordu. O imparatorluk ordusunun başlıca ikmal kaynağı olan 'Anadolu ahalisi'nin tükenmesini önleme lüzumuna işaret etmiştir. Ercüment Kuran, Sait Paşa'nın başka yönlerden de 'Anadolu'ya önem verdiği'ne kısaca değinirken, Onu 'Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra Panturkizme reaksiyon olarak doğan Anadoluçuluk fikir cereyanının bir öncüsü' olarak görmenin mümkün olduğunu savunmuştur (bkz. Kuran 1994: 171-2).

Gerek savaşlar, gerekse savaşlardan kaynaklı göçler, Anadolu'yu gerçekten de imparatorluğun trajik bir toplumsal hayatın hüküm sürdüğü bölgelerinden biri haline getirmişti. Böylece, köylülüğün yani sıra söz konusu köylülerin meskun oldukları mekan olarak Anadolu'da öne çıkıyordu. Daha 1872'de Basiret'te yayımlanan bir yazıda, Anadolu halkı 'sağ kolumuz' olarak niteleniyordu. Ayrıca, Abdülhamit dönemi basınında, Anadolu'nun gelişmesi ve yerli halkın ekonomik, sosyal ve eğitim düzeylerinin yükseltilmesi gerektiği sıkça ifade edilmekteydi (Kushner 1977: 50-1). İttihatçılardan Ahmet Rıza daha 1896'da Abdülhamit'e verdiği dilekçelerden birinde bu talebi açıkça dillendirmişti:

'Gençliğimde Anadolu'nun bazı cihetlerini gezmiş, ahaliyi her tarafta perişan, köyleri kasabaları viran görmüştüm. Ziraat ıslah edilirse köylü fakru sefaletten kurtulur zannetmiştim. Rencberin cehaleti son çiftçiliğin lüzumunu anlamaya, fakir ise ziraat aletleri satın almaya elverişli değildi. Bunun için önce umumi efkarı uyandırmak için Maarif nezaretine müracaat ettim. Layiha verdim, hiç bir faydası görülmedi'

(Ülken 1966: 190, dn)

Ahmet Rıza'nın köylücülüğü, genel kabule göre babası Ali Bey'in Konya'ya sürgün edilmesiyle ilişkilendirilir. Burada köylülerin kötü yaşam koşulları onu ziraat eğitimine yöneltir. Galatasaray'da okuduktan sonra, Fransa'ya, Grignon Ziraat Okulu'nda okumaya gider; oradaki mezuniyeti sonrası dönüşünde ise, Osmanlı köylüsünün durumunu düzeltmek için onları eğitim yoluyla aydınlatma yolunu benimseyerek bu yönde çalışmalar yapar (Shaw-Shaw 1982: 311; Mardin 1983: 129-130; Akşin 1992: 333) (3).

Avrupa'ya kaçmış 'Jön Türker'den Georgiades adli kimsenin, 1890'da Paris'te yayımladığı ve başında Namık Kemal'in Hürriyet'i gibi 'Organe de la Jeune Turquie' ibaresini taşıyan La Turquie Contemporaine adli yayımında da (11 Mayıs 1891) Türk köylüsünün malum mistifikasyonuna rastlanmaktadır:

'Türk köylüsü kadar mutsuz bir köylü yoktur. Kendisi Hıristiyan benzerlerinden daha çok eziyet çekmektedir. Konsolosların, sefirlerin ve yabancı devletlerin himayesinden mahrum olduğu için Hıristiyan köylüsünün elindeki kozlara sahip değildir.'

(Mardin 1983: 34)

Köylünün toplumsal koşullarını iyileştirme çareleri düşünen pek çok kimseden biri de Ebubekir Hazim Tepeyran idi. Tepeyran II. Meşrutiyet'in ilanından sonra yayımladığı Küçük Paşa adli romanına aynı trajik tabloyu tasvir ederek başlamaktaydı:

'Anadolu'da bir köy... Bir buçuk yıl evveline kadar müstebit hükümetin asker almak, vergi tarh ve tahsil etmek lazım geldikçe hatırladığı köylerden biri. (...) bu acıklı manzaraları görüp de bir iyileştirme çaresi düşünmemek, asırlar da geçse hiç affolunmaz bir cürümdür.'

(Tepeyran 1984: 11-2) (4)

Meşrutiyeti'nin ilanından sonra çıktığı 'Anadolu gezisi'nde -Bursa, Balıkesir, Kütahya, Konya, Isparta, Eskişehir, Ankara, Mersin ve Adana'da- kaleme aldığı ve Tanin gazetesinde Anadolu'da Tanin başlığıyla yayımladığı mektuplarında Ahmet Şerif de köylülerin perişanlığına değinmişti. Mektuplardan ilki 11 Temmuz 1909'da yayımlanırken, tamamı aynı adla 1910'da kitaplaştırılmıştı (bkz. Ahmet Şerif 1977).

Bugünkü resmi Türkiye yarımadası o dönem Anadolu adıyla yoksul Türk köylüsü ile öne çıktıktan sonra, bunun doğrudan bir sonucu olarak bazen 'Vilayet-i Şarkiy'e'den ayrı olarak, bazen onu da içine alacak biçimde Türkçü muhayyilesinde bir Türk vatani olarak şekillenmeye başlamıştı. 20. yy'in başlarında Mısır'da yayımlanmış olan Anadolu dergisinin 24 Nisan 1902 tarihli sayısındaki şu satırlar bu özdeşleşmenin önemli bir örneği sayılmaktadır:

'Essalam-u aleyküm ey mübarek Anadolu! Ey koca Türkeli! Merhaba ey sevgili Küçük Asya! Ey

mukaddes vatan!'

(Karal 1988: 561)

II. Meşrutiyet sonrasında, 1912'de kurulan ve kurucuları arasında Mustafa Suphi'nin bulunduğu Milli Meşrutiyet Fırkası'nın temel düşüncesi de bu çerçevedeydi (5). Onlar Osmanlılığın merkez-i sıkletinin Türklük ve İslamlık olduğunu vurguladıkları beyannamelerinde, ayrıca şu görüşlere yer vermişlerdi:

'Halbuki biz Türklüğü temsil eden Anadolu ile Osmanlı tarihinde birer hisse-i mefharati haiz olan Arabistan'ın ve Arnavutluğun nasıl tahripkâr bir idareye tabi olduğunu zi-hayat vakayı ile idrak ediyoruz. Cism-i devletin etraf-i erbaasında kan ve can gönderen, varidatının bir kısm-i azimini memleketin fakir ve atıl sair kıtaatına ihya eden Anadolu, bugün baştan başa harababad bir çöle donmuş, bin türlü gavial-i dahiliye ile iştigalden başını alamayan - Türk, vatanında ölmeye hasret kalmış- bu mübarek kıtanın fedakar insanları ırken mariz, neslen meftur hale gelmiştir.'

(Birinci 1990: 184-5) (abc)

Aralık 1918-Ocak 1919 yılında İkdam 'da tefrika ettiği İki Komite, İki Kıtal başlıklı yazı dizisinde Ahmet Refik (Altınay) de Anadolu'nun fakirliği ve bedbahtlığından söz etmekte ve onu 'hakiki Türklük merkezi' olarak nitelemekteydi. Ona göre, Anadolu irfansızlıktan, mektepsizlikten, kanunsuzluktan, adaletsizlikten ölüyordu (Altınay 1994: 13, 24) (6). II. Meşrutiyet döneminin İzmir'inde çıkan Anadolu ve Köylü gazeteleri de bu söyleme ait sürecin bir parçasıydı; 1911'de yayımlanmaya başlayan Anadolu, aslında İttihatçıların İzmir'de çıkarmış oldukları İttihat adli gazetesinin imtiyazının devri sonucu yayımlanmaya başlamışken, Köylü ise tamamen adına uygun olarak köylülere yönelik yoğun yayımlarıyla ve sade Türkçesiyle dikkat çeken bir 'Osmanlı gazetesi' idi. Bunun dışında yine İzmir'de 1919'da bir başka Köylü gazetesinin yayımlanmış olmasıdır (Arikan ty: 109-110).

Osmanlı'nın son dönemlerinde filizlenen köylülük değerlerinin romantik olarak islenmesi, Türkiye Cumhuriyeti'yle birlikte farklı bir motivasyona sahip olarak devam etti. Bu motivasyonlardan biri, köy ve köylülüğün özel olarak hilafeti ve Osmanlı hanedanını simgeleyen İstanbul'a, genel olarak ise kozmopolitizmin mekanı olarak kente karşı konumlandırılışıydı ki, bu Cumhuriyet'in erken dönemlerinde özellikle öne çıkarılmış bir vurguydu. Bir diğeri ise, Halkevleri ve Köy Enstitüleri ile başlayan iktidara sosyal taban yaratma çabalarıdır. Dış faktörler bir yana, içte özellikle iktidarın güdümü muhalefeti olan Serbest Fırka (1930) deneyiminden sonra, yapılan reformlara kırsal kesimde toplumsal bir taban yaratma zorunlu görülünce, Halkevleri kuruldu. Halkevlerine mekan olarak kapatılan Türk

Ocaklarının binaları tahsis edildi. Halkın rejimi desteklemesi için, nüfusun ezici bir çoğunluğu olan köylülere gitmek gerektiği fikri yeniden biçimlendirildi. Düzenlenen köy gezileri dönemin entelektüel ve siyasal havasına da uygun olarak daha çok bürokratik bir atmosferde gerçekleştirildi. Yine de sonuçta Halkevlerine bağlı olarak bir köycülük söylemi gelişmişti ve bu söylemin genel olarak üç ana hattı bulunuyordu; bunlardan biri milli kültürün saf ve bozulmamış bir halde ancak köylerde bulunabileceği düşüncesiydi. Bu düşünce yer yer ırk bağlamında yorumlanıyor ve ırkçı eğilimler kazanıyordu. 1940'li yıllarda görülen aşırı ırkçı hareketlerin köycülük söylemlerinde, -örneğin Remzi Oğuz Arık gibi kişilerde- çok açık bir ırkçılığın köycülükle örtüştüğü görülmektedir (bkz. Karaomeroglu 2001: 164-5, 174-5; Karaomeroglu 2001a: 294). Dönemin bir başka ünlü ırkçı siması olan Nihal Atsız da 'yoksul Anadolu köylüsü'ne dikkat çeken yazılarıyla belki bu sınıfa dahil edilebilir (Öztürkmen 1998: 144).

1930'ların başlarında Mustafa Kemal tarafından kurulan ve çok partili hayata geçişle birlikte 1950'lerin başlarında Demokrat Parti tarafından kapatılan Halkevleri ile 1940'li yılların Köy Enstitüleri, 20. yy'ın ikinci yarısında Anadolu akiminin sol Kemalist yorumuna zemin hazırladılar. Bunun bir yansıması olarak, Anadoluçularda görülen köycülük hem birleşme hem de bir ayrılma noktası oldu. Sol Kemalist Anadoluçular modernizm anlamında kentleşmeye karşı olmayıp, köylerin modernize edilmesini savunurlarken, daha gelenekçi ve muhafazakâr olan Anadoluçuların hiç değilse bilebildiğim bir kesimi kentleşmeye karşı olmuşlar, yani sıra köylülerin ise modernleştirilmesi yerine zenginleştirilmesini savunmuşlardır. Bu kadarla da değil, sözgelimi muhafazakâr Anadoluçulardan Nurettin Topçu, bir tüketim merkezi olarak gördüğü kent ve kentleşmenin de ötesinde, Nazım Hikmet'in 'makineleşmek' olarak şiirleştirdiği teknolojiye, yani bir bakıma 'medeniyet'e karşıdır. Topçu'ya göre, Türkiye'nin büyük kentleri kolay kazanç tutkusunun, makine esaretinin, pozitivist zihniyetin, ahlak dışı tüketim hayatının yaşandığı yerlerdir (Öğün 1992: 112-125). Halkevleri ve Köy Enstitüleri, Kemalizm ile ilk dönem Anadoluçuları arasında belirgin bir biçimde ortaya çıkan bu mekansal kutuplaşmayı (kır-kent) zamanla kısmen yumuşatmış sayılabilir; çünkü bu sayede köyün ve köylünün evcilleştirilmesi gerektiğini düşünen ve ona uzaktan bakan tipik bürokrat yaklaşımın yerine, rejime bağlı olanların köyü ve köylüyü içeriden tasvir edip anlayabileceği bir bakış geliştirilebilmiştir.

Sol Kemalist ya da muhafazakar Anadoluçular köy ve köylülük konusunda yalnızca ayrılmıyor, bir kez daha vurgularsak, aynı zamanda birleşiyorlardı; 'Anadolu köylüsü' her iki kesimin de ortak noktasıy-

dı. Öyle ki, bu hayali özne Türklüğün sağ ve sol tarihsel anlatısında yer yer bir ayniyet ögesi sayılırdı. Özellikle Hitit ve Selçuklu tarihinin önemi her iki tarihsel anlatıda da esastı. Sözgelimi, Yakup Kadri gerek fizyonomi gerekse kılık kıyafetleriyle Hititlerin 'Anadolu köylüleri'ne benzediklerini düşünürken, Nurettin Topçu ise, Elanlar ile Romalıların bu tarihteki yerini küçültmeye çalışarak Türklerin tarımsal geleneklerini Hititlere dek götürmüştür (Karaosmanoğlu 1999: 111-2; Öğün 1992: 89-92). Halide Edib de benzer bir rota izlemiştir. 1930'da yayımlanan Turkey Faces West adlı kitabında, Anadolu'nun asil yerlilerinin Hititler ve Frigler olduğunu söylerken, 'Grek uygarlığı'nın Anadolu'daki köylü dünyasına etki etmediğini öne sürmüştür (Edib 1930: 13). Böylece, köylülük bağlamında 'bin tanrılı' Hititler çeşitli siyasal eğilimlere mensup Anadoluçular arasında ortak bir tarihsel anlatı olarak benimsenebilmiş, Türklüğün neredeyse antikitedeki temsilcileri olarak inşa edilmişlerdir.

Harsci ve medeniyetçi Anadoluçular olarak da tanımlanabilecek bu iki ana kesimin köydeki ayrılma noktalarından biri de din konusunda kendini göstermekteydi. Öyle ki, Halide Edib'in Vurun Kahpe'ye adlı romanı başta olmak üzere pek çok modernist Anadoluçu, romanlarında köy imamı ile 'idealist' öğretmen arasındaki çatışmaya işaret etmişti. Benzer bir biçimde ağa-öğretmen çatışmasını konu alan romanları da anabiliriz. Öyle ki, 1922'de sürgüne gönderilen Refik Halit Karay'ın Memleket Hikayeleri'nde bile Rum papaz köy imamından daha aydın olarak tarif edilmiştir.

Zamanla modernist Anadoluçularda gözlemlenen bir değişiklik de, çoğu askeri tıbbiye mezunu olan İttihatçılardan TC'nin ilk kadrolarına -ki birçoğu İttihatçıydı zaten- miras kalmış olan köylüyü doğrudan iyileştirilmesi gereken bir hasta olarak gören anlayıştaki mekan genişlemesiydi. Mekan artık başkaldırmayan, ancak hasta varsayılan Kürdistan'dı. 1954'de yayımlanan Dr. Burhan Uslu'nun Bir Beyaz Gömleklinin Romanı ile Dr. Muzaffer Şerif'in Hekim Aşkısı adlı anı biçiminde yazılmış olan metinlerinde, Ömer A. Türkeş'in ifadesiyle '1920'lere ait Doğu izlenimleri' yansıtılmıştı. Bu doktorlardan biri, hastanede Kürtçe konuşulmasını dert ederken, diğeri ise 'ora'ların ne denli yoksul ve medeniyet nurundan uzak kaldığını üzüntüyle belirtiyordu (Türkeş 2001: 205).

Yakup Kadri'nin Yaban'ı gibi birkaç romanı bir yana bırakırsak, 1940'li yıllar, özellikle de savaş sonrası dönem aynı zamanda köy romancılığının bir tarz olarak ortaya çıktığı dönemdir. Türk edebiyatında Anadolu'yu anlatan köy romancılığına örnek teşkil eden evvelki ürünler, ya bir bürokrat ya da genel olarak herhangi bir kentli tarafından kaleme alınmışlarken, bu yeni romanlar köy kökenliler tarafından ve de köylü gözüyle yazılmışlardı; yani, dışarıdan

değil, içeriden bir bakış söz konusuydu. Nitekim Refik Halim Karay, Memleket Hikayeleri'nin köy hikayeciliğinin nüvesini oluşturduğunu savunurken, 'Anadolu'yu bir köylü olarak değil, varlıklı bir şehir delikanlısı olarak gördüm ve anlattım,' demektedir (Kavcar 1974: 241; Bayrak 1978: 55). Berna Moran ise, Yakup Kadri (Karaosmanoğlu)'nin Yaban adlı romanını değerlendirirken, '... romandaki köy gerçek Anadolu'yu temsil etmez. 1930'lardaki yönetici sınıftan bir aydın bürokratin kafasındaki Anadolu'nun simgesidir', demektedir (Moran 1987: 209).

Köyün içeriden tasvirinin en önemli ve de ilk örneği, Mahmut Makal'in 1948-1949 yıllarında Varlık dergisinde yayımlanan ve bir köyün sosyal yaşantısını yalın ve açık bir dille anlatan notlarıydı. Makal notlarını 1950'de Bizim Köy adıyla bir kitapta toplamıştı. Kitap Makal'i kısa zamanda şöhrete kavuşturdu ve kısa zamanda pek çok dile çevrildi. Fransızcaya Un Village Anatolien, Récit d'un instituteur paysan (Paris, 1963: Plon), İngilizceye A Village in Anatolia (London, 1954: Mitchell & Co. Ltd), İtalyancaya ise aynı başlıkla, yani 'Anadolu'da Bir Köy' (1969: Mondadori) olarak çevrildi. Kitabın İngilizce baskısına bir Giriş yazan Paul Stirling, Makal'in dünya üzerindeki dilsiz milyonlarca köylü arasından çıkararak, köyü köyün içinden tasvir eden ilk dahi köylü olduğunu söylüyordu. Buradaki köy tasviri genellikle 'Anadolu'nun bir tasviri sayıldığından, kitabın İngilizce ve Fransızcaya çevirilerinde asıl adının yerine içinde Anadolu'nun olduğu başka başlıkların tercih edilmiş olması dikkat çekicidir. Kitap her şeyden önce köylüden, onun sefaletinden ve yardıma muhtaç olduğundan söz ediyordu ki, Anadolu adı başından itibaren Türk edebiyatında bir dram sahnesi olarak anılmış ve bu sahnenin toplumsal hayattaki özdeşliği ise tabii ki her zaman köy olmuştur. Bu nedenle, Marksist Açından Türk Romanı adlı incelemesinde Rıza Mollof'un Makal ve Bizim Köy hakkında şunları söylemiştir:

'İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Anadolu uyandığını gösterir. Ve birden Türk edebiyatında bir Anadolu canlanıverir (...) o bütün çağdaş Türk yazarlarından önce Anadolu'yu olduğu gibi dünyaya tanıttı (...) Birdenbire bir perde kaldırıldı ve Anadolu bütün sosyal, politik, kültürel, psikolojik meseleleriyle meydana çıktı.'

(bkz. Makal 1976: 137-8).

Makal, Bizim Köy'den sonra bu kez 'bizim köy'ü yazmış, Van ve çevresindeki sosyal yaşantıya ilişkin gözlemlerini Yer Altında Bir Anadolu adlı kitabıyla dile getirmiştir. Sonrası malum; Fakir Baykurt'lar, Yaşar Kemal'ler, Kemal Tahir'ler ve diğerleri hep bu atmosferi tasvir ededürmüşlerdir. Hemen tamamı Anadolu kavşağında buluşmuşlardır. Yasar Kemal bu romancılığın ve Anadoluculuğun bugün yasayan en büyük temsilcisidir. Bundan birkaç yıl önce ken-

disiyle yapılan bir röportajda, 1951 yılında Cumhuriyet gazetesinde işe başladığını, röportaj yazarı olarak Anadolu'yu gezip dolaştığını ve her kesimden insanla tanıştığını belirttiikten sonra, sözlerine şöyle devam eder:

'Ben Anadolu halklarının kardeşliğini biliyorum. Bunu artık bizim soyut, ülkeyle bütün bağlarını koparmış, şıkıdım medyası bilmiyor. Varsa da şıkıdım yoksa da şıkıdım. Sen yıllardır gazetelerde bir Anadolu röportajı gördün mü, duydun mu? Orada bir Anadolu var uzakta, o uzaktaki Anadolu artık bizim ülkemiz değil. Orası bizim sömürgeç bile değil. Sonsuz bir yoksulluk içinde kıvraniyor Anadolu...'

(Baydar 1996: 236) (abc)

Anlaşıyor ki, bu köy edebiyatçılarının sözlüğünde, Kürdistan Anadolu'nun bir parçası olarak görülmekte ve dibe vurmuş bir sosyal yaşam anlamında 'yeraltındaki Anadolu' ya da bir türlü sorunları çözilemeyen bir 'uzak Anadolu' olarak dile getirilmektedir; yani, 'Öteki Anadolu' olarak... Ancak, ne denli uzak olursa olsun, asıl Anadolu onu her zaman kendi gölgesi olarak sahiplenmektedir. Anadoluçulardan Ahmet Kutsi Tecer'in bir şiirinde söylediği gibi; 'orda bir köy var uzakta, o köy bizim köyümüzdür, gitmesek de gelmesek de, o köy bizim köyümüzdür'.

Köyün dramatik bir mekan olarak kurgulanması ve köylü romantizmi hemen her defasında savaş sonrası döneme denk düşmüştür. Bu bağlamda, Anadolu akiminin gerek I. gerekse II. Emperyalist Paylaşım savaşı sonrasında ortaya çıkması dikkat çekici bir noktadır. Kuskusuz, başka pek çok faktör rol oynamışsa da, her iki akım savaş sonrasında çocuklarıdır. PKK eski genel sekreteri Abdullah Öcalan'ın 1999'da uluslararası bir komplo sonucu yakalanıp Türk devletine teslim edilmesinden sonra, Türk devletince başlatılan Anadoluçuluk furyası her yeri teslim almış görünüyor ki, bu da bir savaş sonrası tekabül etmektedir. Son yıllarda Türk TV kanallarında kırsal yaşamı esas alan ve birbiri ardına yayımlanan onlarca dizi film, savaş sonrası bu tabloyla bir bütünlük arz etmektedir. O halde, Anadoluçuluk ya da ondan ayrı olarak Anadolu merkezçiliğinin her defasında Türk milliyetçiliğinin savaş sonrasında yaralarını sardığı bir sargı olduğunu söylemek pekala mümkündür. Böylece, Anadolu hep yaralı Türklüğün sargısı olmuştur; ancak, yalnızca savaşlar da değil, doğal afetler de dayanışma duygularının öne çıktığı bir atmosfer yaratmaktadır ki, toplumsal bir mağduriyete birlikte maruz kalmak, ayrışmadan çok dayanışma duygularını arttırdığından, bu tür dönemler Anadoluçuluğun yelkenine yel vurmuş gibidir.

1872'de bölgeye (Anadolu eyaleti) doğrudan yansıyan büyük kuraklık felaketini hemen sert bir kış mevsiminin takip etmesi, ayrıca kıtlık ve göç,

Anadolu'nun ekonomik, sosyal ve eğitim düzeyi bakımından kalkındırılması gerektiği şeklinde bir görüşü temellendirmişti. Öyle ki, Anadolu artık Hamidiye dönemi başının birkaç önemli konusundan biri olmuştu (bkz. Kushner 1977: 51). Aynı şekilde 1999'daki İzmit depreminin Anadolu'luluk bağlamında benzer bir işlev gördüğünü kestirmek güç olmasa gerekir. Öcalan'ın 'ortak vatan' iddiasından yaklaşık iki ay kadar sonra meydana gelen bu deprem, toprağı ayırmak yerine, ironik olarak onu mental düzeyde önemli ölçüde onarmış, birleştirmiştir.

Bir başka nokta ise, kır temalı dizi film sayısındaki patlamadır. Son yıllarda neredeyse bu tarz bir dizisi olmayan Türk TV kanalı yoktur; üstelik, bazılarının birden fazla kır dizisi vardır. Bu filmlerde genellikle bozulmuş bir Kürt harsı Türk 'medeniyeti' (modernite) içinde eritmeye çalışılarak bir 'Anadolu' imgesi inşa edilmeye çalışılmaktadır. Bu nedenle, seçilen mekan genellikle 'taşra' olmuştur. Burada modern kır evleri aracılığıyla Türk modernitesinin bir parçası olarak içselleştirilen Kürt köylüsü sonuçta 'Anadolu köylüsü'ne dönüştürülebilmiştir! Aslında paradoksal olarak Yılmaz Güney'in filmleri de köylülüğü 'Doğu' ile özdeşleştirmeye yarayarak, çok daha önceden Kürt köylerinin 'Anadolulaşması'nda rol oynamış gibidir. Levent Cantek'in belirttiğine göre;

'köyün Doğu'yla özdeşleştirilmesi, önemli ve bugün hala sürdüğünü söyleyebileceğimiz, kalıcı bir yönsemedir. Yılmaz Güney filmleri olarak görülen Sürü (Zeki Ökten, 1978) ve Yol'un (Şerif Gören, 1981) uluslararası başarılarıyla ilgilidir. Güney'in yurt dışına kaçışı Türkiyeli Kürtlerin entelijensiyasının temsilcisi olarak kabul edilmesi, bu özdeşleştirmeyi misli arttırmıştır. Erden Kiral'in Hakkari'de Bir Mevsim (1982), Ayna (1984), Dilan (1986) filmleri bu çerçeveye tegellenebilir.'

(Cantek 2001: 1999)

Görüldüğü üzere, genel olarak doğulu milliyetçiliklere özgü köylü romantizminin bir yansıması olarak köylü figürü Türk milliyetçiliğinde 'güneşin doğduğu yer', 'doğu' gibi anlamlara gelen Anadolu ile ilginç bir biçimde bir araya gelmiş, sonrasındaysa TC'de Doğu ve Güneydoğu Anadolu olarak 'Şark'laştırılan Kürdistan'ın köylüsü bu kavrama dahil edilmiştir. Sonuçta, 'Anadolu insanı'. 'Anadolu kadını', 'Anadolu Alevisi' ya da 'Anadolu Müslüman'ı' gibi 'Anadolu köylüsü' kavramı da içe hapsedilen Kürt ulusunun ve diğer halkların tek bir ulus olarak eritilmesine elverecek bir pota olmaktadır.

Notlar

1. Bu noktada Köy Enstitülerinin ağalara karşı kurulmuş olduğu seklindeki yaygın kanıyı tartışmak, Kemalizm-İttihatçılık ilişkisi açısından ilginç olacaktır. Karaömeroğlu Köy Enstitülerinin böyle bir amaca matuf olarak kurulmuş olduğu savına katılmamaktadır (bkz. Karaömeroğlu 1998: 62-3). Böyle olabilir; ancak, Karpit'in Kemalizm'in halkçılık anlayışını çözümleyişi bir noktanın ayrıntılandırılması babında önem taşımaktadır. Karpit'a göre halkçılık, özetlersek, kültürel olarak folklorculuğa, siyasal olarak halk egemenliğine dayanırken, toplumsal olarak da özellikle 'Doğu'da ayaklanan ağalara ve yarı feodal organizmalara karşı olmayı ifade ediyordu (Karpit 1971: 42). Bunların hepsinin Köy Enstitülerinde olmadığı kabul edilse bile, Köy Enstitülerinin toplumsal bir zemin hazırladığı köy romancılığında bulmak mümkün görünmektedir; folkloru, halkın ahvalini ve ağalara başkaldıran sosyal hayattı...

2. *Çiftlikler*, 18. yy Osmanlı tarım kültüründe görülen ünitelerdir. Dış pazarlara, özellikle de Avrupa ekonomisinin taleplerine yönelik olarak belirli bölgelerde çoğalarak monokültürel tarıma ve mahalli toprak lordları zümresinin çıkışına vesile olmuşlardır (bkz. Ortaylı 1979: 256-7).

3. Ahmet Rıza'nın köylülerin konumunu eğitim yoluyla değiştireceği düşüncesi, çeşitli araştırmacılarca farklı nedene bağlanmış görünmektedir. Akşin, 'dönüştürme tarımla ilgilenmenin pratik zorlukları karşısında kendini eğitime verdi,' diye yazarken, Shaw'lar ise, köylüyü eğitmeden tarımı geliştirmenin olanaksızlığını anlayınca Maarif Vekaleti'ne geçip Hudavendigâr vilayetinde eğitim müdürlüğü yaptığını dikkat çekerler (Shaw-Shaw 1982: 311). Mardin ise şöyle yazar: "Sermaye bulamadığından ve 'em-u asayiş' yerleşmediğinden yeni ziraat teknikleriyle ziraat yapma isteğinin yerine getirilmesinin imkânsız olduğu sonucuna vardı ." (Mardin 1983: 130).

4. Ebubekir Hazim Tepeyran'ın Küçük Paşa'sı yıllar sonra dili sadeleştirildikten ve bazı kısımları ayıklandıktan sonra yayımlanmıştır. Yukarıdaki giriş, romanın bir kıyımından geçerek yayımlanan halinden alıntılanmıştır.

5. Mustafa Suphi bir süre sonra Rusya'da, belki Rus sosyalizminin aynı zamanda köylü yanlısı oluşundan da etkilenerek, 'bahtsız Anadolu rençberleri'nden söz eden yazılar kaleme almıştı ('Tarihi Vazife' başlıklı yazı için bkz. Rozaliyev 1974: 39).

6. TC öncesi bu gibi metinlerde geçen Anadolu kavramının coğrafi içeriği pek çok kez metnin kendisinden çıkarılamamaktadır. Bir geçiş dönemi olduğu için, o bazen Ermenistan, Kürdistan, Lazistan gibi coğrafyaları içerirken, bazen de eski içeriğini korumaktaydı. Ahmet Refik'in gerek Şarkı Anadolu terimini kullanmış olması, gerekse Erzurum ve Erzincan'dan söz ederken Anadolu'ya atıfta bulunmuş olması, Onun Anadolu'yu daha geniş bir coğrafi satha oturttuğunu gösterir; ancak, kavramın şümulü yine kesin bir belirliliğe sahip değildir.

Kaynaklar

Ahmet Şerif, (1977) Anadolu'da Tanın, Birinci Gezi, baskıya hazırlayan Çetin Börekçi, İstanbul: Kavram

Yayınları

Aksoy, Gürdal (2002) Halklar Hapishanesi Anadolu. Kürtlerde Anadolumerkezci Yabancılaşma, İstanbul:

Komal yayınları

Altınay, Ahmet Refik (1994) İki Komite, İki Kital, hazırlayan Hamide Koyukan, Ankara: Kebikec yayınları

Akşin, Sina (1992) 'Düşünce ve Bilim Tarihi (1839-1908)', Türkiye Tarihi 3, Osmanlı Devleti 1600-1908,

Yayın yönetmeni S. Akşin, İstanbul: Cem yayınevi

Arikan, Zeki (ty) 'Tanzimat ve Meşrutiyet Dönemlerinde İzmir Basını', Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye

Ansiklopedisi C. I, İstanbul: İletişim

Baydar, Y. (1996) 'Edebiyat ve Kurt Sorunu Üstüne Yasar Kemal'le Konuşmalar', bkz. Yasar Kemal,

Zulmün Artsın, İstanbul: Can yayınları

Bayrak, Mehmet (1978) Köy Enstitülü Yazarlar, Ozanlar, Ankara: TOB-DER Yayınları

Birinci, Ali (1990) Hürriyet ve İtilaf Fırkası. II. Meşrutiyet Devrinde İttihat ve Terraki'ye Karşı Çıkanlar, İstanbul: Dergah yayınları

Cantek, Levent (2001) 'Köy Manzaralı: Romantizm ve Gerçekçiliğin Düalizmleri', Toplum ve Bilim, sy. 88, Bahar 2001

Delaney, Carol (2001) Tohum ve Toprak. Türk Koy Toplumunda Cinsiyet ve Kozmoloji, cev. Selda

Somuncuoğlu-Aksu Bora, İstanbul: İletişim

Deringil, Selim (1998) The Well-Protected Domains. Ideology and the Legitimation of the Power in the

Ottoman Empire 1876-1909, Brigend: I.B. Tauris & Co. Ltd.

Halide Edip (1930) Turkey Faces West. A Turkish Wiew of Recent Changes and Their Origin, with a

Preface by E. M. Earle, New Haven: Yale

University Press

Heiberg, Marianne (1979) 'External and Internal Nationalism: The Case of the Spanish Basques', in Ethnic

Autonomy-Comparative Dynamics, The Americas, Europe and the Developing World , edited by Raymond

L. Hall, New York: Pergamon Press

Hutchinson, John (1992) 'Moral Innovators and the Politics of Regeneration: the Distinctive Role of

Cultural Nationalists in Nation-Building', International Journal of Comparative Sociology XXXI-II, 1-2

İpek, Nedim (1994) Rumeli'den Anadolu'ya Türk Göçleri (1887-1890) , Ankara: TTK yayınları

Karal, Enver Ziya (1988) Osmanlı Tarihi , C. VIII, Birinci Meşrutiyet ve İstibdat Devirleri (1876-1907) , 3. bs. Ankara: TTK yayınları

Karaosmanoğlu, Yakup Kadri (1999) Politikada 45 Yıl, (Anı) , yayına hazırlayan Atilla Ozkirimli, 2. bs.

İstanbul: İletişim

Karaomeroglu, M. Asim (2001a) 'Türkiye'de Koyculuk', Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce, C. 2

- Kemalizm -, editörler T. Bora-M. Gultekinil, İstanbul: İletişim

Karaomeroglu, M. A. (2001) 'Tek Parti Döneminde Halkevleri ve Halkçılık', Toplum ve Bilim, sy. 88,

Bahar 20001

Karaomeroglu, M. A. (1998) 'The Village Institutes Experience in Turkey', British Journal of Middle

Eastern Studies 25, no. 1, May 1998

Karpat, Kemal (1971) Çağdaş Türk Edebiyatında Sosyal Konular, 2. bs. İstanbul: Varlık yayınları

Kavcar, C. (1974) II. Meşrutiyet Devrinde Edebiyat ve Eğitim 1908-1923, Ankara: AUEF yayınları

Kuran, Ercüment (1994) Türkiye'nin Batılılaşması ve Millî Meseleler, derleyen Mumtaz'er Turkone,

Ankara: TDV yayınları

Makal, Mahmut (1976) Bizim Koy 1975, İstanbul: Sander yayınları

McGowan, Bruce (1997) 'The Age of the Ayans, 1699-1822', in An Economic and Social History of the

Ottoman Empire, Vol. II, 1600-1914 , edited by Halil Inalcik with Donald Quataert, Cambridge:

Cambridge

University Press

Mardin, Şerif (1983) Jön Türklerin Siyasi Fikirleri 1895-1908, 2. bs. İstanbul: İletişim

Ortaylı, İlber (1979) Türkiye İdare Tarihi, Ankara: TODAİE yayınları

Öğün, Süleyman Seyfi (1992) Türkiye'de Cemaatçi Milliyetçilik ve Nurettin Topçu, İstanbul: Dergah yayınları

Öztürkmen, Arzu (1998) Türkiye'de Folklor ve Milliyetçilik, İstanbul: İletişim

Rozaliyev, Y. N. (1974) Mustafa Suphi, Kavgası ve Düşünceleri, Info-Türk Ajansı, Temmuz 1974

Shaw, Stanford J. -Shaw, Ezel Kural (1983) Osmanlı İmparatorluğun ve Modern Türkiye, C. II, cev.

Mehmet Harmanlı, İstanbul: E yayınları

Şanda, Hüseyin Avni (1970) Reaya ve Köylü, İstanbul: Habora Kitabevi yayınları

Tepeyran, Bekir Hazim (1984) Küçük Pasa, günümüz Türkçesi'ne uyarlayan Hazim Bey, 3. bs. İstanbul:

bul:

De yayınevi

Türkeş, A. Ömer (2001) 'Taşra İktidarı!', Toplum ve Bilim, sy. 88, Bahar 2001

Ülken, Hilmi Ziya (1966) Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi, C. I, İstanbul: Selçuk yayınları

Williams, Colin-Smith, Anthony (1983) 'The National Construction of Social Space', Progress in Human

Geography, Vol. 7

DEĞERLENDİRME

SAVAŞ ÜZERİNE

Sema SULTAN

Olguları ve kavramları doğru tanımlamak, sorunların çözüm yolunun da açılması anlamına geliyor. Emperyalist kapitalist sistemin ideolojik hegemonyasının çok etkin olduğu günümüzde bu daha da önem kazanıyor. Çünkü egemenler düşüncüyü denetimlerine alma yönünde her türlü kavram kargaşasını, muğlaklığı yaratmak için seferber olmuş durumdadırlar.

Günümüzde hemen hemen her çevre savaşların getirdiği yıkımlardan, acılardan söz ediyor. "Barış hemen şimdi" deniliyor. Fakat bütün iyi dileklere, dualara, hatta milyonların yaptıkları yürüyüşlere rağmen barış bir türlü gelmiyor. Silahlar susmadığı gibi, dakikalarca ölçülecek zaman diliminde bir kenti yerle bir edecek güçte silahlar, "akıllı" füzeler üretilmeye devam ediyor.

Dünya son yüzyıl içinde büyük kitlesel katliam savaşları yaşadı. Birinci Dünya Savaşında 25 milyon, İkinci Dünya Savaşında ise 55 milyon insan öldü. Nürnberg'de Hitler faşizmi "demokrasi" adına mahkum eden ABD, daha İkinci Dünya Savaşının izleri silinmeden Vietnam'da vahşetin en katmerlisini uyguladı. 2 milyondan fazla Vietnamlı ulusal kurtuluş mücadelesinde yaşamını yitirdi. Sömürü, işgal ve savaşlar sarmalı devam etti. Yüz binlerce insanın katledildiği Irak işgalinin savaş görüntülerini bütün izlemeye devam ediyor. Dün My Loi köyünde 400'den fazla erkek, kadın çocuk Vietnamlıyı katledenler, bugün Ebu Garip'te, Filistin'de, Kürdistan'da zulmün, işkencenin, katliamın en korkuncunu uyguluyorlar.

Bütün bu yaşananlara yalnızca Bush çetesinin, Şaron'un ya da AKP'nin politikaları olarak, ya da sadist generallerin uygulamalarıdır diye bakmak mümkün mü? Elbette hayır! Bush'tan önce Clinton da Irak'ı her gün onlarca kez vuruyordu.

Emperyalist barbarlık ve sömürgecilerin katliamları ülkemizde ve bütün dünyada sürüyor. Buna rağmen emperyalist paylaşım savaşlarının bittiği, ulusların kaderlerini tayın etme hakkının aşıldığı, devrimler çağının kapandığı, tarihin sonunun geldiği, dönemin dilinin barış olduğu söylenebiliyor. Egemenler hegemonya ve şiddette sınır tanımazken ezilenler adına küçük bir örgütlenme çabası tehlikeli görülüyor ve bastırılıyor.

Ezilen halklar ve sınıflar, haklarını, kurtuluşlarını nerede arayacaklar? Kuşkusuz emperyalist kapitalist sisteme şirin görünmek isteyenlerin, kabul edilebilir, kabul edilebilir sınırlara çekilmiş olanların tezlerinde aramayacaklardır. İlerici ve gerici savaşları birbirinden ayırıp tavırlarını buna göre belirleyeceklerdir.

Özetle savaşın anlamının netleştirilmesi, sınıf mücadelesinde yerli yerine oturtulması gerekiyor. Halklar savaşa ve barışa hangi pencereden bakacaklardır? Egemenlerin cephesinden mi, yoksa kendi çıkarlarından mı? Yine ezilen sınıf ve ulusların kurtuluşu ve savaşların son bulmasının koşulları nelerdir? Bu soruların yanıtları Kürdistan halkının ufkunun karartılması çabalarının boşa çıkarılması ve halkımızın kurtuluşunun gerçek-

leşmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

a) "Savaş, Politikanın Başka Araçlarla (Şiddet) Devamıdır

Sosyalistler savaşa karşı tutumlarını, savaşa yön veren politikalar ve bu politikaları şekillendiren sınıfların çıkarlarına bakarak belirlerler. "Her savaş, politikanın başka araçlarla (şiddet) devam ettirilmesidir." Bu artık klasikleşmiş söz, savaş konusunda derin bilgileri olan Prusyalı asker ve yazar, bilinen en büyük savaş teorisyeni olan Carl von Clausewitz tarafından söylenmişti. Marksistler savaşı kavramada bu tanımı temel almışlardır. Marx ve Engels de savaşlara bu tanım açısından bakmışlardır.

Bütün savaşlara görünürdeki nedenler dışında sınıf çıkarları yön vermiştir. Ekonomik, kültürel, diplomatik araçların tamamlayıcı olarak askeri araçlar devreye girer. Zor, iradenin teslim alınması, direncin kırılması, hakimiyetin sağlanmasında en etkin araç oluyor. Bilinen en eski savaşlar, yenilenin köleleştirilmesi için veriliyordu. Kılıç zoru, rakiplerin köleler haline getirilmesinde kullanılırken, bugün ise bombalar yeni pazarların ele geçirilmesi için atılıyor. Her iki dünya savaşı emperyalistler arasındaki ekonomik, siyasi çıkar çatışması ve sömürge alanlarının paylaşımında yaşanan anlaşmazlıkların korkunç bir felaket olarak şiddete dökülmesiydi. Faturayı ise halklar ödemişti. Yağma savaşları bugün de Körfezde, Balkanlar, Kafkaslar, Afrika ve Afganistan'da devam ediyor. ABD ve diğer emperyalist güçler yağma ve işgal savaşında, Afganistan'da olduğu gibi uzlaşıırken, Irak örneğinde olduğu gibi farklı duruşlar sergilemektedirler. Bu savaşların çok yönlü amaçlarının olduğu biliniyor. Bunlar; ekonomik kaynakları denetim altına almak, güçlenmiş askeri pozisyonun ağırlığıyla küresel ticaret üzerinde ekonomik imtiyazlar elde etmek, bölge devletlerini kontrol altına almak ve rakiplerin hareket alanlarını daraltmak olarak özetlenebilir. Bundan dolayıdır ki askeri güçlerini hızla artırmaktadırlar. ABD'nin askeri güç üstünlüğü ile dünya patronu gibi hareket ettiği biliniyor.

Son yıllarda yaşanan savaşlara bakalım: Gerçekten de ABD Taliban gericiliğine karşı mı savaştı? Bir ABD'linin deyimiyle 5 Dolarlık çıkarları neden 500 bin Dolarlık bombalarla vurdular? Aynı soruları Irak işgali için de sorabiliriz. Emperyalistlerin (Özelde ABD'nin) bu ülkelere "yakın ilgilerinin" nedenlerine bakmakta yarar var.

Afganistan petrol yatakları, boru hatları, 99

milyar metre küp doğalgaz, kömür, demir, krom, bakır, uranyum vb. yeraltı ve yerüstü kaynaklarıyla ABD için eşsiz bir yağma alanı olmasının yanında jeostratejik konumuyla Tacikistan, Özbekistan, Türkmenistan, İran, Çin gibi ülkelerle de sınır ve ABD için paha biçilmez bir alan.

Yine Irak, 112 milyar varillik kanıtlanmış, 225 milyar varillik kanıtlanmamış petrol rezervleri ve Ortadoğu'yu denetlemede tuttuğu konumuyla son derece önemli bir alan. Konumuz açısından önemli olması nedeniyle ABD Enerji Bakanı Schlesinger Eylül 1992'de Körfez Savaşı sonrasında söylediği sözleri aktarmak istiyoruz. Anılan bakan şöyle diyor: "Amerikan halkının Körfez Savaşındaki payı şu oldu: Ortadoğu'da yaşayanların kışkırtıcı tekmemelemiz, Amerika'nın petrole bağımlılığını azaltmak için katlanmamız gerekenlerden çok daha kolaydır." Belirtilenler yoruma yer vermeyecek kadar açıktır.

Engels, kabilelerin, krallıkların ve imparatorlukların birbirlerini soyma ve hakimiyet kurma girişimlerinden başka bir şey olmayan savaşlardan hareketle tümüyle doğrulanan sınıflar ortadan kaldırılıncaya kadar da hiçbir zaman eskimeyecek olan "Barbarlık çağı için demir kılıç ve uygarlık için ateşli silah neyse yabanilik için de ok ve yay odur! Her işi çözümleyen silah" demektedir.

Kısacası savaşlar, egemenlerin buldukları uydurma gerekçelerle çıkmıyor. Egemenlerin dedikleri gibi (Alman parlamento binasının yakılması, Pasifik'teki deniz üssüne Japonları baskın düzenlemesi sonucu ABD'nin savaşa katılmak zorunda kaldığı, Irak'ta kitle imha silahlarının bulunduğu) olmuyor. Burjuvazinin akıttığı timsah gözyaşları ise gerçekleri perdelemeye yetmiyor.

b- Çağımızın Belası Emperyalizm

Çağımızın değiştiği sık sık tekrarlanan bir vurgudur. Egemenlere zararsız olduklarını ispatlamak isteyen oportünist ve tasfiyecilerin iddia ettiklerinin aksine gerçekler (Irak'ta, Balkanlarda yaşananlar) her gün onları yalanlamaktadır. Küreselleşme, bilim ve teknikteki gelişmeler, emperyalizmin sonu anlamına gelmiyor. Tersine daha da yoğunlaşmış bir mali sermaye ile emperyalist tekeller, dünyanın dört bir yanını sarmış durumdadırlar. Bütün dünyayı yalnızca bir tekel grubu dinleyebiliyor. (Enrom) Ülkelerin ekonomik kaynakları, tarım birkaç ABD, Kanada, İngiliz vb. tekellerin Pazar hakimiyeti altındadır. Dünyanın en büyük kahve, tahıl, tütün vb. üreticisi ülkeler bugün bu ürünleri ithal eder konuma

düşmüş durumdadır. Yine uluslar arası topluluk ya da BM denilen organizasyonların aslında ABD ve diğer emperyalistlerin elindeki aygıtlar olduğunu, halklara şemsiye olamayacak kadar göstermelik yapılar olduklarını bilmeyen yok. Örneğin Irak'ın işgali BM kararı olmamasına rağmen ABD'nin tek başına aldığı kararlarla gerçekleşti. Buna karşı hiçbir ülkenin de tepkisi olmadı, olamadı, uzaktan izlemekle yetindiler... Ancak yağma başlayınca aslan payının dışında kalanları toplayabilmek için Irak'a hücum etmeye başladılar. ABD ele geçirdiği askeri üstünlüğü ile bütün dünyayı cendere altında tutuyor. Askerinin, ajanlarının, kontrgerilla eğitim merkezlerinin bulunmadığı bir ülke neredeyse yok. Sermayenin güvenliği için bütün askeri varlığını seferber etmiş durumda. Ekonomik kaynaklara hükmetmek, siyasette el üstünlüğü sağlamak amacıyla ABD'nin nasıl örgütlendiğine daha yakından bakalım:

Değişik kıta ve bölgelerde 30 askeri üssü, 125 ülkede askeri bulunmaktadır. Körfez Savaşından sonra S. Arabistan'da kurduğu üsse 5 bin, Bosna ve Kosova'da kurduğu üsse 3 bin ile 5 bin arasında asker yerleştirdi. Kırgızistan, Özbekistan ve Tacikistan'da üsler kurdu. Ebu Seyyaf örgütüne karşı operasyon için Filipinlere 600 kişilik bir askeri güç yerleştirdi. 27 yıl sonra Peru'ya askeri birlik, Pakistan'a 1500 FBI ajanı gözaltı ve sorgulama yetkileriyle donatılarak gönderildi.

Bütün bu askeri varlığın ABD'nin çıkarları ve dev tekellerin sömürü ve yağmalarını güven içinde gerçekleştirmeleri için var olduğunu söylemek fazlalık olacak. Burada Bush'un savaş kabinesini oluşturan ekibin aynı zamanda uluslar arası büyük silah tekellerinde yöneticilik yaptıklarını hatırlatmakla yetinelim.

Son olarak uzun süreli "çevreleme" ve "zaman yayılmış şiddet" stratejisini izleyen Clinton döneminde (1995) imzalanan Ulusal Güvenlik Stratejisi belgesinin bazı bölümlerini aktarmak istiyoruz. (Benzer bir belgenin Türkiye'de de Milli Siyaset Belgesi adı altında devlet politikalarına yön verdiğini ve basına da sızdığını hatırlatalım.)

"Dünyanın ABD'nin liderliğine gereksinimi vardır. ABD liderlikte rakipsiz kalmıştır. Bu nedenle dünyanın her bölgesine ilgi duymaktadır. ABD milli güvenliğine yönelik tehditlere karşı çeşitli politikalar üretmektedir. Bu politikalar, bölgeler ve bölgeler içindeki ülke sayısı kadar değişik sayıdadır.

ABD geçen yarım yüzyılda komünizmi en büyük tehdit kabul ederek bununla mücadele etmiştir. Komünizm ortadan kalkınca, bugün yeni

tip tehditlerle mücadele etmek zorundadır. Komünizmle mücadele Rusya'ya ekonomik yardım yapmaktan daha pahalıdır. Bu nedenle G-7'lerle birlikte Rusya Federasyonuna yardım edilmelidir.

Milli güvenlik çıkarları tehdit edildiğinde önce diplomasi kullanılır. ABD müdahalenin zorunlu olduğu durumlarda yapabildiği taktirde başka ülkelerle, mümkün değilse tek başına askeri kuvvet kullanmayı esas almıştır."

c- Sosyalistlerin Savaşa ve Barışa Yaklaşımları

Günümüzde egemenlerin askeri şiddetlerini ve örgütlenmelerini görmezden gelenler, halkların örgütlenmesini, ezilen ulus ve sınıfların kendi kaderlerini belirlemesini, kurtuluş savaşı vermelerini kötülemektedirler. Onlara göre ezilen halklar, mücadelelerini yasaların belirlediği çerçevede "demokratik" bir şekilde vermelidir. Egemenlere silah doğrultmak çıkmaza girmek anlamına gelmektedir. Sivil toplum örgütleri aracılığıyla baskı oluşturulmalı, dilekçe, protesto etkinlikleri vb ile hak taleplerinde bulunulmalıdır. Özcesi emperyalist kapitalist sistemin kabul edebileceği sınırlar içinde mücadele vermek gerekmektedir. Oysa sosyalistler, her savaşı olumsuz görmemişler ve aynı kefeğe koymamışlardır.

"Sosyalistler halklar arasındaki savaşları daima barbarca ve canavarca bulmuşlar ve kötülemişlerdir. Bizim savaşa karşı tutumumuz, gene de aslında burjuva pasifistleriyle anarşistlerden farklıdır. Her şeyden önce biz, bir yanda savaşlar ile öte yandan bir ülke içindeki sınıf savaşımının arasındaki ayrılmaz bağlılığı, sınıflar ortadan kaldırılmadan ve sosyalizm kurulmadan savaşların ortadan kaldırılmasının olanaksızlığını ve iç savaşların haklılığını, ilerici niteliğini ve gerekliliğini tamamen kabul ederiz." (Lenin)

Lenin'in belirlemeleri son derece açıktır. Egemen sınıfların uyguladıkları zor, ezilenlere uygulanan sömürüyü kalıcılaştırmak ve iktidarlarına karşı gelişecek en ufak bir tehdidi bastırmak içindir. Egemenler şiddeti, halkların ufkunu bulandırmak isteyenlerin iddia ettiklerinin aksine suskun olana, köleliğini kabul edene de uygulamaktadır. Hatta boyun eğdikçe sömürünün daha da katmerleştirildiğini belirtelim. Vahşi kapitalizm koşullarını bir anımsayalım: İşçilerin 18 saat çalıştırıldığı, hastalıktan binlerce çocuk işçinin bir arada öldüğü koşullar, köleci dönemin uygulamalarını aratmamaktaydı. Özetle egemenler alabildiğine itaat ettirilmiş, uydulaştırılmış ve uyustu-

rumuş bir toplum isterler. Ama egemenlerin kendi aralarındaki savaşlar, halklar ve emekçi sınıfları ezmek için yürütülen kirli savaşlar devam etmektedir.

Özlenen barışın gelmesi ancak, sınıfsız ve sömürsüz bir dünya ile mümkündür. Sosyalistler köleliğe, sömürüye karşı verilen ulusal ve sınıfsal kurtuluş savaşlarını haklı bulacak, destekleyecekler ve bizzat içinde yer alacaklardır. Zor aygıtını başka türlü yıkmak olanaklı değildir. Bu dünya gerçekliğini bilmek yetmiyor, onu değiştirmek için savaşmak, mücadele etmek gerekiyor.

d- Ülkemiz Gerçekliği

KUKM, son yirmi yılda çok büyük bir devrim dalgası yarattı. Çağ ve ülke değerlendirmesini doğru yaparak Ortadoğu'nun en büyük ordusuyla başa çıkabilme gücünü gösterdi. Ancak son altı yıldır yaşananlar büyük bir geriye savruluşu, düzeniçileşme ve çürümeyi anlatıyor. Çeşitli yazılarımızda tasfiyeciliğin KUKM'ni nasıl teslimiyet sürecine soktuğunu genişçe açtık. Son altı yıldır halkımızı "Dil, kültür" mücadelesi verdiklerini söyleyerek aldatanlar, "barış"ın gelmemesinden ve taleplerinin kabul edilmemesinden dolayı hayli sıkıntılılardır. "Biz vereceğimizin fazlasını verdik" diyerek neden affedilmediklerini, düzenle bütünleşmelerine izin verilmediğini, buna anlama veremediklerini belirtiyorlar. Ülkemiz sömürgeci. Sömürgeci devlet imha ve inkar üzerinde şekillenmiştir. TC en ufak bir ulusal kıpırdanışı katliamlarla bastırmıştır. Temel gerçeklerin görülmezsi için tarihimize bakmak yeterlidir.

Devlet elbette kendi "barışı"ni tesis etmek isteyecektir. Bu da mutlak TC'nin egemenliği, düzen içine çekilmiş Kürt varlığının üzerinde olacaktır. Bu yüzden kırıntı da olsa Kürde ait hiçbir şeyi vermek istemediği gibi, dünü unutmadığını, devlete karşı silahlananları düzen içine gelme istemlerine rağmen kabul etmeyeceğini her fırsatta dile getiriyor. Eski gerilla güçlerini tam anlamıyla tasfiye etmek, teslim almak ve diz çöktürmekten başka seçenek tanımıyor. Halkımızın iradesini kırmak istiyor.

Ülkemizde onurlu bir barış ancak ulus olarak kendi kaderimizi özgürce tayin ettiğimizde, egemenlerin ülkemizde varlığı son bulması halinde gelecektir. Tasfiyecilik, halkımızı oyalamak, yanıltmak için değerlerimizi "sahiplenmektedir".

Yine meşru müdafaa kavramından söz ediyorlar, sık sık... Meşru müdafaa, hukuk dilinde bireyin ya da grubun herhangi bir saldırı karşısında

kendisini koruması anlamına gelir. Ama bizim gibi sömürge bir ülkede toplumsal kurtuluş ve özgürlük için meşru müdafaa ne anlama gelir? Bizim gelecek projemiz yalnızca yaşam hakkı sınırlarına sığarmı? "Üzerimize gelerseniz kendimizi koruruz" demek neyi kurtarır? Özgür, bağımsız ülke hedefine bağlanmamış, "af" pazarlığı unsuru olarak verilen savaş özgürlük getiri mi? Aslında her sorunun yanıtı kendi içinde mevcut...

Sınıflar, ezen-ezilen ulus ilişkisi ortadan kalkmadan barış sağlanamayacağına göre ilkimizde dilekçelerle "barı" analarının çabalarıyla, Urfa Balıklı Gölü atılan güllerle barış gelmeyecektir. Sömürgeciliğin yok saydığı, horladığı ulusal gerçekliğimizi bu koşullarda (teslimiyet) kabul etmeyeceğini görmek gerekiyor. Güçlü olduğu yıllarda dahi masaya oturmak istemediği bir harekete, bugün üstelik de önderlerini ve hareketini denetim altına almışken, elbette, oturmak istemeyecek, bunu tartışma konusu bile yapmayacaktır. Toparlayacak olursak, iki noktanın altını önemle çizmek istiyoruz.

Bir: Ulusal kurtuluş ve kalıcı, onurlu barış, ancak devrimci sosyalist ideoloji doğrultusunda örgütlenmiş, bağımsızlık hedefine bağlanmış bir parti öncülüğünde gerçekleşebilir.

İki: Egemenlerden barış ve güzel bir gelecek beklemek, tarihimizi ve gerçekleri çarpıtmaktır. Hiçbir egemen sınıf ezilenlerin iradelerini tanıyıp elde ettiği imtiyazlardan ve iktidarlarından vazgeçmemiştir.

Ülkemiz gerçekleri hiçbir saptırmaya yer vermeyecek kadar açıktır. Bizler gerçek barışın kendi kaderimizi tayin ettiğimiz günün, Mazlumların, Hayrilerin, Kemallerin hayallerinin gerçekleştiği günün geleceğine inanıyor, devrimci sosyalist çizgi doğrultusunda yürümenin kazandıracığını bir kez daha tekrarlamak istiyoruz.

Eylül 2004

BİLDİRİ

AZINLIK, ASLİ UNSUR, AB, KÜRTLER VE GÜNCEL TARTIŞMALAR

AB'nin TC'nin üyelik görüşmeleriyle ilgili "İlerleme Raporu"nu yayınlaması, ardından "Başbakanlık İnsan Hakları Danışma Kurulu"nun kamuoyuna "Azınlık Raporu" olarak yansıtılan raporundan sonra süren tartışmalar boyutlandı. Tartışmaların odağında Kürtler ve Kürdistan sorunu var. AB, Kürtleri ve Alevileri, "enik ve dinsel azınlık" olarak görme eğiliminde ve TC'den bu konuda Kopenhag Kriterlerine uyulmasını istemektedir.

Başbakanlık İnsan Hakları Danışma Kurulunun hazırladığı "Azınlık Raporu" ise resmi Türk ulus teorisini tartışmaya açıyor, "Türkiyelilik" üst kimliği kavramını geliştirmeye, alt kimliklerin kültürel haklarının tanınmasını ve anayasal güvenceye bağlanmasını, bu bağlamda anayasanın değiştirilmesi teklif edilemez maddelerini tartışma konusu yapıyor.

Buna karşılık resmi devlet, görüşünü ve tavrını koymakta gecikmedi. 2 Kasım günü Genelkurmay 2. Başkanı bu konudaki resmi tezleri bir iki fırça darbesiyle tekrarladı. Ona göre grup ve siyasal haklar düzeyine sığramayan bireysel ve kültürel haklara, Lozan'ın ruhuna ve lafzına aykırı düşmeyen düzenlemelere "evet" AB'ye uyum çerçevesinde atılan adımlar bu çerçevededir, ama Lozan'ı delemek girişimlere, grup haklarına, bunun siyasal düzeyine kesinlikle "hayır"! Genelkurmay 2. Başkanı General Başbuğ, Türk ulus teorisini de bir

kez daha tekrarlıyor. Diyor ki, "Türkiye Cumhuriyetini kuran Türkiye halkına Türk Milleti denir." Bunun anayasal ifadesi, "Devletin vatani ve milletiyle bölünmez bütünlüğü"nden başka bir şey değildir. "Bölünmez, tek devlet, tek millet, tek vatan, tek dil" işte, TC'nin resmi görüşü ve duruşu budur!

Bu, "Türkiyelilik" "üst kimliği" etrafında dönen "yeni" ulus teorilerine kesin bir tavır alış, resmi çizgide net bir ısrardır.

Bu, Kemalizm'de, resmi ulus teorisinde herhangi bir restorasyon girişiminin önüne barikat kurmaktır.

Bu, aynı zamanda, içi boş "asli unsur" zırvalarının bir kez daha anlamsızlığının itirafıdır.

Öcalan'a "Asli unsur" lafını söyleten Genelkurmay, doğrudan söz söyleme ve tavır alma konusuna gelince lafını esirgemiyor. "Asli kurucu unsur", "Türkiye Cumhuriyetini kuran Türkiye halkın"dan başkası değildir diyerek son noktayı koyuyor.

Azınlıklar konusunda da resmi devletin tavrı nettir: Lozan'da anılan Müslüman olmayan dini gruplar, Rumlar, Ermeniler ve Yahudiler... Bunların dışında Türkiye'de azınlık yoktur. Farklı kültürel ve etnik kökenliler olabilir, ama bunlar azınlık veya ulus değildir. Bunlar olsa olsa Türk Milletinin birer zenginliği olan bölünmez parçalarıdır!

Özel Savaş kurmaylığının bu çıkışı, "Azınlık Raporu" ile gündeme gelen tartışmalara, resmi tezleri delme girişimlerine bir tavır olarak algılanmalıdır!

Elbette zor ve bastırma yöntemleriyle gerçekleri örtbas etmek mümkün değildir! Bu tartışmaları koşullayan ve gündemleştiren gerçekler var ve bunlar, fiili olarak resmi tezleri delmiş, en azından tartışma gündemine taşımıştır

Yapılan tartışmalar şunu çok net bir biçimde gösteriyor:

TC, artık resmi Türk ulus teorisiyle yönetilemiyor!

"Başbakanlık İnsan Hakları Danışma Kurulu"nun "Azınlık Raporu", bunun dolaylı itirafından başka bir şey değildir.

Aslında bu tartışmalar 1980'li yılların başında gündeme geldi, 1989'de SHP'nin Kürt Raporu ve bundan sonra peş peşe hazırlanıp açıklanan raporlar aynı noktaya odaklanıyorlardı: Yeni bir ulus teorisine ihtiyaç var, bu alanda Kemalizm'i restore etmek gerekir!

"Türkiyelilik" "üst kimlik" kavramları bu yaklaşımın bir sonucuydu.

Kuşkusuz resmi devlet tezlerini, onun ulus teorisini tartışma konusu yaptıran gerilla ve serhildan eksenli Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi idi. Ancak mücadelenin gerilemesine paralel olarak bu tartışmalar da gerilemiş, İmralı ihanetiyle birlikte tasfiyecilik kavramlarda, düşüncede derinleştirilmişti. Kürdistan sorunu bir ülke ve Kürt sorunu bir ulus sorunu olmasına, tarihsel ve toplumsal gerçekler bunu tartışmasız bir biçimde göstermesine rağmen, Kürdistan ülke ve Kürtlerin ulus gerçeğini bilinçlerden silmeye yönelik "Ortak vatan" ve "Kurucu asli unsur" kavramları türetildi. Aslında bu kavramların hiçbir yeni yanı yoktu, Lozan'da İsmet İnönü'nün ağzında sakız edilen bu laflar, Kürdistan ülke gerçekliğini uluslararası zeminlerde inkar etmek içindi, daha sonra kullanması inkar ve ret stratejisinin bir gereği idi. İmralı Savunmalarında tekrarı ise ulusal bilinç katliamından başka bir şey değildir. Bugün süren tartışmalara bakıldığında, bu bilinç katliamının Kürt cephesine yansımalarını daha iyi görmek mümkündür!

"Türkiyelilik" kavramı, "üst kimlik", "alt kimlik" resmi inkar çizgisinin bir yönüyle iflasını gösterirken, ama özünde onu aşmıyor, onu yeniden üretiyor. Bu anlayışa göre, Kürtler ulus değil, etnik bir azınlıktır ve Türkiyelilik üst kimliğinin ayrılmaz bir parçasıdır. Bundan dolayı kültürel haklarının tanınması onların "ayrılıkçı yaklaşım-

larının" önüne set çeker. Devlet bu restorasyon hareketini başarırsa bütünlüğünü daha iyi korur, dış politikasında, AB ile ilişkilerinde daha güçlü bir konum elde eder. Üzerinde bunca gürültü koparılan "Azınlık Raporu"nun özü ve temel çizgisi budur!

AB ise Kürtlere veya başka "gruplara" hayran olduğu için değil, uzun vadeli yaklaşımın bir sonucu olarak daha az sorunlu veya sorunlarını çözüm yoluna koymuş bir Türkiye tercih etmektedir. Aynı zamanda Ortadoğu politikasında Kürt kartını eline geçirmek istediği de kaydedilmesi gerek diğer bir noktadır. Kürtlerin "azınlık" olarak görülmesi, bunun raporlara konu olması TC ile AB arasında ciddi bir kriz anlamına gelmiyor. En azından AB bu konuda çok dayatıcı davranmıyor, gelişmeleri zamana yayma eğiliminde görünüyor. TC ise Kürtler ve "azınlık" kavramlarının birlikte telaffuz edilmemesini istiyor ve bunda ısrarcı davranıyor. Bu noktada kendi içinde yaşadığı çelişkilerin derinleşip derinleşmeyeceği ise belirsiz görünüyor.

Bu noktada Kongra-Gel ve A. Öcalan, resmi devlet çizgisinden yana tavrını sürdürüyor. "Asli unsur", "Türkiyelilik" kavramı, bu gerçekliği bulanıklaştırmaktan başka bir anlam ifade etmiyor.

Öte yandan "azınlık" kavramını "ileri" bir hamle olarak düşünen Kürt siyasal eğilimleri de az değil. İnkâr çizgisine göre, mevcut statüsüzlüğe göre, uluslararası zeminde "azınlık" bir şeydir. Ama bunun da Lozan'ın yenilenmesinden, yeni bir tür Lozan olacağından da kuşku duymamak gerekir. "Azınlık" kavramına yatmak, bunun etkin bir tarafı olmak, ülke olarak Kürdistan'a, Kürtlerin ulus gerçeğine "elveda" etmek olacaktır!

Dolayısıyla Kürdistan halkı ve onun devrimci yurtsever güçleri, sosyalistleri, her koşulda Kürdistan ulusal gerçekliğini esas almak, politik ve taktik yaklaşımlarını bu gerçeklik üzerine bina etmek durumundadırlar.

AB ve Kürtler konusunu, "azınlık" tartışmaları ve çok boyutlu sonuçlarını başka bir yazımızda değerlendirmeye devam edeceğiz.

3 Kasım 2004

Sosyalistên Şoresgerên Kurdistan
(Kürdistan Devrimci Sosyalistleri)

PERSPEKTİF

PKK MUHASEBESİ (5)

Kısa Tarihçe, Sahiplenilmesi Gereken ile Reddedilmesi Gerekenlerin Ayırıştırılması, Çıkarılması Gereken Dersler ve Sonuçlar...

IV.

PKK ve Savaş

Dünyamızı yöneten temel yasa, güç yasasıdır. Bugün ABD emperyalizmini dünyada rakipsiz, tek hegemonik devlet yapan da bu yasadan başka bir şey değildir. Yine dün "dehşet dengesine" dayalı "İki kutuplu dünyayı yöneten de aynı yasa idi.

18 yıl önce Kürtlerin temel sorunu, diğer ezilen halklar ve sınıflar gibi temel sorunu güç olma, iktidar olma, kendi kaderine hükmedecek kadar güç toplamaktı. Peki, buna nasıl ulaşacaktı? Yazarak çizerek mi? Avuç açıp hak dilenmekle mi? Yasal zeminlerin tümünü sonuna kadar kullanarak mı? Bunların tümü de güç olmadıkça birer araçtı, ama kendi başına çok kısıtlı ve dar araçlardı. Daha da önemlisi halkın sömürge uykusundan silkinmesi, kendine gelmesi, kendindeki kaçıışı durdurması ve özgürlük taleplerine sahip çıkması gerekiyordu. Ama bunlar kendiliğinden olmuyordu. Öncelikle devrimci bir program ve stratejiye sahip, taleplerini çok net formüle eden, güç ve iktidar olma yollarını çok açık bir şekilde çizen bir partiye ihtiyaç vardı. PKK, programı ve stratejisi ile bunu yapmıştı, ama gerçek anlamda modern bir örgüt olamadan bir tarikata dönüştürülme sürecine alındı. 15 Ağustos güç ve iktidar olmanın başlıca yolunu anlatıyordu. Ama 15 Ağustos kendi devrimci çizgisini örgütleyemedi, kurmayını yaratamadı. Daha doğru bir ifadeyle 3. Kongrede parti yönetimini gasp eden ve giderek kendi sitemini hakim kılan Öcalan, gerilimin canına da okudu...

15 yıllık bir savaş yaşandı. Ancak şu soru sorulmalıdır:

Sözcüğün gerçek anlamında ve askeri bilim ve sanata göre bir savaş yaşandı mı? Nasıl? Ne kadar?

Kuşkusuz bu sorunun yanıtı kapsamlıdır, "evet" veya "hayır" yanıtlarıyla geçiştirilmeyecek kadar çelişkili ve karmaşıktır.

Elbette ortada bir savaş var ve tarafların kıran kırana çatışmaları, kayıpları ve bunun ortaya çıkardığı ekonomik, toplumsal, siyasal, insani, psikolojik sonuçları var. Yine savaş meydanlarında değil, İmralı'da yenilgisi ilan edilen ve mahkum edilen, tasfiye sürecine alınan bir savaş ve bir gerilla var. Bunlar birer olgu. Peki burada yenilgiye uğrayan ne, iflas eden ne? Devrimci savaş çizgisi mi, yoksa teslimiyet ve ihanet mi? Bu soruların yanıtı da sorduğumuz ilk soruda düğümlüdür. Tekrarlayacak olursak: Kurallarına ve ruhuna göre bir savaş verildi mi, gerçek anlamda bir savaş örgütü, bir ordu, onun kadrosu, kurmayı, generali yaratıldı mı? Bu sorulara gerçeklere sadık kalarak yanıt verilmeden bugün 15 Ağustos ve 15 yıllık devrimci direniş tarihi, gerilla hakkında ahkam kesmek hiç bir anlam ifade etmez!

15 Ağustos, bütün direnme silahları zorla elinden alınmış, ülkesi ve beyni işgal edilmiş bir halkın, on yıllardır kendisine karşı savaş içinde olan zorba, haksız ve soykırımcı bir işgal gücüne karşı verdiği çok mütevazı bir karşılıktır. Zaten tek yanlı süren bir

savaşa verilen bir yanittir. Sömürgeci işgale karşı verilen bu mütevazı karşılığın haklılığı ve meşruiyeti tartışılmaz. Bu karşılık, aynı zamanda Kürdün sömürge uykusuna vurulan ölümcül bir darbedir. Bu mütevazı karşılık, "Bozkırı tutuşturan bir kıvılcım" olmuş ve Kürdün bütün atıl duran dinamiklerini açığa çıkarmıştır. Ve bu mütevazı adım, bir halkı kendi içinde birleştirmiş ve iktidar gücü haline getirmiştir. Bütün bu ve değinmediğimiz sayısız gelişmenin altında 15 Ağustos Atılımının, devrimci savaşın imzası var.

Ancak ne yazık ki, bu kadar büyük gelişmeler devrimci özüne, emekçi sınıf niteliğine uygun örgütlenilemedi, öncülük çok erken kaptırdı.

Bir, gerçek gerilla yaratılmadı, en iyi kadrolar biçildi ve etkisizleştirildi. Gerilla savaşı kurallarına göre yürütülmediği gibi, yerel inisiyatifle yürütülen gerilla da çok kısa sürede etkisizleştirildi. Gerilladan, askerlikten anlamayan, beyni ve yüreği tutsak alınmış birinin savaşı geliştirmesi düşünülemezdi.

İki, gerillanın ortaya çıkardığı serhildanlar halkın devrimci emekçi iktidarına götürülmedi, bu doğrultudaki düşünce ve girişimlere yaşam hakkı tanınmadı. 1991 ve 1992 gelişmelerin zirvesi sayılır, ama bu zirve, aynı zamanda baş aşağı dönüşün de dönüm noktası olur.

Üç, bütün bu baş aşağı dönüşün Öcalan sisteminin kurumlaşmasıyla at başı yürüdüğünü, en son 1991 "Zindan Direniş Konferansı" ile kurumlaşmanın tamamlandığını vurgulamamız gerekir.

Dört, bu dönemde aynı zamanda devlet ve emperyalist sistemle uzlaşma ve giderek teslim olma arayışlarının belirgin bir politika haline getirildiğini de hatırlatmalıyız.

Kısacası bir yanda uyanan, kendine gelen, ayağa kalkan ve savaşan bir halk, ama öte yandan bütün bu gelişmelere ve güç olma dinamiklerine tek başına hükmeden, değerlerini ve iktidarını gasp eden bir iktidar sistemi, bu ikisi birlikte çelişik, paradoksal bir bütünü oluşturuyor. Bu paradoksal bütün, yengi ile yenilgiyi, direnişle teslimiyeti, ihanetle kahramanlığı, yükselişle düşüşü birlikte, yan yana barındırmaktadır. Dolayısıyla bu iki ucu, iki karşıt gerçekliği çok iyi kavramak, ayırtmak, sahip çıkılması gereken ile reddedilmesi gerekenleri birbirinden ayırmak gerekir. Ne yazık ki, düz, tek boyutlu ve indirgemeci yaklaşımlar, en yumuşak yorumla, çeyrek yüzyıllık mücadele tarihimizi kavrayamıyor, inkarcı bir konuma düşüyor ve "mahkum" ettikleri Öcalan ile örtüşüyorlar.

Bu alt-bölümle ilgili yaptığımız bu kısa girişten sonra tarihsel gelişmeleri kısaca özetlemeye geçebiliriz. Gelişmeler hatırlanırsa 1990'ların başına kadar bildiğimiz klasik gerilla savaş tarzı çok fazla zorlanmadan gelişir, büyümeye başlar ve bir çok siyasal ve moral sonuç ortaya çıkarır. Hatta III. Kongreden sonra uygulamaya konulan "Zorunlu askerlik

yasasının" tüm olumsuz sonuçlarına rağmen, hatta itiraz eden bireylerin büyük tahribatlarına, Köy korucularına karşı geliştirilen ve düşmanın ekmeğine yağ süren eylem ve tahrip edici sonuçlarına rağmen gerilla savaşı gelişir, giderek serhildanları açığa çıkaracak bir dinamığe sahiptir. Askeri açıdan bakıldığında politik bir stratejiye sahip, genel olarak halk savaşı stratejisinin bir parçası olan gerilla, stratejik yönetimden çok yerel gerillanın ademi merkezizetçi yönetimine sahiptir. Yani her gerilla biriminin planlaması, esnek yönetimi ve hareketliliği yerel inisiyatifle bağlıdır. Elbette genel bir koordinasyon vardır, ama bu tek tek birimlerin hareket tarzını bire bir belirlememektedir.

1990'ların başına kadar geçen dönemi, kendi içinde gelişme aşamaları olsa da en genel anlamda klasik gerilla dönemi olarak tanımlamak doğru olacaktır kanısındayız. Bu dönemde bir, gerilla gelişiyor, askeri ve politik sonuçlar ortaya çıkarıyor. İki, Öcalan sürekli müdahalelerde bulunuyor, müdahale grupları gönderiyor. Bunlar gerillayı olumsuz etkiliyor, ama buna rağmen belirleyici bir etkide bulunmuyor. Üç, eğitime çok vurgu yapılmasına rağmen yapılan askeri ve siyasal eğitim sınırlıdır. Öcalan "çözümlemeleri" eğitimin temel kaynağı haline getirilmeye başlanmıştır. Askeri kadro, uzman eleman yetiştirmeye yönelik eğitim hemen hemen yoktur. Bir akademi kurulmasına ve faaliyetlerde bulunmasına rağmen askeri bir akademi, kurmay yetiştiren bir okul olmaktan uzaktır. Bunlar yerine Akademi, Öcalan siteminin üretildiği, işletildiği, neredeyse tek iktidar merkezi haline getirildiği bir zemin olmaktadır. Dört, gerilla gerçek anlamda stratejik bir merkeze, genelkurmay ve önderliğe sahip değildir. Her ne kadar Öcalan kendisini böyle tanımlasa da o, askeri ve politik anlamda stratejik bir vizyondan yoksundur. Bu, gerillanın olduğu kadar ulusal kurtuluş devriminin de en temel stratejik zaafıdır. Beş, stratejik bir vizyona ve genelkurmayya sahip olmayan gerillanın, eninde sonunda kendisini tekrarlayacağı ve tıkanacağı kesindir. 1992 ve 93'ten sonra bu durumun yaşanması bu nedenle şaşırtıcı değildir.

Evet gerçekten de kahramanca bir savaş verildi, ama genel kurmaydan, askeri bir stratejiden ve politik bir vizyondan yoksun olarak, kendi kadrosunu ve kurmayını yaratmadan...

İşler 1990'ların başına kadar bir dizi olumsuzluğa ve engelleyici, daraltıcı etkene rağmen gerilla gelişti. Bu dönemin savaşı, klasik anlamda gerilladır. Ancak serhildanların ortaya çıkması gerillanın çığ gibi büyümesi gerçek anlamda bir sıçramaydı. Dolayısıyla askeri örgütlenmede, savaşta, kurmaylıkta yeni bir aşamaya uygun gerekli geçişler yapılmalıydı. Kimi denemeler oldu. "Hareketli savaş" denildi, "ayaklanma" denildi. Ama askerlikten anlamayan, stratejiyi bilmeyen, ancak iktidar oyunlarında

usta olan Öcalan'ın yeni dönemin gereklerine göre savaşı ve mücadeleyi yönetmesi, onun kadrosunu ve genel kurmayını ortaya çıkarması mümkün değildi, böyle bir vizyonu da yoktu, dahası niyeti de yoktu. 1993'e gelindiğinde gerilla, sömürgeci ordunun hareket alanını alabildiğine daraltmıştır. Bunu resmi yetkililer de sık sık itiraf etmektedirler. Bu gelişme düzeyi çok önemli ve devrim için bulunmaz bir fırsattı. Düşman bu durumu çok iyi değerlendirdi ve bu durumu yenilgiye uğratabilecek politik bir strateji ve askeri anlayışa geçiş yaptı, özel savaş birlikleri bu yeni konseptte göre eğitildi, örgütlendirildi ve konumlandırıldı. "Alan tutma" stratejisi, köy boşaltma ve göçertme uygulamaları, faili belli cinayetler, kitlesel katliamlar, tutuklamalar, işkenceler, kısacası topyekün özel imha savaşı geliştirildi.

Buna karşı biz ne yaptık?

En genel anlamda kendimizi tekrarladık.

Savaş yanlış yönetildi, aslında günü birlik ve çok kötü yönetildi. En başta bir askeri stratejisi olmadığı için yeni dönemin gereklerine göre gerekli geçiş yapılmadı. Askeri eğitim, kurmaylık eğitimi, kadro oluşturma doğrultusunda hiç bir şey yapılmadı. Politikada dost ve düşman kavramları stratejik düzeyde belli olmadığı için zikzaklı bir pratik sergilendi. İçte egemen ve orta sınıflar, dışta ise emperyalist devletler dayanılacak güçler olarak belirlendi.

Bu dönem tam da iktidarlaşma, işçi-köylü-emekçi iktidarının koşullarının ortaya çıktığı ve olgunlaşmaya başladığı bir dönemdi. Bu, aynı zamanda tarihi bir fırsattı, ama değerlendirilmedi. Kendi iktidarından başka gözleri bir şey görmeyen Öcalan, yakaladığı bu düzeyi düzene dayanarak, düzenle uzlaşarak kalıcılaştırmak ve güvence altına almak istedi. Bütün çabasını bunun üzerinde yoğunlaştırdı. Bu yaklaşımın bir parçası olarak halkı iktidarsızlaştırdı, düşmanın halk iktidar olanaklarını tasfiye çabalarına çanak tuttu, kendisi de öteden beri yürüttüğü iç tasfiyeyi aralıksız sürdürdü...

Ayrıca bir Kürdistan Ulusal Meclisi çalışması vardı, bu konuda seçimler yapıldı, halkın temsilcileri seçildi. KUM, sessiz sedasız dağıtıldı, tasfiye edildi ve hiçbir açıklaması yapılmadı. Bu çalışmayla deşifre olan, kontra kurşunlarında yaşamını yitiren, tutuklanan, oradan oraya savrulan kadroların sayısı bile bilinmiyor. Aslında bu KUM çalışması, emekçi halk iktidar nüvelerini ortaya çıkarmıştı. Ve aynı zamanda bu, ilk ciddi Kürt emekçi iktidarlaşma eğilimi ve somut biçimlenişiydi. Öcalan, bunu çok erkenden gördü ve çok acımasızca, sessiz sedasız ortadan kaldırdı. Bu tasfiye, ilk ciddi halk iktidarlaşma girişimini ve olanağını ortadan kaldırdığı gibi, açığa çıkmış emekçi ve halk kadrolarını biçti... Ama orta ve egemen sınıf unsurları kurumlarda yer tutmaya, palazlanmaya, bütün değerler üzerinde at oynatmaya

devam ettiler ve gerçek anlamda rantçı bir nitelik kazandılar.

Yine bu dönemde ortaya çıkan yerel halk önderlerine karşı "faili meçhul" cinayetler işlendi. Bu tam anlamıyla bir sindirme ve bastırma hareketi olarak geliştirildi. Ancak ilginçtir, buna karşı hiçbir önlem alınmadı, etkili bir savunma-korunma hareketi geliştirilmediği gibi, sonuç alıcı bir misilleme politikası da oluşturulup uygulanmadı. Bu sessiz ve kayıtsız kalışın en temel nedeni, Öcalan'ın düzenle kurmak istediği reformist ve giderek teslimiyetçi yaklaşımdır; Öcalan, düzenle bağ arıyordu, bunu zorlayacak her türlü davranıştan kaçınıyordu. Yoksa misilleme caydırıcı bir politika olarak benimsenseydi, faili belli cinayetler bu kadar rahat ve pervasızca, çok sistematik bir biçimde işlenmeyebilirdi.

Aynı durum serhildanlara karşı geliştirilen kitlesel katliamlara karşı da etkili bir şey yapılmadı, bu konuda da bir politika yoktu. "Gerillanın korumasında halk ayaklanmaları" deniliyordu, ama "gerilla korumasının" nasıl olacağı hiç bir zaman netleştirilmedi ve pratikte de gerçekleştirilmedi. Bu da savaş sürecinin diğer bir açmazı niteliğindedir.

V.

PKK ve Güney Politikası

Bu dönemin en önemli hatalarından biri de Güney Kürdistan'a dönük izlenen politikadır. Öcalan, 1991'in sonlarında ve 1992 yılı içinde "Botan Behdınan Savaş Hükümeti" sloganını ortaya attı. Bu slogan neden ortaya atıldı, bununla gerçekleştirilmek istenen neydi, bu sloganın ortaya çıkarabileceği politik sorunlar, askeri sorunlar neydi? Bütün bu soruların yanıtları parti içinde tartışılmadı, değerlendirilmedi. Öcalan tarafından ortaya atılan bu sloganın sonuçları da tartışılmadı, değerlendirilmedi. Unutulup giden bu sloganın çok önemli politik ve askeri sonuçları olmuştur.

Daha da önemlisi, Güneye yaklaşımımız neydi sorusunun net, kesin ve sınırları belirlenmiş bir yanıtının olmamasıydı. Orasını bir cephe gerisi olarak mı değerlendiriyorduk, yoksa savaş cephelerinden biri mi? Bu parçanın bir örgütü mü olacaktık, yoksa başka bir hedefimiz mi vardı?

Öcalan sıkıştığında Güneyde kalmayacaklarını, esas mücadele alanının Kuzey olduğunu anlatıyordu. Ama değişik zamanlarda Güneyde iktidarlaşmaktan veya iktidara ortak olmaktan söz ediyordu...

Yine bilindiği gibi, 1995 ve 1997 yıllarında geliştirilen çatışmalar var. Bunlardan birine "İkinci 15 Ağustos Atlımı" adı verildi. Bunun sonucunda her iki taraftan da yüzlerle ifade edilen ölü ve yaralı verildi, maddi kayba uğranıldı ve daha da önemlisi manevi

acılar çekildi...

Neden?

Hangi strateji uygulandı? Bununla mücadeleye ne kazandırıldı, hangi ufuklar açıldı? Düşman cephesi ne kadar çözdürüldü? Yoksa tersi mi gerçekleştirildi?

Ortada Kürt halkının çıkarına bir savaş değil, tersine kör ve yıpratıcı bir çatışma var. Bu, kime hizmet ediyordu? Hangi politik etkenler bu çatışmalarda rol oynadı?

Bu soruların yanıtları geniş bir araştırmayı ve değerlendirmeyi gerektiriyor. Bunun ayrı bir çalışmaya olarak yapılması gerektiğini vurgulamakla yetinelim.

Kuşkusuz Güneyli partilerin de hataları var, hatta TC ile birlikte PKK'ye karşı savaşmaları hiçbir gerekçeyle kabul edilemez. Bu işbirlikçi tutumun derinleştirilmesinde ve sürdürülmesinde Öcalan'ın egemen olduğu PKK'nin bu alandaki stratejik ve taktik hatalarının payının altını çizmek istiyoruz.

Açık ki, Güneyin durumu Kuzey için önemli bir fırsat ve olanaktı. Aynı şekilde Kuzeydeki mücadele de Güney için bulunmaz bir olanak ve değerdi; Güneyli güçlere verili güçlerinden daha fazla bir politik etki gücünü kazandırıyor. Ancak her iki taraf da bu tarihsel fırsatı iyi değerlendirmede. Doğru bir politika izlemiş olsaydılar, her iki parçadaki gelişmeler, daha farklı olabilirdi.

VI.

PKK'de İç Tasfiyecilik, İç Şiddet, İnfazlar, Bunun Bir Çizgi, Bir Kültür Olarak Kurumlaştırılması, Sonuçları, Tahribatları

İç şiddet, iç infazlar, farklı düşüncelerin ve tavırların bastırılması anlayışı ve pratiği çok kapsamlı bir muhasebeyi, değerlendirmeyi gerektiriyor. Bu bölümde bu konuyu ana çizgileriyle değerlendirmeye çalışacağız. Burada yapacağımız genel değerlendirmenin, bundan sonra bu konulardaki çalışmalara ışık tutacağını düşünüyoruz.

Bu noktada sorun, tek başına tek tek olayların açığa çıkarılması ve mahkum edilmesi değil. Yine sorun bu konuda gerçekleri hukuki boyutuyla açığa çıkarıp sorumlularından hesap sormak da değil. Kuşkusuz bunlar, yapılacak değerlendirmelerin, hatta yargılamaların önemli ve mutlaka ele alınması gereken boyutlarıdır. Bunlar yapılmalı, ama bu noktada başarılı olmak için doğru bir bakış açısının çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Doğru bir bakış açısıyla, doğru bir tarih anlayışıyla PKK tarihinin bu yönü bütün boyutlarıyla açığa çıkarılabilir, değerlendirilebilir, gerekli ahlaki, hukuki ve siyasal sonuçlara ulaşılabilir.

İç şiddet, iç infazlar bizim için derin bir yaradır ve çoğalarak, derinleşerek kanamaya devam ediyor.

Aslında Reel sosyalizmin tarihi, genelde solun

tarihi bu konuda değerlendirmeyi ve aşılmayı gerektiriyor. Örgüt ve birey, otorite ve özgürlük, merkeziyetçilik ve demokrasi, farklılıklar ve onlara yaklaşım, haklar ve görevler diyalektiği, en genel ifade ile sosyalizm ve demokrasi konusu anlayış, kültür ve pratik düzeyinde aşılmadığı sürece örgüt içi şiddet, farklılıkları bastırma anlayışı ve pratiğini ve bunun en uç noktası olan iç infazları aşmak ve yeni bir örgüt içi demokrasi anlayışına ulaşmak mümkün olmayacaktır.

Sorun, yaşanan deneyimlerden dersler çıkararak yeni bir örgüt, siyaset, demokrasi ve iktidar anlayışına ulaşma sorunudur. Tartışmaların, değerlendirmelerin ve yapılacak tarihi yargılamaların hedefi bu olmalıdır.

Yani ortaya devrimci sosyalist bir anlayış, örgüt içi ilişkileri ve hakları güvence altına alacak bir devrimci demokratik anlayış ve devrimci hukuk amacı doğrultusunda yapılacak bir muhasebe, ulusal kurtuluş mücadelesini toplama ve yeniden inşa çabalarına büyük bir güç verecektir.

İç şiddet ve giderek bunun uç noktası olan iç infazlar PKK tarihinde çok önemli bir yer tutar. '70'li yıllarda genelde sol kültürde "devrimci şiddet" başlığının bir ögesi olarak iç şiddet, sol içi şiddet, farklılıkların söz dışındaki yöntemlerle bastırılması genel bir anlayış ve kültürdü. Tek ve mutlak bir doğru vardı, o da kendisi (örgütü) tarafından temsil ediliyordu, onun dışındakiler ise ilk veya son tahlilde düşmana hizmet ediyordu, dolayısıyla bastırılması ve yaşam olanaklarının ortadan kaldırılması meşru idi. Farklılıkların ideolojik mücadele ile çözümü, devrim ve halk saflarındaki çelişkilerin şiddet dışı yöntemlerle çözümü konularında bolca söz söylenmesine rağmen pratik farklı geliyordu, her grup ve çevre gücüne, politik duruşuna göre anılan bu anlayış ve kültürden nasibini almıştır. Pratikte kimin, hangi grubun ne kadar bu olumsuz anlayışı sürdürdüğü veya sürdürmediği başka bir tartışma konusudur. Ama burada genel çizgileri netleşmiş ve özümsemiş bir devrimci demokrasi anlayışının gelişmediğini, genel egemen kültürün şu veya bu düzeyde etkili olduğunu söylememiz gerekir. Şiddetle bastırma ve egemen olma anlayışı gücün gelişmesine bağlı olarak çoğu grup tarafından benimsenmiş ve uygulanmış bir yöntem olmuştur. Bunun da büyük ölçüde reel sosyalizmin bir siyaset kültürüne dönüşen pratiğinden kaynaklandığını vurgulamalıyız.

Yine bunun genelde devrimci şiddetin kavranışı, anlayışı ve kurallarının kendi içinde sınırsız belirsizliği içermesi ve tek boyutlu, dar ve kaba kavranışı iç şiddet uygulamalarını daha da ölçsüz hale getirmiştir. Ayrıca sosyalizm kavrayışındaki darlıklar, sığıklar ve devrimci demokrasiye yoksun kavranışı da anılan olumsuzluğu teşvik edici, hatta meşruleştirici bir işlev görmüştür... 1970'li yılların genel

düzeyi ve pratiği hatırlandığında bu sözlerimizin anlamı daha bir yerli yerine oturur. Kısaca anlatmak istediğimizin özeti şu:

1970'li yıllardaki sosyalizm ve demokrasi anlayışımız, bunun kendi içinde barındırdığı olumsuzluklar, egemen toplumdan edindiğimiz anlayış ve kültürel kalıntılar, bunların sığ sosyalizm anlayışımızla oluşturduğu karma, iç şiddeti meşrulaştıran ve geliştiren bitek bir zemin ve ortam sunmuştur. Bu genel tablonun dışında olan, olabilen grup ve kişi var mıydı? Hatırlamıyoruz. Kuşkusuz genel bir kuraldan söz ediyoruz, istisnalardan değil...

1980'ne kadar PKK'nin durumu da aşağı yukarı bu çerçevededir. Fakat bu genel anlayış ve pratik PKK'de ve onun adına yürütülen faaliyetlerde belirgin ve sonuçları büyük olan bir çizgiye dönmüştür. Bunun ayrıntılarına geleceğiz. Bir kez daha vurgulamalıyız ki, 1970'li yılların genel kültürü ve siyaset anlayışı böyleydi ve hemen hemen herkesi ve her grubu etkisi altına almıştı. Bu kısa genel özetten sonra PKK'de farklılara yaklaşım, bir bastırma ve tasfiye yöntemi haline gelen iç şiddet ve iç infazlar konusuna geçebiliriz.

'70'li yıllardaki iç şiddet, daha çok sol içi, örgütler arası şiddet olarak somutlaştı. Bu, teorik olarak meşru ve gerekli olarak görülüyordu. "Genel çıkarlar", "ajan-provokatör", "karşı-devrimci", "halk düşmanı" ve "hain" kavramlarıyla açıklanıyor ve meşrulaştırılıyordu. PKK Kuruluş Bildirgesinde sosyal-şoven ve reformist-teslimiyetçi milliyetçi olarak tanımlanan gruplara karşı şiddet de dahil her yöntemin kullanılmasını yazılıyordu. Bu, yukarıda özetlemeye çalıştığımız siyaset anlayışının çok daha net formüle edilmesiydi ve aynı zamanda daha sonra bu doğrultuda geliştirilecek "teorik" ve pratik anlayışların da önemli bir referans noktası olmuştur. Başka bir deyişle o dönemin iç şiddeti belli gerekçelerle savunuluyor ve ideolojik-politik bir gerekçeye oturtulmaya çalışılıyordu. Örgüt içi şiddet, iç infazlar ise pek yaygın olmamakla birlikte "ajan-provokatör", "hain", "karşı-devrimci" teorileriyle meşrulaştırılmaya çalışılıyordu.

PKK'de egemen olan düşünce ve uygulama da en genel çizgileriyle böyleydi. Özellikle MİT fobisi o dönemde geliştirilen bir yaklaşımdır. Farklıları tartışma, farklılıklara demokratik yaklaşım, farklı düşünelere hoş görü ile yaklaşma, o dönemin siyaset anlayışında ve tarzında yeri olmayan kavramlardı. Bu genel olarak böyle olmasına rağmen PKK'de daha kalın çizgileriyle böyleydi. PKK'nin güç olmasına paralel olarak şiddeti etkin bir yöntem olarak kullanma eğilimi de güç kazanıyordu. Burada genel düşünce ve niyet devrime, Kürdistan'a, ulusal kurtuluş mücadelesine katkı ve hizmet etmekte. Ancak süreç içinde bu dönemin verdiği anlayış ve kültür, şiddetin örgüt içinde iktidar olmanın en etkili bir aracı

haline getirilmesinde sonuna kadar kullanıldı... Özellikle "objektif ajanlık" kavramıyla iç şiddet ve iç infazlar teorik ve örgütsel boyutlarıyla kurumlaştırıldı. Bunlara kısaca bakalım:

Gruplar arası şiddet, yukarıda özetlemeye çalıştığımız genel anlayış ve pratiğin bir ürünü olmasına rağmen onun tartışılmasını bir yana bırakıyor ve esas olarak örgüt içi şiddetin nasıl geliştiğinin genel bir tablosunu çıkarmaya çalışalım. Bu konuda ortaya çıkan ilk önemli pratik "Antep Hizbi" olarak adlandırılan olaya yaklaşımda sergilendi. O güne dek başka partilerde, başka gruplarda da ayrılımlar, farklı düşmeler ve farklı oluşumlara yönelimler olmuştur. Ancak bizde Antep'teki farklı düşünme, farklı tavır alma ve farklı gruplaşma eğilimi, hemen "ajan-provokatör" olarak değerlendirilerek şiddetle bastırılmıştır. Kuşkusuz başta ikna çabaları olmuştur, ama sonuçta belli iddialarla ortaya çıkan grup ve onu oluşturan kişiler tartışmasız, ciddi kanıtlar ortaya konmadan "ajan-provokatörlük"le mahkum edilmiş ve böylece içi infazların önü açılmıştır. O dönemde bütün kadroların düşüncesi ve yaklaşımı aşağı yukarı buydu.

"Ajan-provokatördürler, katli vaciptir!"

Bu, aynı zamanda Öcalan'ın tek kişiye dayalı kaba despotik iktidarının önünü açacak ve onun eline çok güçlü bir iktidar olma ve iktidarı tek başına sürdürme olanağını, zeminini, anlayışını ve kültürünü verecektir. Antep'teki olayın değerlendirilmesi farklı bir konudur. Ancak orada ortaya çıkan farklılığın, farklı eğilimin şiddetle bastırılması, bunun da komplo teorileriyle açıklanıp meşrulaştırılması tutumu önemlidir. Önemlidir çünkü, Öcalan sisteminin iki temel ayağının şekillenmesinde bir ilk deney, bir laboratuvar işlevini görmüştür. Hemen vurgulamalıyız ki, Öcalan sisteminin iki temel ayağı var.

Bir: İç şiddet, bastırma ve tasfiye, bunu salt örgüt içiyle sınırlı tutmayarak yaşamın her alanına yaymak ve kurumlaştırmak!

İki: Şiddet, bastırma ve tasfiye pratiğini meşrulaştırmak için uydurulan komplo teorileri; yani "ajan", "ajan-provokatör" ve sonunda kendi sistemine uymayan her şeyi "objektif ajan" olarak damgalayıp tasfiye etme anlayışı!

Bu ikisi de birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Komplo teorileri, "ajan-provokatör" suçlamaları, şiddete dayalı iç tasfiye hareketini, bastırma, susturma ve her türlü farklı eğilimin önünü tutma politikasının "ideolojik-teorik" alt yapısını oluşturmaktadır. Aslında burada bütün iktidar ilişkilerinde var olan zor, şiddet ve bunu meşrulaştırma aracı olarak ideolojik hegemonya geliştirme olgusuyla karşı karşıyayız. Fakat bu ideolojik hegemonyanın son derece kaba, futursüz, en geri diktatörlüklerin baş vurduğu bir "ideolojik hegemonya" olduğunu vurgulamamız gerekiyor. Daha doğru ve yalın ifadeyle "komplo teorileri"

bütün istihbarat örgütlerinin baş vurduğu en temel yöntemdir.

Şiddetle bastırma ve komplo teorileri, 1978'in sonlarında Antep'te uygulanmış ve bu giderek örgüt içinde kurumlaştırılmıştır.

Kuşkusuz bu somut pratiğin siyasal, örgütsel, kültürel ve ahlaki sonuçları derin olmuştur, hem de çok kapsamlı ve bugüne uzanan boyutları olmuştur. Bugün çok açık bir biçimde ihanet etmiş olmasına ve Genelkurmayın emirleri doğrultusunda bir davayı, bir halkın en temel istemlerini tasfiye etmesine rağmen Abdullah Öcalan, iktidarını dört başı mamur bir biçimde sürdürebiliyorsa bunun bir ucu anılan yıllara uzanıyor. Antep olayı ve ona karşı geliştirilen şiddet ve "ajan-provokatör" tanımlamalarından sonra farklı düşünme, özgürce tartışma ve haklı veya haksız farklı yönelimlere girme ortamı ve olanağı ortadan kalkmaya başladı. Farklı düşmeme ve farklı bir yere düşmeme eğilimi giderek içselleşmiş ve iç sansür, iç denetim mekanizmasına dönüşmüştür. Farkından olunsun ya da olunmasın gelişen içsel durum budur!

Öcalan, farklılıkları komplo teorileriyle açıklayarak bastırma ve tasfiye etme anlayışını kurumlaştırmasına ve bunu, en temel iktidar yöntemi olarak kullanmasına rağmen Antep'te uygulanan politikadan örgütün bütün yönetimi sorumludur. O dönemde bütün kadrolar bu anlayışı benimsemiş ve meşru görmüşlerdir. Etki altına alınan kitlelerin durumu da böyledir. Bu, bugüne gelindiğinde artık bir siyaset ilişkisine ve kültüre dönüşmüştür ve bundan hepimiz sorumluyuz, şu veya bu düzeyde... Devrim, halk, ulusal kurtuluş adına da yapılırsa bir kez iktidar olmanın ve iktidarı sürdürmenin, bunun bir parçası olarak farklılıkları bastırmanın bir yöntemi olarak iç şiddet kullanıldı mı bunun önünü almak mümkün olmaz. Nitekim gerçekleşen de bundan başka bir şey değildir.

1978 tarihinde Antep'te yaşanan olaydan sonra farklılıkları "öcü", "ajan-provokatör", "tasfiyeci" olarak tanımlama ve böyle tanımlananları ise şiddet de dahil her yöntemle bastırma anlayışı ve pratiği bir iktidar olma ve tek başına iktidarı elinde tutma, sürdürme tarzı haline getirildi. İç tasfiyenin ilk ve en büyük örneklerden biri II. Kongreden sonra gündeme getirilir. Çetin Güngör, Resul Altınok'ların örgütün yapısı, iç ilişkileri, yönetim tarzı, sorunların ele alınışı ve daha bir çok konuda farklı görüşleri, eleştirileri ve önerileri vardır. Ama bunlar parti yönetimine sunulmasına rağmen meşru zeminlerinde sağlıklı bir biçimde tartışılmaz, tartıştırılmaz. Öcalan, ortaya çıkan bu durumu ustaca kullanmasını bilmiştir. Bir yandan büyük bir korkuya kapılmış, bir yandan da bunu bütün iktidar iplerini eline geçirmenin fırsatı olarak değerlendirmiştir.

Korku, iktidar oyununda daha etkin, atak ve hilebaz olmayı koşullamıştır. Kadrolar arasında bazı

çelişkilerin ve farklılıkların olması bir bakıma doğal ve kaçınılmazdır, bunların kişisel özelliklerle, çatışmalarla farklı boyutlar kazanması da anlaşılabilir bir durumdur. Öcalan, bu farklılıkları, çelişkileri, kişisel özellikleri ve duyarlılıkları ustaca kullanmasını bilmiştir. İzlediği en önemli ve sonuç alıcı yöntem kendisini hakem rolünde tutarak kadroları birbirine vuruşturması ve genel olarak güçsüz duruma, hatta örgüt karşısında "suçlu" duruma" düşürmesidir. Avrupa'da Semir (Çetin Güngör) üzerinde oynanan oyun budur ve sonuç almıştır. Resul "II. Kongreye davet" adına Suriye'ye götürülür ve henüz hava alanındayken tutuklanır. II. Kongrede de Resul, Çetin eksenli bir tartışma yapılmaz. Daha sonra uydurulan "Semirler kongrede partiyi ele geçirseydiler partiyi Avrupa emperyalizminin bir eklentisi haline getirecek ve tasfiye edeceklerdi" uydurmasını kanıtlayacak veya buna işaret edebilecek bir kongre tartışması, belgesi yoktur. Öcalan ve yanında tuttuğu Duran Kalkan gibileri, Kongrede Semirlerle ilgili hiç bir tartışma açmazlar, ama buna karşılık tartışmaları, daha doğrusu kadroları ve sempatanları şartlandırma çalışmalarını "kulislerde" yapar ve etkili de olurlar.

Aslında Semir'in, Çetin Güngör'ün ne söylediği, neden partiden ayrıldığı konusu bütün partililerden gizlenmiş ve onun yerine resmi tarihin bildik tekerlemeleri, komplo teorileri konulmuştur. Oysa gerçeklik çok farklıdır. Resmi tarihin korkunç tahrifatlarının boyutlarını gösterebilmek için Çetin Güngör (Semir)'ün kaleme aldığı, bir tür "Veda mektubu" niteliğinde olan 10 Mayıs 1983 tarihli bir belgeyi buraya olduğu gibi almak istiyoruz. Bize, bütün partililere, dosta ve düşmana "ajan-provokatör, tasfiyeci" olarak damgalanıp yansıtılan Semir'in gerçek duyguları ve düşünceleri çarpıcı ve etkileyicidir. Bu sözler artık ayrılan, ilişkilerini kesen bir "ajan-provokatöre", "tasfiyeci"ye ait olabilir mi? Birlikte okuyalım ve karar verelim:

"Bütün arkadaşlarıma,

Durumumu bildiren okuduğunuz yazımı sizlere gönderirken PKK'den ayrılmak üzere olduğumu bilmelisiniz. Bu anda gerekçelerimi nasıl formüle edeceğim konusunda oldukça şaşkınım ve bir çok noktada duygularımı yitirmiş gibiyim.

Ayrılık tavrımı veda mektubu biçiminde -eksik de olsa- sunmak bana en kolay biçim geldi. Fazla şeyler söyleyecek durumda hissetmiyorum kendimi. Ne kadar kısa olması mümkünse, o kadar kısa yazmak istiyorum. Beni bugünkü konumuma ulaştıran gelişmeleri daha önce yaptığımız toplantılarda ve kaleme aldığım birkaç yazımda açık-seçik sizlere anlatmaya çalışmışım. Bir anlamda bunlardan da önemli olan o süreçteki bazı tutumları sanıyorum biraz da olsa biliyorsunuz.

Sizler PKK saflarında çalışmalarınızı

sürdürürken, ben geleceğimi uzun yıllar kader birliği yaptığım ortamdaki koparıyorum. Geleceğimi henüz çizmiş değilim. Kafamda açıklık yok. Her şey o kadar ani oldu ki.

Geçmişte birbirimize karşı beslediğimiz karşılıklı sevgi ve saygının yeri büyüktü. Halkımız ve birbirimiz uğruna çok şeyi göze aldık. Ben vefanın ve insan olmanın ne demek olduğunu biraz da sizlerle birlikte katlandığımız o eziyetler sırasında kavradım. Parti saflarına katıldığım 75 yılından bugüne kadar geçen anları hayatımın en güzel yılları olarak sürekli muhafaza etmeye çalışacağım. Bilincimi yitirmediğim sürece bu duygularımın korunmasına özel bir gayret göstereceğim. Bilmiyorum ama gelecek günlerimde eskiyi aratmayacak bir imkana kavuşacak mıyım? Niyetim zor da olsa bu olanağı sağlamaya çalışmak olacak. Bunda emin olabilirsiniz.

Fırtınalı geçen devrimcilik yıllarımda Kürt insanı olarak ne kadar namuslu olunması gerekiyorsa o kadar namuslu olmaya çalıştım. Geçmişte, bugün ve gelecekte sizler ve Kürt halkı beni nasıl anacak orasını fazla bilmiyorum. PKK'den ayrılırken bütün bunları düşünmek çok zor. Ama yine de aklıma getirmeden edemiyorum. Ayrılığımın dehşetli günlere denk düşmesi beni en çok kahreden nokta olmaktadır. Kişi böylesi günlerde karışık duygulara sahip olduğundan ikna edebilmek mümkün olamıyor. İnaniyorum ki, örgütten ayrıldığımda düşmana karşı yürütülen mücadelenin gerisinde kalmayacağım. Ortaya çıkan mesafeyi başka biçimlerde de olsa mutlaka kapatmaya çalışacağım. İnsan ailesinden ayrılması zor ama örgütünden ayrılması bir başka zor. Bunu şimdi daha iyi anlıyorum. Mücadelede halkı yalnız bırakacağım sanılmasın. Yıllarca davaların en güzeli uğruna çabaladım. Bundan sonra da davaya hizmet etmekten geri durmayacağım. Devrimcilik yaptığımı asla pişman olmadım.

Parti içinde bir davanın, bir anlayışın savunuculuğunu yaptım. Bir anlamda kendimi feda ettim. Amacım uğruna tüm emeklerim boşa gitmiş olsa da, görevimi yerine getirmeye çalıştığımı inanıyorum. Parti-içi dogmatizmi karşısında düşüncelerimin yanlışlığından değil, ama koşulların yetersizliğinden ötürü birlikte barınma olanaklarımız kalmadı. Aramızdan ayrılmak zorunda kaldım. Kendimce doğru karara verdiğime inanıyorum.

Şimdilik pek sanmıyorum ama "benzer" eleştiriler getirmelerine mukabil Parti içinde kalmayı tercih eden ve bağlılıklarını sürdürenler, gelecekte, o felaketli dogmatizm karşısında mutlaka akıl almaz patlamalar yapacaklardır. Somut gelişmeler sonucunda bu yönde olduğunu göstermektedir. Sizlerin şu andaki kararınıza saygı duyduğumu bilmelisiniz. Zaten kimseye aksi tutum takınmaları için ısrarda bulunmadım. Yalnız her şeye rağmen arkadaşlarıma söyleyeceğim bazı şeyler olacak; insan bir davanın

gönüllü ve bilinçli savunucusu olmalıdır. Demir disiplin yaratmanın tilsimi budur. Gönüllü ve bilinçli olmayan birlik körü körüne itaattir. Hangi kurullarla ayakta tutulmaya çalışılırsa çalışılırsın içerden çürümeye mahkumdur. Kimse tanrının "en sevgili kulu" değildir. Olamaz. Bütün devrimciler (mevkileri ne olursa olsun) bir ve aynıdır. Kimsenin yetkilerinden ötürü özel ayrıcalıkları olamaz. Bizde bu anlamda eleştiri bilinci yok. Büyük eksiklik. Benim savaşım altında yatan felsefi görüş buydu. Tartışmalar Partiyi güçlendirir. Bu mantıktan ilhamla, haklı gördüğüm eleştirilere cesaretle sahip çıktım. Sonum beni ilgilendirmiyordu. Nerede olursa olsun haksızlıklara ve yanlışlıklara karşı çıkmak devrimciliğimizin varlık nedenidir. Bir halkın özgürlüğü uğruna savaşan, can pazarlarında dolaşan devrimci, onuruna yakışacak tarzda örnek tutumlara girmek zorunda hissetmelidir kendisini. Çabalarımın aslına sadık özü kısaca budur.

Uğraşım, örgütsel gelecek içindi. Buna inanmalısınız. Halkımızın çıkarlarını bu tutumda görmüş, cesaretle savunmuştum. Örgütü dogmatizmden kurtarıp doğru devrimci çizgiye kavuşturmanın yollarından bir tanesi budur sanıyordum. Ama başka yazımda da gibi bilinen nedenlerden ötürü 'pınarın başındakiler' izin vermedi. Başaramadım.

Gelecek günlerin devrimcileri mükemmel olacaklar. Bugün aramızda ortaya çıkan ve ayrılık yaratan krizin üzerinde daha akıllı ve cesaretle duracaklardır. Buna bütün kalbimle inanıyorum. Bunun için istiyorum ki benim iddialarım bütün devrimcilere duyurulsun. Neyin kavgasını verdiğim bilinsin. Onlar da böylesi kavgalarda saflarını alsınlar. Eğer böyle olmazsa, çatışmalar dar tutulursa çabalarımın hiçbir anlamı kalmayacaktır. Dolayısıyla elimden geldiğince çok insana bıkmadan, yılmadan anlatmak istiyorum. Yalnız biçimi üzerine henüz karar vermiş değilim. Örgüt bunu engellemeye kalktı (başka türlü de olamazdı). Sonra her nedense vazgeçti. Lakin ben kararımdan vazgeçmeyeceğim. Çünkü sorunlar çok daha geniş kapsamlıdır. Beni anlamamanızı istersem, bilmem anlar mısınız?

Savunduğum görüşlerin değerini her zaman bileceğim. İstiyorum ki bütün Partililer de bilsin. Partinin şöhret olmamış meçhul kahramanları artık ne zaman kükrecekler? Şafak uyanmalı ki yarasalar kaçsın. Benim gelecek nesillere bırakacağım tek miras bu olacaktır. Çam sakızı çoban armağanı. Tarihe kötü yazılmak niyetinde hiç değilim. Bunun çaba sarf etmek zorundayım."

Kafasında farklı ideolojik görüşler olmayan Semir, mücadeleyi başka bir zeminde sürdürme kararındadır. Aslında hiç istemese de buna zorlanmıştı. Ancak kendisi yaşadığı sorunların derin bilincinde değildir. Öcalan sistemini kavramaktan ve köklerine inmekten uzaktır. Sanır ki "parti-içi dogma-

tizm" Kesire ve onun çevresinden kaynaklanmaktadır. Oysa Kesire'yi Semirlerle çatışma içine sürükleyen ve yıpratın, sonuçta ayrılmaya zorlayan her zaman perde arkasında ve hakem rolünde kalmayı yeğleyen Öcalan'dan başkası değildir. Kendisi için potansiyel seçenek oluşturanları birbirine vuruşturarak, sorunları kördüğüm haline getirip çözümsüz bırakmak Öcalan'ın sistemini kurmada ve sürdürmede başvurduğu temel yöntemlerden biridir. Semir gibi partinin ilk kadrolarının tasfiye edilmesi de bu yöntemle olmuştur. Yukarıda da aktardığımız gibi, Semir, saf duygulara sahiptir. Bizans entrikalarını aratmayan yöntemlerden habersizdir. Devrimci duygular ve düşüncelerle parti içi sorunlarla mücadele eder, ama egemen kirli politikadan bihaberdir ve buna kurban gider. Kaybedişin temel nedeni de budur. Egemen olan verili politikanın bütün acımasızlıklarını uygularken, iktidar ufkundan ve bilincinden yoksun olarak ideolojik saflık ve dürüstlikle bir şeyler yapmaya çalışıyorlar, ama verili politikaya ve oyunlarına yenik düşüyorlar. Egemen olan iktidarın tüm olanaklarını kullanarak tasfiye edilenleri istediği gibi karalamaya, gözden düşürmeye çalışıyor ve ona birakalım siyaset yapma, en sıradan yaşam olanağı ve zemini bırakmıyor.

Öcalan sitemindeki tasfiyeciler çark böyle işliyor...

II. Kongrede ilginç bir olay daha yaşanır. Öcalan daha sonra yaptığı bütün değerlendirmelerde bundan övgüyle söz eder. Aslında normal ve demokratik olarak kabul edilen yöntem, "gizli seçim, açık döküm"dür. Ama Öcalan işi garantiye almak için oy veren delegelere verdileri oy pusulasının altına kendi adlarını yazmalarını ister. Oy veren delegeler de denileni yaparlar, oy pusulalarının altına kendi adlarını yazarlar. Bu yöntem delegelerin iradelerine açıkça el koymak ve baskı altına almak demektir.

II. Kongre ve sonrası süreç, Öcalan'ın iç tasfiyeleri yapmak, tek kişiye dayalı despotik iktidarını kurumlaştırmak için önemli bir işlev görür. Bu süreç III. Kongrede tamamlanır, bu tarihten sonra parti bütünüyle Öcalan'ın iktidarında, tekelindedir, artık onun özel mülkiyeti gibidir.

II. ve III. Kongreler arası süreç partinin ilk kadrolarının tasfiye edildiği, bastırıldığı ve iç infaz yöntemiyle ortadan kaldırıldığı bir süreç olmuştur. Resul Altıkok'un katledilmesi bu dönem infaz ve iç tasfiyelerinin en tipik örneğidir. Mehmet Karasungur'un YNK İKP arasındaki çatışmada henüz netleştirilmeyen bir biçimde katledilmesi açığa çıkarılmayı bekleyen önemli bir olaydır. Bu infaz ve tasfiyelerin bir sonucu olarak eski kadrolardan geriye bir kaç kadronun dışında başka kimse kalmaz. Onlar da III. Kongrede tam anlamıyla teslim alınır, bazıları tasfiye edilir, bazıları uydulaştırılır, kişiliklerinden geriye kalan ne varsa un ufak edilir ve Öcalan sisteminin birer etkin uygulayıcısı haline getirilir. Duran

Kalkan ve Cemil Bayık bunların tipik örnekleridir.

III. Kongre, Öcalan'ın partiyi tümüyle ele geçirdiği, sınırsız, kuralsız ve ölçsüz iktidarına aldığı ve bunu kurumlaştırdığı bir platform olmuştur. Bundan sonrası artık çocuk oyuncağıdır. Komplolar, kompto teorileri, kadroları sayısız yöntemlerle tasfiye etme, bastırma ve iç infazlar Öcalan için çocuk oyuncağı haline gelir. En önemlisi bunun teorik-ideolojik gerekçelerle meşrulaştırılması ve bu alanda ideolojik hegemonyanın kurumlaştırılmasıdır. Kendi iktidarını ve iktidarını yürütüş tarzını meşrulaştırmak için bu süreçte "Stratejik ve taktik önderlik" kavramını geliştirir. "Stratejik önderlik" daha sonra "Parti Önderliği" haline getirilir. Aynı kavramlarla birlikte geliştirilen "Objektif ajanlık" kavramı ile farklıklar peşinen, tartışmasız devlet uzantısı ve bağlantısı olarak mahkum edildi ve böylece iç tasfiye, bastırma ve iç infazların teorik alt yapısı oluşturuldu. Dikkat çekicidir, "objektif ajanlık" kavramı ile "Stratejik Önderlik", "Parti Önderliği" kavramı birlikte telaffuz ediliyor. Gerçekten de bu iki kavram birbiriyle bağlantılıdır. "Objektif ajanlık" uydurması, her türlü farklılığı düşman gösterme ve bastırma, tasfiye etme teorisidir! Yani kompto teorisinin Öcalan jargonundaki adıdır.

Ve dikkat edilsin, bütün resmi değerlendirmelerde, kongrelere sunulan raporlarda iki çizgiden söz edilir, iki çizginin mücadelesinden söz edilir. Bu, bir yönüyle doğru, ama bir yönüyle de yanlış ve eksik bir değerlendirmedir. En genel anlamda devrimci emekçi çizgi ile tek kişiye dayalı despotik bir iktidarı kuran ve sürdüren egemen sınıfların en tortu yanlarını kendinde cisimleştiren egemenlik çizgisi arasında süren bir mücadele. Bu anlamda doğru. Ama bir yönüyle de yanlış ve eksik. Şöyle ki:

Ortada doğal, meşru ve normal zeminlerde süren bir sınıf savaşımından, iki çizgi mücadelesinden söz etmek mümkün değildir. Egemen taraf hiç bir zaman farklılıkların kendilerini tanımlamalarına, ifade etmelerine, ortaya koymalarına fırsat ve olanak tanımamıştır. Henüz ne dediği partililer ve halk tarafından bilinmeden ve hiç bir zaman da öğrenmelerine olanak verilmeden kompto teorileri ve kompto yöntemleriyle bastırılmış, susturulmuş ve yaşama şansı tanınmamıştır. Resmi PKK tarihinde sayısız "komplocudan", "tasfiyeciden", "ajan-provokatörden" söz edilir. Onlar tarafından söylendiği söylenen sayısız ideolojik ve politik iddiadan söz edilir. Peki, resmi tarihin bu değerlendirmelerinden tek bir tanesi anılan "komplocuların", "tasfiyecilerin" belgelerine dayanıyor mu? Örneğin Çetin Güngör neler savundu, neyi eleştiriyor, neyi öneriyordu? PKK içinde yer alan kadrolardan ve kitleden bu soruya yanıt verebilecek tek bir kişi var mı? Denemesi yapılsın, en bilgili, bütün süreçleri bilen ve bir çok şeye tanıklık etmiş bir PKK'liye anılan soruyu sorun. Alacağımız yanıt, resmi

değerlendirmelerden başka bir şey olmaz. "Reformizmi savunuyordu, bizi Avrupa'ya çekip tasfiye edecekti, silahlı mücadeleye karşıydı. Zaten eskiden beri devletle bağlantılıydı, vb." temelsiz değerlendirmelerle karşılaşırız. "Olabilir" deyip "bunun belgesi, kendilerinin görüşlerini ortaya koyan bir belge var mı ortada" diye sorarsanız, hiç bir yanıt alamazsınız. Çünkü resmi tarih belgelere değil, belli bir amaca göre düzenlenmiş hurafelere dayanır. Oysa Çetin Güngör ve tasfiye edilen diğer arkadaşların partiyeye sunduğu raporlar var ve bunlar arşivlerde duruyor. Bunlar hiç bir zaman kadrolara okutulmadı. Tasfiye edilenlerin görüşlerinin ne olduğu Öcalan'ın uydurmalarından, "mutlak doğru" olarak anlatılan uydurmalarından öğrenebilirsiniz. Bunun dışından başka bir öğrenme kaynağımız yok.

Bu kısa özetten sonra şu soru sorulabilir: Gerçekte henüz kendini tanımlama, ifade etme ve ortaya koyma olanağı bulmadan komplo teorileriyle ve komplolarla tasfiye edilenler ile Öcalan sistemi arasındaki mücadeleyi sözcüğün gerçek ve politik anlamıyla bir mücadele olarak tanımlamak mümkün mü?

Hayır!

Parti içinde sağlıklı, normal, olağan ve kendi kuralları üzerinde bir sınıf mücadelesi, iki çizgi mücadelesi olmamıştır. Olan, partiye ve tüm olanaklarına, yönetimine el koyan Öcalan'ın her türlü farklılığı ve kendisi için açık ve potansiyel tehlikeyi, devrimci, emekçi, direnişçi kadroları Bizans entrikalarını, Kemalist komploları ve Ortadoğu hilebazlıklarını aratmayan yöntemlerle, hatta bunların tümünü iç içe kullanarak tasfiye etmesidir.

Kuşkusuz, komplo teorileri ve komploları parti içi sınıf mücadelesi olarak sunmak kadar aldatıcı bir şey olamaz. Saray entrikacılığı, hilebazlık, yalan ve en ilkel şiddet hangi modern partide temel ve genel sınıf mücadelesi olmuş ki?

Öcalan sistemini tüm partiye ve alanlara hakim kıldıktan sonra bunu teorileştirdi, bir kültüre ve külte dönüştürdü. Hata din düzeyine çıkardı, İmralı ihanetiyle kendisini tanrı katına çıkardı. Esas olarak yalan ve zorbalığa dayanan bu sistem, farklılıkları "ajan provokatör" olarak tanımlama ve bunun bir sonucu olarak bastırma, iç infazlarla tasfiye etme çizgisiyle çok yönlü egemenliği hemen hemen bütün bir topluma yaydı.

VII.

PKK ve Kitle çizgisi, halka karşı işlenen suçlar

PKK, kendisini bir emek hareketi, işçi ve emekçi sınıfların öncü gücü olarak tanımladı ve mücadelesi-

ni de bu temelde verdi. Bu bağlamda işçiler, emekçiler, köylüler arasında örgütlenmeyi, onlara gitmeyi esas aldı. İlk başta emekçi kitlelerin istemlerini esas almakla birlikte onları geri çeken yanlarıyla savaştı ve kitle kuyrukçuluğuna düşmemeye özen gösterdi. Faşistlere karşı mücadelede, gerici ve işbirlikçi egemen sınıflara, feodallere karşı mücadelesini geliştirirken bunları temel aldı. Batman'da, Antep ve diğer alanlarda işçiler arasında örgütlendi, onların sendikal mücadelesini destekledi. Hilvan'da, Siverek'te kitlelerin sosyal, ekonomik taleplerinden önce somut siyasal baskılar karşındaki talepleri esas alındı ve esas örgütleyici unsur olarak değerlendirildi. Gençliğin ise yurtseverlik duyguları ve giderek gelişen bilinci mücadeleye katılımı sağlayan temel etkenler oldu. 12 Eylül darbesine kadar mücadeleye damgasını vuran, etkin kitle eylemlerinden çok, kitlelerin her açıdan desteklediği kadro eylemleridir. İşçi eylemleri, kepenk kapatma biçimindeki esnaf eylemleri, grevler, öğrencilerin boykot ve diğer eylemleri de oldu. Bunlar önemli olmakla birlikte kitlelerde ulusal istemleri harekete geçiren, örgütleyen ve ulusal kurtuluş saflarına çeken ideolojik ve politik çalışmaların yanı sıra kadrosal nitelikteki eylemlerdir. Bu eylemler kitlelerin istemlerine ve ihtiyaçlarına denk düştüğü için destek görüyor ve kitlelerde önemli bir sempati yaratıyordu.

Bu dönemde tespit edilmesi gereken en önemli eksiklik, Hilvan, Siverek, Batman, Mardin ve diğer alanlarda işbirlikçi feodallere karşı verilen mücadelenin salt siyasal talepler ve hedeflerle sınırlı olması, köylülüğün toprak taleplerinin somut bir hedef olarak belirlenmemesidir. Bu konuda bazı teorik belirlemeler olmasına rağmen bu, hiçbir zaman pratik bir politikaya dönüşmedi. Bu, eksiklik daha sonra, '90'lı yıllarda çok daha net bir biçimde karşımıza çıkacaktır. Aslında bu, aynı zamanda mücadelenin toplumsal temelini zayıflatan çok önemli bir olgudur. Oysa köylülüğün toprak istemleri somut bir politika haline getirilse, etkisizleştirilen ağaların toprakları köylülere dağıtılsa, en azından bu doğrultuda bir girişimde bulunulsa bu, köylülüğün ulusal bilincinin yanında toplumsal bilincini de geliştirir ve davayı sahiplenmesi daha üst boyutlara çıkaracaktı. Bu konuda kimi uygulamalar ve girişimler olsa da bunlar belirlenmiş bir politikanın değil, gelişmelerin zorladığı olaylar niteliğindedir.

12 Eylül'den sonra devlet, kitleler üzerinde yoğun baskılar uyguladı, yurtsever olarak tanınan aileleri ve yöreleri teslim olmaya zorladı. Tutsak yakınları ve aileleri bu uygulamanın en önde gelen hedefleri oldu. Tuksak yakınları ve ailelerinin bütün baskılara ve teslim alma çabalarına rağmen tutsaklara sahip çıkmaları önemliydi ve bunu o zor koşullarda örgütleyip hatta destekleyip mücadelenin güçlü bir kitle dinamiği haline getirmek mümkündür. Ama

dışarıdaki PKK merkezi bu görevi istenilen düzeyde yapmadı. Belli ölçüde destekleri olmuştur, ama bunlar sınırlıdır, aynı zamanda belirlenmiş bir politikanın sonucu da değildir. Zindan direnişleri bu görevi de doğal olarak başardı, ama bu kendi başına yetmiyordu, mutlaka dışarının politik bir desteğini zorunlu kılıyordu.

15 Ağustos, kuşkusuz, süreç içinde halk kitlelerinin ulusal duyguları ve bilinci üzerinde sarsıcı etkilerde bulundu, bu, giderek önemli alt üst oluşlara yol açtı. Harekete geçirici talep ve ihtiyaçlar esas olarak politiktir, ulusaldır. Ulusal kurtuluş sorunun olduğu bir ülkede bu doğal ve kaçınılmazdı. Ancak bunu tamamlayan toplumsal istem ve ihtiyaçların da değerlendirilmesi ve mücadelenin politik bir eksen haline getirilmesi gerekiyordu. Başka bir deyişle mücadelenin toplumsal programı eksik kaldı. Yani başta köylülüğün toprak sorunu, işçilerin emek sömürsünden kaynaklanan sınıfsal sorunları ve istemleri, gençliğin akademik demokratik istemleri, esnafın kendi özgün sorunları gündemleştirilip programlaştırılmadı, günlük mücadelenin önemli bir eksen haline getirilmedi. Denilebilir ki bu, mücadelenin en önemli zaaflarından birini oluşturmaktadır. Örneğin toprak devrimi ile birleşmeyen bir ulusal devrimin başarı şansı olamaz, olsa bile böyle bir devrimin sınıfsal ekseninin egemen sınıflardan yana kayacağı kesindir. Bizde sonuçta olanların bir nedeni de budur. Hiç kuşkusuz, devrimin toplumsal boyutunun eksik kalmasının Öcalan sistemiyle, onun düzen içi politik arayışlarıyla doğrudan bir ilişkisi vardır. Serhildanlar sürecinde halkın iktidar perspektifiyle örgütlenmemesi, tersine bu alanda ortaya çıkan değerlerin ve olanakların KUM örneğinde olduğu gibi tasfiye edilmesi, Kürt egemen ve düzene yatan orta sınıfların öne çıkarılması gerçekliği ile devrimin toplumsal programdan yoksun bırakılması aynı sistemin birbirini tamamlayan iki yüzünü oluşturmaktadır.

Bir de halka karşı işlenen hatalar ve suçlar vardır ki bunları da satırbaşlıkları biçiminde de olsa ortaya koymamız gerekir. En başta vurgulamamız gereken birinci nokta şudur. Bir devrim hareketinin halka yaklaşımı onun gönüllü desteğini kazanma, daha doğrusu devrim davasını kitlelere mal etme temelinde olmak durumundadır. Zorla, baskıyla, tehditle halktan bir kuruluşluk bir destek talep etmek ve istemek bile suçtur, devrimin özüyle, idealleriyle çelişir. Katılımda, destekte gönüllülük, bilinçlilik esastır. Ancak bu konuda Öcalan sistemi nedeniyle PKK'de bu temel ilke ve kurala uyulmamış, sayısız suç işlenmiştir. Modern devrimci bir partinin örgütlenmemesi, gelişen halk hareketinin de temel devrimci ölçülere, hatta modern burjuva ölçülerine göre örgütlenilip bir denetim sistemine bağlanmaması ortaya bu alandaki suçları içinden çıkılmaz hale getirmiştir. Vergi,

kampanyalar adı altında toplanan paralarda uygulanan yöntem, gönüllülüğün yanı sıra baskı ve tehdit olmuştur. Öyle ki son yıllarda bu, tam anlamıyla haraca dönüşmüştür. Yerel kadroların önüne başarının ölçüsü olarak toplanan paranın miktarı konulduğunda bundan başka bir sonucun çıkması da mümkün değildir. Kim daha fazla para toplamışsa o başarılıdır ve takdir edilmiştir. Ancak bu para nasıl toplanmış, devrimci kurallara, en genel hak ve adalet ölçülerine göre toplanmış mıdır sorusu onları ilgilendirmemiştir. Bu, iç yozlaşmadaki önemli göstergelerden biridir. Bu olgu, aynı zamanda bir ulusal kurtuluş hareketi için yüz kızartıcı bir şeydir. Elbette bu sonucun ortaya çıkmasında Öcalan sistemi birinci derecede sorumludur. Öcalan'ın bir çok çözümlenmesi ve talimatında, "gidin para isteyin, vermediklerinde evlerini, dükkanlarını başlarına yıkın" anlamında sayısız emir vardır. Halktan desteği böyle anlayan ve giderek kurumlaştıran Öcalan sistemi ve onun emrindeki kadroların birer haraç kesen hayduda dönüşmesi bundan dolayı şaşırtıcı değildir. Mücadeleye inanan ve gönüllü destek sunanlar az değildir, hatta bunlar çoğunluğu oluşturmaktadır, bu doğru, ancak bu, aynı zamanda haraç kurumlaşmasına dönüşen yaklaşım ve pratiğin kendisini ortadan kaldırmaz.

III. Kongrede alınan "Zorunlu Askerlik Yasası" da halka karşı işlenen suçlardan bir başka uygulamadır. Bu uygulama ile halkın çocukları zorla gerillaya alınmış, buna karşı çıkanlar bastırılmış, kimileri öldürülmüş ve yaralanmıştır. Bu dönemde halk üzerinde tam anlamıyla zulüm uygulanmıştır. Zorla askerliğe alınan çocuklar ve gençlerin büyük bir çoğunluğu kaçmış, belli bir kesimi de düşmana sığınmış ve düşmanca faaliyetler içine girmiştir. Baskı gören aileler, köylüler, aşiretlerin çoğu Köy Koruculuğunu kabul etmiş ve devletin bu alanlarda yerel dayanaklara sahip olmasını sağlamıştır.

Öte yandan Koruculara ve ailelerine karşı geliştirilen katliamlara varan eylemler, PKK ve KUKM'nin imajını zedelediği gibi, Köy Koruculuğunun yaygınlaşmasına ve kurumlaşmasına hizmet etmiştir.

Değnilmesi gereken diğer bir nokta da diğer gruplara karşı kimi zaman şiddeti de içeren yaklaşım ve pratiklerdir. Bu konuda da bir çok olumsuzluk ortaya çıkmış ve bu, mücadeleyi her açıdan geriletmiştir.

Kuşkusuz bu alt başlık altında değinilen uygulamalar, genişçe açılmaya ve ayrıntılarıyla ortaya konulmaya muhtaçtır. Ancak biz en önemlilerden bazılarına satır başlıkları biçiminde dokunmakla yetindik. Daha ayrıntılı çalışmalarını başka platformlarda yapacağımızı belirtmekle yetiniyor ve bu alt bölümü tamamlıyoruz.

Devam Edecek>>>

DÜNYA

İMPARATORLUK YOKTUR

Toni Negri'nin Düşüncelerinin Bir Eleştirisi

Pietro Di Nardo

Toni Negri'nin (Michael Hardt ile birlikte yazdıkları) kitabında açıkladığı düşünceler, Marksizm kılığına bürünerek Marksizmin özünü reddetme arzusundaki akımlar içinde oldukça moda haline gelmiştir. Napoli'den (İtalya) yazan Pietro Di Nardo'nun bu kitap hakkındaki eleştiri ve inceleme yazısını yayınlıyoruz. Yazar, Negri'nin düşüncelerindeki çelişiklere dikkat çekiyor ve Marksizm'in her zaman olduğu gibi bugün de geçerli olduğuna işaret ediyor.

Giriş

Toni Negri'nin İmparatorluk adlı kitabı 2001'de İtalya'da bütün kitapçılarda en çok satanlar arasındaydı. 1960'lı ve 1970'li yıllarda İtalya'daki Autonomia Operaia [Otonomcu İşçiler] hareketinin liderlerinden olan yazar,[1] günümüzde Michael Hardt[2] ile birlikte, emperyalizm çağının bittiğini ilan eden bir teorinin baş savunucusu durumundadır.

1990'ların sonunda yazılan kitap şimdiye kadar birçok ülkede basıldı ve bizzat Avrupa solu içindeki tartışmanın kızışmasını sağlayarak tüm dünyada akademik çevrelerde en üst seviyede ilgi gördü.

Fakat kitabın ilk baskısının çıkmasını beklerken yaşadığım heyecan, kitabın dört yüz sayfasını okumaya başladığımda hızla hayal kırıklığına dönüştü. Üslup açısından bakıldığında (doğrusal tarzda yazılması ve metaforları kullanması kitabı yavan olmaktan kurtarıyor) şüphesiz iyi yazılmış olmasına rağmen, söylenecek en hafif şey, içinde temel olarak hiçbir yeniliğin olmamasıdır. Kitap yıllar önce işçi hareketi içinde tartışılmış birtakım

eski fikirleri yeniden gündeme getirmiştir. Hatta bazı durumlarda, yazar bu fikirlerin en kötü versiyonlarını sunmayı başarmıştır. Bu tür fikirler, işçi sınıfının politik kavrayış düzeyini düşürmek (ve böylece tarihin önemli anlarında onu felç etmek) için defalarca kullanılmıştır.

Kitap, "Emperyalizm" döneminin bittiği ve bizlerin artık "İmparatorluk" diye adlandırılan bir dönemde yaşadığımız teması üzerine kurulmuş. Yazarlar bu "İmparatorluk" analizi çerçevesinde birçok başka iddiada da bulunuyorlar ve şayet kitabın tam bir değerlendirmesi yapılacaksa bunların da üzerinde durulması gerekir.

Örneğin bunlar arasında, "Değer Yasasının" artık ortadan kalktığı, işçi sınıfının bir "çokluk"a dönüştüğü ve siyasal "aktivist" kavramının değiştiği iddiaları da var.

Bu tür konuların tartışmasını bir tür soyut akademik egzersiz gibi görmemek gerektiğini düşünüyorum. İçinden geçtiğimiz dönemde, özellikle de işçilerin bir kez daha dünyanın her tarafında grevler ve gösterilerle ya da Arjantin'de olduğu gibi gerçek devrimci hareketlerle kaslarını esnetm-

eye başladığı bir zamanda, bu tür fikirleri eleştirmek artan bir önem ve aciliyet taşıyor. Söz konusu fikirler uluslararası işçi hareketinin önderliği içinde çoğunluk kazanmayı başarır, bu hareketin kendi ölüm fermanını imzalaması anlamına gelecektir.

Yaklaşan tarihsel süreçte, dünyanın her kıtasında, diğer ezilen sosyal sınıflarla birleşen işçi sınıfı dünya sosyalist devrimine giden yolda liderlik etme göreviyle karşı karşıyadır. Fakat bizler bugün Yoldaş Negri tarafından öne sürülen düşünceleri tarihin çöp sepetine -hak ettikleri yer burasıdır- atmaya başaramazsak, çabalarımız boşa gidecektir. İtalya'da işçi sınıfına önderlik edebilecek öznel faktörün eksikliği, tıpkı 1960'lı ve 1970'li yılların hareketinin yaşadığı bozgunlar gibi, günümüz hareketinin de bozgununa yol açacaktır. Mevcut hareket, taşıdığı patlamalı niteliği şimdiden kanıtlamış olduğu ve patronlara, kurulu toplumsal düzene radikal bir alternatif arayışı içinde olduğu uyarısını yaptığı için bu görev daha da acil hale geliyor.

Emperyalizme Karşı İmparatorluk

Kitabın en önemli bölümü, yazarların "İmparatorluk" kavramı üzerinde yoğunlaştıkları bölüm olsa gerek. Negri ve Hardt, kapitalist sistemin emperyalist aşamanın ötesine geçtiğini ve "emperyal" diye tanımlanabilecek yeni bir aşamaya girdiğini kanıtlamaya çalışıyor.

"İmparatorluk" teorisini açıklamak için yazarların kendi sözlerini kullanmanın daha iyi olduğunu düşünüyorum:

"İmparatorluk ancak evrensel bir cumhuriyet, kapsayıcı ve sınırsız bir mimariyle tasarlanmış bir iktidar yapıları ve karşıt dengeler ağı olarak görülebilir. İmparatorluğun yayılmasının emperyalist yayılma ile hiçbir ortaklığı yoktur ve fetih, yağmalama, katliam, halkları köleleştirerek sömürgeleştirme eğilimindeki ulus devletlere dayanmamaktadır. Bu emperyalizmden farklı olarak İmparatorluk, iktidar yapısını genişletir ve pekiştirir [...] Nihayet, İmparatorluğun gelişmesinin ve yayılmasının temelinde barış arayışının olduğu unutulmamalıdır." [3]

Negri'nin "büyük fikri", "merkezin" tamamen yok edildiği yatay bir kapitalist-egemen yapının içinde "çokluk"un sömürsünün yeni bir biçiminin yaratıldığı "iktidarın küresel ağ temelinde dağıtımı"dır. Yazarlar, çeşitli emperyalist ülkelerin birbirleriyle savaşmak yerine kendi çıkarları doğrultusunda, barış arayışı içinde ve İmparatorluk içinde birbirlerini karşılıklı olarak etkiledikleri

yeni bir döneme inanmaktadırlar.

Bu tür düşünceler, "dönem Kautsky"nin Lenin'in düşüncelerine ters bir şekilde geliştirdiği "süper-emperyalizm" teorisiyle birçok yönden benzeşmektedir. Bu teori, Kautsky'nin [4] kendi sözleriyle aşağıdaki gibi özetlenebilir:

"Salt ekonomik açıdan, kapitalizmin artık yeni bir evreye, tekellerin yöntemlerinin uluslararası politikaya damgasını vurduğu bir tür süper-emperyalizm evresine girmesi imkânsız değildir. O takdirde, tüm dünya emperyalizmleri birbirleriyle savaşmak yerine birleşecek ve emperyalist ülkelerin uluslararası mali sermaye koalisyonunun çıkarına dünyanın kolektif sömürsüne kendilerini adadıkları bir kapitalist rejim altında savaşırsız bir döneme gireceğiz." [5]

Görüldüğü gibi, her ikisi de, çeşitli emperyalist ülkeler arasında var olan çatışmaların terk edildiği bir küresel iktidar yapısına atıfta bulunmaktadır. Bununla birlikte, Lenin ve Kautsky arasında yürüyen bu tartışmadan tamamen haberdar olan Negri, şunları söyleyerek gerçekte bir adım daha ileri gitmektedir:

"Lenin, Kautsky'nin, kapitalist gelişmenin çeşitli ulusal mali sermayeler arasında uluslararası işbirliğinin artması doğrultusunda bir eğilimi içinde barındırdığı, bunun tek bir küresel organizasyon yaratma ihtimalini de taşıdığı şeklindeki temel argümanı ile hemfikirdi. Bununla birlikte Lenin, Kautsky'nin, bu perspektifi barış içinde bir gelecek öngörüsünü kanıtlamak için kullanma ve mevcut koşulların dinamiklerini olumsuzlama çabalarına şiddetle karşı çıkmaktaydı."

Bu, Lenin'in teorisinin bir çarpıtılması olmasına rağmen, "İmparatorluk"un yazarları kendilerini revizyonizm suçlamalarından kurtarmaya ve kendi Marksçı fikirlerini geliştirmeye çalışıyorlar. Gerçekte Lenin, bir dünya ekonomik tekelinin oluşması konusunda çok farklı şeyler söylemekteydi. Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması adlı eserinde, Lenin açıkça, çeşitli emperyalist güçlerin dünya çapında birbirleriyle anlaşmalar yapabilecek olmalarına rağmen, bu anlaşmaların yalnızca geçici olduğunu ve rakip emperyalist ülkeler arasında belirli bir anda varolan güçler dengesinin bir yansıması olduğunu söyler.

Güçler dengesi değişir değişmez anlaşmaların da değişeceği aşıkârdır. Bu nedenle, bu tür bir durum barışçıl ve istikrarlı işbirliği olarak adlandırılmaz, aksine pazarın belli bir sektöründen maksimum kâr elde etmek için pek çok geçici anlaşma yapılabilir.

Marx, kapitalizm pazarlar üzerinde hege-

monya kurmak için her zaman savaşa ihtiyaç duymaz der. Bazen belli bir ülkedeki üretici güçlerin gelişmişlik seviyesi tarafından oluşturulan özgül güçler dengesi, ihtiyaç duyulan koşulları empoze etmek için yeterli olur.

Bugün, ileri kapitalist ülkeler birbirleriyle ticari anlaşmalar imzalamayı kendi çıkarlarına uygun bulabilirler. Yarın ise, yeni pazarlar ele geçirmek ve onları korumak için birbirleriyle savaşmak zorunda kalabilirler. O dönem için hangi yöntemin daha uygun olduğuna bağlı olarak, her ikisini kullanmak da kapitalizmin işine gelir.

Bu nedenle "İmparatorluk" ya da "süper-emperyalizm" kavramının "barışa adandığını" iddia etmek yalnızca yanlış değil, gericiliğin daniskasıdır.

Marksist fikirlerin çarpıtılması sadece bu kadarla da kalmayıp, Bay Negri ve Bay Hardt'ın yazılarında pek çok kez ortaya çıkıyor. Örneğin Mattino gazetesiyle yaptığı bir söyleşide Negri, emperyalizm döneminin bittiğini iddia eden teorisini desteklemek için şunları söylüyor: "Fethedilen ve sömürgeleştirilen hiçbir dış bölge yoktur." [6] Böylelikle emperyalizm analizinin temel noktalarından birini bir kalemde silip atıyor.

Lenin'in Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması adlı eserinin özellikle V. ve VI. bölümleri, kapitalizmin tarihinin belli bir dönemi boyunca emperyalizmin ve sömürgeciliğin paralel olarak geliştiğini net bir şekilde açıklamaktadır. Fakat çeşitli emperyalist güçlerin yirminci yüzyıl başlarında dünyayı kendi aralarında paylaşmayı tamamlamalarının ardından, daha fazla sömürgeci yayılma için çok küçük bir yer kalmıştı. Başka bir deyişle Lenin, bir kez dünyanın tamamı ileri kapitalist ülkeler arasında paylaşılmışsa, emperyalist güçler arasındaki mücadelenin daha önce fethettikleri yerleri kendi kontrolleri altında tutmak için yürüyeceğine inanmaktaydı.

Örneğin, yirminci yüzyıl başlarında üretici güçlerini hâlâ yeterince geliştirmemiş olan ve bu nedenle de rakiplerine göre dünya pazarının küçük bir payına sahip olan Almanya, diğer devletlerin zararına yeni pazar payları kapmak için elinden geleni yapacaktı.

Bir kez daha, devletlerarasında nüfuz bölgelerinin paylaşımında belirleyici faktör, belirli bir emperyalist devletin kendi üretici güçlerini şu ya da bu ölçüde geliştirme kapasitesi olacaktı. Ve bir kez daha, ülkeler arasındaki nüfuz bölgelerinin bu paylaşımının barışçıl olup olmadığına bakılmaksızın, temel güdü daha yüksek kâr arayışı olacaktı.

Negri'nin eleştirisi, bir ölçüye kadar,

emperyalizmin gelişmesi için kapitalist olmayan adacıkların var olması gerektiği düşüncesinin ortaya atıldığı Rosa Luxemburg'un Sermaye Birikimi adlı kitabında yazdıklarına dayanmaktadır. Bununla birlikte, Luxemburg'un bu özgül teorisinin emperyalizm teorilerinin zengin birikimini temsil ettiğini iddia etmek bir genelleme olurdu.

"İmparatorluk" kavramı yalnızca mevcut ekonomik yapılar hakkındaki görüşlerimizi değiştirmekle kalmıyor, askeri müdahale kavramını da köklü bir biçimde değiştiriyor. "İmparatorluk"un yazarları, benim askeri müdahale psikolojisi diye adlandıracağım değişimler üzerinde önemle duruyorlar. Negri, analizinde, hayatını birçok vesileyle tarih boyunca yaşanan çeşitli cezalandırma ve müdahale şekillerini araştırmaya adan Fransız filozof Foucault'ya [7] sıkça atıfta bulunuyor.

Daha önceki analizde açığa vurulan sınırlar, burada belki de en uç sonuçlarına ulaşıyor. Bu yüzden sembolik olduğuna inandığım bir cümleyi aktarmakla yetineceğim: "Dünyanın jandarması Amerika, emperyalizmin çıkarları için değil İmparatorluğun çıkarları için hareket ediyor." [8] ABD, İmparatorluğun başı değil sadece çok özel bir parçasıdır, bu nedenle o ne zaman hareket etse, ister askeri olarak isterse ekonomik olarak, varsayıldığı gibi İmparatorluğun çıkarları için hareket eder.

Bu noktada kendimize yoldaş Toni Negri'nin son birkaç yıldır nerede olduğunu sormalıyız. Akli başında hangi Marksist, eski Yugoslavya'da Amerikan çıkarlarıyla Alman çıkarlarının aynı olduğunu ya da Almanya'nın çıkarlarının Fransa'nın çıkarlarıyla aynı olduğunu iddia edebilir? Tüm çatışma boyunca, Amerikalılarla Avrupalılar müdahale için ne tür bir taktiğin izleneceği konusunda birbirleriyle sürekli kaptıştılar. Bu anlaşmazlıklar yalnızca askeri taktikler konusunda olmayıp, esasen eski Yugoslavya'daki çeşitli ulusal kapitalist sınıfların farklı çıkarlarının bir yansımasıydı.

Aynı şeyler bugün Afganistan için de yapılmaktadır. Bu ülkede ABD'nin çıkarlarıyla Avrupalı güçlerin çıkarlarının halen aynı olduğunu kim iddia edebilir? Le Monde geçtiğimiz günlerde, Amerikalılarla Taliban arasında 11 Eylül öncesinde imzalanan ve ABD petrol gruplarının bu ülkede petrol boru hattı kurmasına izin veren anlaşmalara dair bir makale yayınladı. Sonunda anlaşmalar suya düştü, fakat burada ABD çıkarlarının Avrupalı güçlerin çıkarlarına taban tabana zıt olduğunun

parlak bir örneğiyle karşı karşıyayız.

Ted Grant ve Alan Woods'un[9] makalelerinde açıkladıkları gibi, ABD dünya jandarmalığı rolüne soyunmuştur (er ya da geç bunun sonuçlarını ödemek zorunda olsa da). Fakat savaşta Amerikalıların amacı, galipler arasında ganimeti paylaşma zamanı geldiğinde en avantajlı konumda olmaktır.

Kapitalist dünyada, bir dünya gücünün, ganimetteki payını güya ait olduğu hayali "İmparatorluğa" vermek için askeri çatışmaya girdiği bir durum şimdiye kadar asla olmadı, büyük bir olasılıkla da asla olmayacak.

Sonuç olarak, Negri'nin de söylediği gibi, modern toplumun gerçekten "küreselleşmiş" bir toplum olduğu, kapitalizmin dünyanın her kuytu köşesine ve deliğine parmağını sokabilecek bir yayılma düzeyine ulaştığı doğrudur. Fakat aynı zamanda çeşitli ulusal kapitalist sınıfların ifadesi olan ulus devletin dayattığı sınırlar, kapitalist ekonomi içinde aşılamaz ve insanlığın gelecekteki gelişimi üzerine ağır bir pranga oluşturur. Bu çelişki ancak kapitalizmin yıkılmasıyla çözülebilir ve bugün bu her zamankinden daha çok böyledir; böylelikle ulus-devlete ve sınırlara son verecek koşullar yaratılır ve bir dünya sosyalist federasyonunda bütün ulusların işçilerinin birliği inşa edilir.

"Çokluk" Kavramı

Hem son derece bulanık olan, hem de bir o kadar yer işgal eden bir başka argüman da "çokluk" fikridir. Bulanıktır çünkü en dikkat çekici şey yazarların "çokluk" kavramı ile ne kastettiklerini asla net bir şekilde açıklamamalarıdır. Ne zaman bu konu açılrsa, ortalığı bir sis bulutu kaplamaktadır. Hatta kalabalık önüne çıktığında dahi, yoldaş Negri bu çokluğun niteliklerinin net bir açıklamasını sunmak için hiçbir çaba harcamamaktadır. Yazarlar açık toplantılarda "nedir bu çokluk" sorusunu yanıtlamaktan her seferinde ustaca kaçınmışlardır.

Yazarların kendi teorilerinden tam olarak emin olmadıklarını ima etmeye olmasa da, bu fikrin gerçekten ne kadar bulanık ve bilimsel temelden yoksun olduğunu göstermeye niyetim var. Marx işçi sınıfı kavramını pek çok farklı metinde son derece açık bir biçimde tanımlamıştı ve bunun "İmparatorluk"un sayfalarında defalarca geçen çokluk kavramıyla uzaktan yakından alakası yoktu.

Bu çokluk kavramıyla yazarların ne anlatmak istediğini bir parça anlamak için İtalya'da kitabı yayımlandıktan kısa bir süre sonra Negri ile yapılan bir söyleşiden alıntılar yapmanın ilginç olacağını düşünüyorum. Bu söyleşide Negri, yine tipik

bulanıklığına rağmen çokluk kavramının bir tanımını yapıyor: "çokluk" diyor Negri, "sınıfsal bir kavramdır, sınıfın yeni bir versiyonudur ..." Bu, en azından geleneksel ya da Fordist anlamda, "çalışan sınıflar"ın bir azınlık olduğunu ima ediyor. Fakat, entelektüel, maddi olmayan, serbest ve kaçınılmaz olarak başkalarına tabi çalışanları bir faktör olarak dahil ettiğimizde çoğunluk haline gelirler.

Negri emeğin geçmiştekenden daha az sömürülmediğine inanmasına rağmen, modern toplumda sermayeyi yaratanın "zekâ" olduğunu ekliyor: "[...] aslanan yaşamın yeniden üretilmesidir ve bu geleneksel mal üretiminden daha önemlidir: genetik, imajlar, bilişim teknolojileri, eğitim." Negri devam ediyor "sistem değişti çünkü sömürü değişti. Ford dönemindeki işçi mücadeleleri sistemi değiştirmeye ve kendini yeniden yaratmaya zorladı. Basit iş artık karmaşık işten farklı değildir, o tam da Marx'ın öngördüğü gibi zekâ haline gelmiştir." [10]

Çokluk kavramıyla işçi sınıfı kavramını bağlantılandırma çabalarına ek olarak bu birkaç satırda Negri ve Hardt, Marksist analizin en temel ilkelerinin pek çoğunu tamamen çarpıtıyorlar. Onların, toplumun devrimci dönüşümü olanağını üretim evresinden çekip çıkarma yönündeki güçlü arzuları aşikârdır. Onlar kapitalist sistemin yeniden üretim ve tüketim evresi gibi ikincil düzeylerini, birincil önemde bir düzeye dönüştürmenin yollarını arıyorlar. Bu çaba tesadüfi değildir ve özel bir siyasi amaç gütmektedir.

Yalnızca tek bir sınıf kapitalist üretim sürecine son verip sosyalist ekonomiyi kurabilir, o da proletaryadır ve Negri bu yalın gerçeği gayet iyi bilmektedir. Fakat üretim sürecinin önemini bir kenara iterseniz proletaryanın önemini de bir kenara itersiniz. Dahası, yeniden üretim ve tüketim süreçlerinin önemi vurgulanarak, sadece proletaryaya değil, ona tâbi ya da hatta ona karşı olan sosyal sınıflara da devrimci önem atfediliyor. Örneğin, "çokluk" içinde, küçük-burjuva kesimleri, proletaryanın katmanlarını ve bazı durumlarda bir denge unsuru olarak iş gören büyük sermaye kesimlerini dahi bulursunuz. Bunların tümü kocaman şekilsiz bir kitle halinde birleşmişlerdir.

Yazarlar bu tür bir muhakeme yürüterek, 1970'lerin İtalyan "Otonomcu İşçiler" hareketinin düşüncesini yeni aşırı uçlara taşıyorlar. Bu hareket, toplum içinde "devrimci bir kopuş" gerçekleştirmenin saçma olduğuna inanıyordu. Otonomcu İşçiler hareketindeki birçok kişi, kapitalist toplumun yapısının ancak sürekli grevler ve göster-

ilerle değiştirilebileceğine ve böylelikle de sosyalizme ulaşabileceklerine inanmaktaydı.

Ancak iktidarı ele geçirmenin gerekli olmadığına inanıyorsanız, sosyal sınıfların önemini bir kenara itebilir ve onların ortak çıkarları olduğunu iddia edebilirsiniz. Fakat Marksistler proletaryanın çıkarlarıyla burjuvazinin çıkarlarının asla aynı olamayacağını ve proletarya diktatörlüğünü, yani işçi sınıfının egemenliğini kurmak için devlet iktidarının alınmasının tek yol olduğunu ve daima da olacağını gayet iyi bilirler.

Yukarıda aktarılan pasaj da Negri'nin yine Marx'a atıfta bulunma çabalarını gösteriyor. Negri bir kez daha Otonomcu İşçiler hareketinin favori temalarından birini, -yani makineleşme konusunda Marx'a[11] atıfta bulunarak- zekâ üretiminin proletarya tarafından yapılması nedeniyle değer yasasının ortadan kalktığı iddiasını kullanıyor.

Bu pasajda Negri iki yanlış önermede bulunmaktadır: birincisi, sanayi proletaryasının küçülüyor oluşu; ikincisiyse, Marx'a göre değer yasasının her alanda ortadan kalkma eğiliminde olması.

OECD'nin son verilerine göre sanayi proletaryası dünya çapında büyümektedir ve herhalde hiçbir Marksist, düşüncesini tümüyle proletaryanın bu özel kesimiyle sınırlandırma hatasına düşmez. Sanayi proletaryası kilit bir önemde olmasına rağmen işçi sınıfı salt sanayi proletaryasından ibaret değildir. Gerçekte Marksistler bizzat üretimdeki değişimlerden doğan yeni katmanları örgütlemeye çalışmak zorundadırlar. Zira bu kesimler hâlâ patronların elinde eski tarz sömürüye maruz kalmaktadırlar.

Buna ilâveten, Marx'ın makineler üzerine yazdığı pasaja göre de Negri'nin söyledikleri oldukça tartışmalıdır. Değer yasasının her alanda ortadan kalkacağına dair yazılanlar hiç de açık değildir. Eğer Marx böyle demiş olsaydı, kapitalist sistemin kendi ağırlığı altında çökeceğini de söylerdi. Fakat Marx hayatının çoğunu bu tür fikirlerle karşı mücadeleyle geçirmiştir. Hiç kimse değer yasasının her alanda ortadan kalkmakta olduğunu iddia edecek kadar ileri gidemez.

Son olarak şu sorulmalıdır; bu çokluğun örgütsel yöntemi ve hedefi, işçi hareketinin uzun süredir bağlı olduğu enternasyonalizm midir? "İmparatorluk" adlı kitapta verilen cevap çok kesin olarak "hayır!"dır. Negri şunları söylemektedir: "Enternasyonalizm, ulus-devletleri kapitalist sömürünün kilit etkeni olarak kabul eden ve çokluğu sürekli olarak kendi anlamsız savaşlarına çekmeye çalışan aktif bir kitlesel öznenin arzusuydu [...] Uluslararası dayanışma gerçekte ulus-devleti

yok etme ve yeni bir küresel topluluk inşa etme projesiydi [...] Bugün bu proletarya enternasyonalizminin zamanının geçtiğini açıkça kabul etmeliyiz." [12]

Enternasyonalizmin proletarya için modern bir mücadele biçimi olabileceğini reddettikten sonra Negri, Marx'ın on dokuzuncu yüzyılda işçi sınıfı mücadelesinin döngüsünü incelerken kullandığı köstebek örneğini kullanarak, içine düşeceği derin bir çukur kazar.

Marx'ın tarif ettiği köstebek, sınıf mücadelesinin yükseldiği dönemlerde yüzeye çıkar, daha sakin dönemlerde tekrar aşağı iner; kış uykusuna yatmak üzere değil, aksine yeni mücadele dönemlerinde kolayca yüzeye çıkabilmek için yeni tüneller kazmak üzere. Fakat Negri için köstebek artık ölmüştür.

O köstebeğin yerine "yılan"ı ve onun kıvrılıp bükülme hareketlerini geçirmiştir. Negri şunları söyler: "Belki de mücadeleler arasındaki iletişimsizlik, iyi yapılmış iletişim tünellerinin eksikliği, aslında zayıflıktan ziyade güçlülüktür. Güçlülüktür, çünkü tüm hareketler doğrudan doğruya kendi başlarına yıkıcıdır ve kendi etkilerini garanti altına almak için hiçbir dış yardım ya da genişleme beklemezler." [13]

Sonuç olarak "İmparatorluk"un yazarı, Arjantin'de başlayan bir hareketin diğer ülkelere sıçrama umudunun olmadığına inanmaktadır. Bu tarihsel çağda, işçilerin dünyanın başka bölgelerindeki diğer işçiler tarafından yürütülen bir mücadeleyi kendi mücadeleleri olarak kabul etmeleri de imkânsız olacaktır. Ve buna ilişkin olarak da yazar şunları söylemektedir: "iletişimin göklere çıkarıldığı çağımızda, mücadelelerde iletişimden başka her şey vardı." [14]

Bu önermenin yanlışlığı son dönemlerdeki olaylar tarafından kanıtlanmıştır. İtalya'da, kısa bir süre önce krize girmiş görünen işçi hareketi, 2002'de bir genel grev ve kitlesel gösteri çağrısı yapabileceğini göstermiştir. Yunanistan, İspanya, Portekiz, İngiltere ve benzeri yerlerde de benzer olaylar yaşanırken, tarihsel önemdeki genel grevler artık gündemdedir.

Venezuela'da, 2002 Nisanında hükümet darbesini sokaklara çıkararak önleyen işçiler, Venezuela bayraklarının yanı sıra Arjantin ve Küba bayrakları da taşımaktaydılar. Uruguay'daki ağır ekonomik krize işçilerin ve işsizlerin cevabı "Arjantin!", "Arjantin!" sloganları oldu. Hatta işçilerin baskısıyla sola doğru kayan sendika bürokrasisi de "enternasyonalizm"den bahsetme ihtiyacı duydu ve bazı durumlarda diğer ülkelere paralel

olarak genel grev çağrısında bulundu. (İtalya'da İspanyol genel grevinin olduğu sırada bölgesel bir genel grev gerçekleştirildi.)

Bazıları bu örneklerin gerçekte birbirleriyle alâkalı olmadığını iddia etseler de, biz bunların tüm dünyada sınıf bilincinin mevcut düzeyini gösteren önemli sinyaller olduğunu düşünüyoruz. Bu kaçınılmaz bir süreç olsa bile, işçiler sınıf bilincine bir anda ulaşamazlar. Bu nedendir ki Marx köstebek analogisini kullanmıştır; köstebek, gözden irak olmasına rağmen kazmaya ve saldırı araçlarını geliştirmeye devam eden bir hayvandır.

Sokakların gösterilerle dolduğu ve işçilerin sahip çıktıkları proletarya enternasyonalizmi adına mücadele ederek daha çok sınıf bilinçli işçiler haline geldiği bir sırada, ortada fiziksel bir düşman olmadığı için "merkez" in de ortadan kalkmış olduğunu söylemek kesinlikle yanlıştır. Tersine, Arjantin'de işsizlerle birleşen işçiler düşmanlarını gayet iyi tanımaktadırlar ve İtalya'da, İspanya'da ve dünyanın diğer bölgelerinde mücadele eden işçilerin aynı düşmana karşı savaştıklarının tamamen farkındadırlar.

Sadece bir örnek vermek yeterlidir. Piquetero hareketinin en militan kesimlerinden birinin temsilcisi olan Neca, Avrupa'ya yaptığı son ziyaretinde, İtalyan işçi sınıfına pek çok kez çağrıda bulunmuş ve işçilerin dünya ölçeğinde birliğini yaratabilecek gücü savunmuştur. Bu da farklı mücadelelerin "iletişimsizliği"ni tamamiyle çürütür ve tersine ancak uluslararası işçi hareketinin kapitalizme bir alternatif sunabileceğini gösterir. İşçiler kapitalist sistemin giderek keskinleşen çelişkilerinin artan baskısı altında, artık haydi haydi aynı devrimci sonuçlara çıkıyorlar.

Negri'nin "Militanlık" Fikri [Politik Aktivizm]

Belki de en önemli ve en pratik sonuçları içermesine rağmen, Negri ve Hardt bu teoriye yalnızca kitaplarının son paragrafında yer veriyorlar. Hem bu paragrafın önemini ortaya çıkarmak için hem de içinde pek çok kavram geçtiği için, kitaptan oldukça uzun bir alıntı yapacağım. İnanıyorum ki, yukarıda eleştirdiğim yanlış fikirler belirli bir mantığa sahip olmalarına rağmen, "militanlık" teorisine ilişkin fikirlerin hiçbir mantığı olmadığını aşağıdaki alıntı kendiliğinden gösterecektir.

Negri şunları yazıyor: "Post-modern çağda, halk figürü yok olduğundan, çokluğun yaşamını en iyi ifade eden militandır: biyopolitik üretimin ve İmparatorluğa karşı direnişin temsilcisi [...] Militandan söz ederken, aklımıza Üçüncü Enternasyonalin donuk, çileci temsilcisi gibi bir

şey gelmiyor. Disiplin ve görev temelinde hareket eden, her hareketinin ideal bir plandan kaynaklandığını savunan birilerini düşünmüyoruz [...] Günümüz militanı bir temsilci olduğunu savunmaz, hatta sömürülenlerin en temel insani ihtiyaçlarının temsilcisi olduğunu dahi. Tersine günümüzün devrimci politik militanlığı, daima alması gereken uygun biçimin ne olduğunu yeniden keşfetmelidir: temsili değil kurucu aktivite. [...] Militanlar emperyal emre yaratıcı bir tarzda direnirler. Bir başka deyişle direniş, biyopolitik alana kendini kurucu bir vakfedişle ve üretimin ve topluluğun ortak aygıtlarının oluşturulmasıyla doğrudan bağlantılıdır. [...] Komünist militanlığın gelecek yaşamını aydınlatmaya hizmet edebilecek eski bir efsane var: Asisili Aziz Francis efsanesi. Onun çalışmasını düşünün. Aziz Francis, çokluğun yoksulluğunu kınamak için bu yaygın durumu benimsemiş ve orada yeni bir toplumun ontolojik [varlıksal] gücünü keşfetmişti. Komünist militan da, çokluğun yaygın durumunda onun muhteşem zenginliğini görerek aynısı yapar. Francis, yeni doğmakta olan kapitalizme karşı çıkarak her türlü araçsal disiplini reddetti, nefsi köreltmenin (yoksulluk içinde ve kurulu düzen içinde) karşısına tüm varlığın ve doğanın da dahil olduğu neşeli bir yaşamı çıkardı. Post-modernitede bir kez daha kendimizi Francis'in durumunda buluyoruz: iktidarın sefaletinin karşısına varlığın neşesini çıkararak. Bu hiçbir gücün kontrol edemeyeceği bir devrimdir, çünkü biyogüç ve komünizm, işbirliği ve devrim, sevgi içinde, basitlik içinde ve hatta masumiyet içinde bir arada durur. Komünist olmanın bastırılmaz aydınlığı ve neşesidir bu." [15]

Yukarıdaki satırlarda da klasik Marksizm'le ilişkili herhangi bir düşünce bulmak yine oldukça zordur. Negri'ye göre militan (aktivist), kapitalist sisteme "yaratıcı" bir tarzda karşı koyan ve devrimci gücünü kendi biricikliğinden ve kitlelerin koşullarıyla özdeşleşme kapasitesinden alan bir bireyci haline gelmiştir.

Üstelik bu tip militanlığın kahramanı Assisili Aziz Francis'tir! Aslında gerçek Marksist aktivistler, yalnızca fikirleri sayesinde işçilerin güvenini ve saygısını kazandıkları için değil, aynı zamanda verili bir anda işçi sınıfının politik bilinciyle bağlantı kurabildikleri ve onu toplumun sosyalist dönüşümün gerçekleştirilmesine doğru yükseltebildikleri için kendilerini işçi sınıfının öncüsü içine yerleştirebilmektedirler.

Bu türden aktivistler asla kendi bireysellikleri temelinde hareket etmezler, aksine kendi bireysel-

liklerini diğer aktivistlerin bireysellikleriyle birleştirerek nasıl kullanacaklarını bilirler ve onu devrimin hizmetine sunarlar. Politik aktivist hiç de asık suratlı, neşe kaçıran birisi değildir, aksine o bütün bir sınıfın, proletaryanın itici kuvvetidir.

Aktivist için proletaryanın bir parçası olmak, onu temsil etmekten korkmak anlamına da gelmez. Tersine, aktivistin yaşamının her günü nihai zaferin peşinde koşan işçi sınıfını ilerletmeye adanmıştır. Marksist aktivistin devrimci görevi, asla sınıftan kopmaksızın onu örgütlemek ve önderlik etmektir.

Bu noktada, gelmiş geçmiş en büyük devrimci aktivist olan Lenin'in sözlerini kullanmama izin verin. Rus Devriminin önderi, Sol Komünizm - Bir Çocukluk Hastalığı eserinde Rosa Luxemburg'un parti örgütü anlayışını eleştirirken (Lenin parti örgütünü devrimci disipline dayanan bir öncü olarak görüyordu), proletaryanın devrimci partisinin disiplininin nasıl korunabileceğine ilişkin olarak aşağıdakileri yazmaktaydı.

"Birincisi, proleter öncünün sınıf bilinciyle ve onun devrime bağlılığı, kararlığı, fedakârlığı ve kahramanlığıyla. İkincisi, en geniş çalışan halk yığınlarıyla, öncelikle proletaryayla, fakat aynı zamanda proleter olmayan çalışan halk yığınlarıyla da çok yakın bağlar kurma, sürdürme ve -eğer isterseniz- belirli ölçüde kaynaşma yeteneğiyle. Üçüncüsü, bu öncünün yerine getirdiği politik önderliğin doğruluğuyla, izlediği politik strateji ve taktiklerin doğruluğuyla, ki geniş yığınların bu strateji ve taktiklerin doğru olduklarını kendi deneyimleriyle görmüş olmaları gerekir." [16]

Bununla "İmparatorluk"un sayfalarında tanımlanan ideal türden aktivistin uzaktan yakından ilgisi yoktur. Sonuçta, Negri'nin teorisini çıplak gerçeklikle karşı karşıya getirmek için iyi bir tavsiyemiz var. Negri'nin "aktivisti" günlük vardiya başlarken bir fabrika kapısına ya da herhangi bir işyerine gitse ve işçilere kurulu düzeni yıkmak için "eğlenin" ve "itaat etmeyin" dese acaba ne olurdu?

Her fabrikanın ya da işyerinin koşullarını bildiğimizi iddia etmiyoruz, fakat bildiğimiz ve sık sık gidip broşürlerimizi dağıtıp kampanyalar örgütlediğimiz yerlerde, kapitalistlerin kontrolü altında ücretli emek rejiminin yol açtığı yabancılaşma ve yorgunluk düzeyinin çok yüksek olduğunu kesin olarak biliyoruz.

İşçilere gidip onlara Negri'nin telkinde bulunduğu türden eylemler öneren aktivistler, sadece bir sıyrıklıla kurtarabilirlerse kendilerini mutlu saymalıdırlar. Ve yine küçük-burjuva teoriler durumun gerçekliğiyle yüz yüze gelir gelmez, tamamen iflâs etmiş doğalarını sergilerler.

Ocak 2003
Napoli, İtalya

Bu yazının orijinali www.marxist.com adresinde bulunmaktadır.

[1] Antonio Negri, Padua ve Paris VIII üniversitelerinde siyaset bilimi dersleri vermektedir.

[2] Micheal Hardt, Duke Üniversitesi Edebiyat Bölümünde eğitmandir.

[3] Toni Negri, *Il Vasto Impero* (Dipnot sayısını arttırmamak için, "İmparatorluk" kitabından yaptığım alıntılarda sadece yazar adını belirteceğim ve ayrıca dipnot vermeyeceğim. Eğer diğer kitaplara atıfta bulunuyorsam, dipnotta hem yazarın hem de kitabın adını vereceğim.)

[4] Hayatının son dönemlerinde Marksizm düşüncesinden uzaklaşan İkinci Enternasyonal Teorisyonu

[5] Karl Kautsky, Süperemperyalizm

[6] Corrado Ocone'nin Toni Negri ile yaptığı röportaj.

[7] Cezalandırma yöntemleri, cezaevlerinin oluşumu ve delilik üzerine pek çok kitabın yazarı olan Fransız filozof.

[8] Toni Negri, *Oltre la Guerra Fredda*

[9] Ted Grant ve Alan Woods, *The New World Disorder*

[10] Bruno Gravagnuolo'nun Toni Negri ile yaptığı röportaj. [Burada geçen zekâ kavramı, kitapta geçen diğer pek çokları gibi yazarların kendi tuhaf terminolojilerine ait bir kavramdır -çn.]

[11] Karl Marx, *Grundrisse*

[12] Toni Negri, *Ritornelli dell'internazionale*

[13] Toni Negri, *La talpa ed il serpente*

[14] Toni Negri, *La talpa ed il serpente*

[15] Toni Negri, *Il militante*

[16] Lenin, *Sol Komünizm - Bir Çocukluk Hastalığı*

DUNYA

BİRLEŞİK DEVLETLERDE 2004 SEÇİMLERİ

Immanuel Wallerstein

George W. Bush yeniden Birleşik Devletler başkanı seçildi ve Kongre'nin her iki kanadında sahip olduğu destek oranını yükseltti. Şimdi Birleşik Devletlerde ve dünyada ne olacak? Her türlü analizi bir Bush değerlendirmesi ile başlatmak zorundayız. Bush ABD'nin Büyük Bunalımdan bu yana gördüğü en sağcı başkan. Ve kendisi Birleşik Devletler tarihindeki en saldırganca gerici başkan. "Gerici" terimini terimin klasik politik anlamı ile; zamanı politik açıdan geriye döndürmek isteyen kişi olarak kullanıyorum.

Bush zaten ilk görev döneminde uzlaşmacı olmayacağını da, programının uygulanması açısından ılımlı olmayacağını da göstermişti. Tersine, hedeflerine ulaşmak için muhalif güçlerin ve hatta kendi cephesindeki daha zayıf üyelerin üzerine de buldozerle gitmeyi amaçlamaktadır. Yeniden seçilmesi ile birlikte zaten çoktan, politik sermayesini kazanmış olduğunu ve bunu harcamaya niyetli de olduğunu beyan etti.

Bush Cumhuriyetçi Parti içinde, üç farklı desteğe sahip: Hıristiyan sağ, büyük iş çevreleri ve militaristler. Bugün bunların her biri büyük bir kibirle davranıyor ve kendi çıkarlarını gerçekleştirmek üzere Bush'un üzerine abanıyor. Ancak her birinin öncelikleri birbirlerinden oldukça farklı ve bu üç oluşumun hiç birisi de diğer ikisinin kaygularına asgari bir destekten daha fazlasını vermiyor.

Hıristiyan sağ temelde ABD açısından yerel sayılabilecek konularla ilgili. Ateşi iki güncel sorun olan eşcinsel evlilikleri ve kürtaj üzerinde yoğunlaştırıyorlar. Yapmak istedikleri şey eşcinsel evliliklerini imkansız kılmak. Bunu yapabilmek için, anayasal bir düzenlemeye ihtiyaçları var. Ve kürtaji istedikleri gibi yasadışı ilan etmek için de, Roe v. Wade olarak adlandırılan Üst Mahkeme kararını geçersizleştirmeleri gerekiyor. Bunu yapabilmek içinse böyle bir geçersizleştirmeyi mümkün kılacak 5'e 4 oyu elde edebilmelerini sağlayacak yeni Üst Mahkeme atamalarına ihtiyaç var. Şu anda, üç yargıç bu yönde oy vermeye hazır, ama bunlardan birisi emekli olmak üzere. Bush'un bu durumda Roe v. Wade'i geçersiz kılmaya kendisini adanmış üç adet yargıç ataması gerekiyor.

Ancak bütün bunlar Hıristiyan sağ gündem

açısından daha yolun başlangıcı. Yalnızca ABD'de değil, aynı zamanda Avrupa'da ve dünyanın geri kalanının çoğunda da yirminci yüzyılın en önemli işaretlerinden birisi olmuş olan tüm ahlaki özgürleşmeyi ortadan kaldırmak istiyorlar. Eşcinsel evlilikleri ve kürtaji yasaklamak üzere oldukları Birleşik Devletlerde, bir sonraki adımda doğum kontrol haplarını yasaklamak, eşcinseller arasındaki cinsel ilişkiyi yasadışı ilan etmek, boşanmayı sınırlandırmak ve hatta ortadan kaldırmak ve bazıları açısından kadınları işgücünün ve belki de hatta oy hakkının dışına sürmek gündeme gelecek. Gündemlerinin bir başka parçası, ırkçılığın saatini yeniden kurmak ve Birleşik Devletleri toplumsal ve politik olarak Beyaz Protestanların hakimiyeti altındaki bir ülke olarak yeniden kurmak. Her türlü olumlu ayrımcılık biçimini sona erdirerek işe başlayacaklar ve sonra buradan göç mevzularına ve belki de oy hakkına doğru ilerleyecekler. Bu da Birleşik Devletlerin yirminci yüzyılın başlarından bu yana yaşadığı toplumsal evrimin tümünü iptal edecek.

Bu elbette en aşırı grubun niyetlerini ifade ediyor. Ama şu an için, bu aşırı grubun Hıristiyan sağının çoğu politik yapısını kontrol altında tuttuğu ve Cumhuriyetçi Parti içinde de çok büyük bir rol oynadığı belirtilmelidir. Politik stratejileri bütün bunlara izin verecek yasaları onaylayacak mahkemelere ulaşmak, bu kararların kurumsallaşmasını güvence altına alacak denli genç insanları bu mahkemelere atamak ve sonra da bu tür yasaları oluşturmak.

Bunu yapabilirler mi? Hıristiyan sağ elbette bu tür bir yargısal atama elde edebilmek açısından bugüne kadarki en iyi konumda. Bu tür bir değişiklik, Senato oylarının üçte ikisini ve eyaletlerin dörtte üçünün onayını gerektirse de, anayasal bir değişiklik bile elde edebilirler. Bu kolay olmayacaktır ama hiçbir biçimde imkansız değil, özellikle de Bush ağırlığını bu çabadan yana koyarsa.

Söylemeye gerek yok ki, böyle bir çabaya karşı politik mücadele verilecek ve bütün bunlar sözde ılımlı Cumhuriyetçilerin hala önemli olan bir azınlığını altüst edecektir. Bush, bu durum hem kişisel olarak kendisi açısından hem de elbette büyük iş dünyasındaki destekçileri açısından daha önemli olan ekonomik cephede gerçekleştirmek istediklerini bal-

talamadığı sürece, Hıristiyan sağına destek verecektir. Peki, ekonomik muhafazakarlar ne istiyor? Onlar da vergilerde, çevresel düzenlemelerde, kendilerine karşı açılan yasal davalarda, sağlık maliyetleri gibi konularda zamanın geriye döndürülmesini istiyorlar. Vergiler konusu basit: Vergi yükünü zenginlerin sırtından alıp zengin olmayanların sırtına yüklemek istiyorlar. Bu hedefi birçok biçimde gerçekleştirmeye çalışıyorlar: En üst gelir kategorilerinin vergi oranlarını düşürerek, hisselerden alınan vergileri azaltarak ve sözde sosyal güvenlik ve tıbbi güvenlik reformları aracılığıyla. Acil hedef birinci Bush yönetimi tarafından yapılan önemli vergi kesintilerini kalıcı hale getirmek ve sosyal güvenlik programının sözde bireysel hesaplar olarak adlandırılan yöntem aracılığıyla eritilmesine olanak sağlamak. Bu bireysel hesaplar daha genç ve iyi durumdaki kimselerin şimdiki emeklilik hesaplarını ödemeye hizmet eden fona katkıda bulunmalarını ortadan kaldıracak. Bunun bir sonraki adımı (1935 Roosevelt yönetiminin bir kazanımı olan) sosyal güvenlik sisteminin tamamen ortadan kaldırılması ve sonrasında da (1913'deki bir anayasal düzenlemeyle yasallaştırılan) gelir vergisinin iptali olabilir. Bu durumda hükümet gelirleri, her ikisi de gerileyen oranlardaki bir düz oranlı vergi ya da bir ulusal satış vergisi ile karşılanacak.

Çevre cephesinde ise Bush gündeminin en önemli bölümü, Alaska boru hattını hala yasama yoluyla elde etmeye çalışacak olsalar da, yürütme kararları ile uygulanacak. Dönüştürülmüş mahkemelerin kendilerini engellemeyeceğine güveniyorlar. Aynı şey büyük iş çevrelerinin yolsuzlukları nedeniyle hesap vermek zorunda kaldıkları sözde sınıfsal fiil davaları açısından da geçerli. Burada da Bush, mahkemelerin empoze edebileceği mali ceza miktarlarını sınırlandıracak bir "haksız fiil reformu" başlatmaya çalışacak. Ve elbette Bush, aslında gerçek kazanımları azaltacak olan bir sözde tıbbi bakım reformu başlatmaya çalışmakla birlikte, ilaç şirketlerinin adil olmayan kar düzeylerini sınırlandırmak için hiçbir şey yapmamakta kararlı olacak.

Bunlarla da politik olarak mücadele edilecek. Bush yönetiminin üzerindeki en önemli kısıt, Demokratlardan değil, bugünlerde, her ikisi de borsada bir felaketle sonuçlanabilecek olan doların gerilemesi ve çok süratli biçimde yükselen hükümet borçları konusunda kaygılanmakta olan daha sofistike kapitalist sınıftan kaynaklanacak. Bunların bazıları eğer bu tür değişimler gerçekleşecek olursa, ABD hükümetinin maliyetlerini kısması gerektiğini söylemeye başladılar. Ve hükümetin kısa vadede hallice bir miktarda kesinti yapabileceği yegane alan da, askeri bütçe ki, bu da bizi nihayet üçüncü desteğe, (neo-conların da dahil olduğu) militaristlere getiriyor.

Militaristler daha yakın zamanlara, Birleşik Devletlerin dünyadaki tartışılmaz hegemonik güç

olduğu, her yerde ya da neredeyse her yerde neyin nasıl olması gerektiğini dikte edebildiği günlere geri dönmek istiyorlar. Açık ki, Irak savaşı, militaristlerin ve neo-conların umduğu ve öngördüğü gibi gitmedi. Yurtiçinde, savaş karşıtı hareketten ibaret olmayan, ortaya çıkan kepezeliğe ve işgalin ekonomik maliyetlerine sızlanan muhafazakarlar ve merkezci güçlerle de sorun yaşıyorlar. Sert kuvvetleri için daha fazla para almaktan her zaman mutluluk duyan silahlı kuvvetlerin kendisinin bile, bir kez daha kesinlikle kazanabileceği gibi görünmeyen bir askeri çatışmanın içine çekilmekten dolayı oldukça huysuzlaştığı açık. Çekilmenin neden olabileceği geri tepmenin silahlı kuvvetlerin kendisine doğru tepebileceğinden korkuyorlar. Silahlı kuvvetler üst yöneticileri Vietnam'ı hatırlıyorlar; o zamanlar hepsi de daha düşük rütbeli askerlerdi.

Sivil militaristler ileri doğru hızlı bir adım daha atmak; İran'ı işgal etmek, Küba'yı işgal etmek ister gibi görünüyorlar. Ancak bu alan Bush gündeminin en az başarı kazanabileceği, hatta deneme bile yapamayabileceği bir alan. Tüm dünyada "haydut bir devlet" olarak ABD'ye yönelik düşmanlığın artması bir yana (Macaristan ABD seçimlerinden bir gün sonra Iraktaki birliklerini geri çekeceğini açıkladı), üst düzey askerlerin ayak sürtmeleri de büyük iş çevreleri arasındaki destekçiler arasında hatırı sayılır bir karşılık bulabilir. Savaşların, istedikleri ekonomik değişimleri elde etme yeteneklerini tehdit ederek süredenen mali hortumlamaları ile dona kalmış vaziyettedir.

Bush'tan bekleyebileceğimiz tek şey son hızla gaza basması. Ama dünya sahnesinde, Irak'tan geri çekilmeyi zorlayacak büyük utançlara neden olabileceği gibi, kendi cephesindeki bölünmeler üzerindeki oyunu da riske sokuyor. Bu durumun net sonucu ABD'de, hem solu yeniden canlandıracak çok güçlü bir savaş karşıtı hareketin ortaya çıkması hem de tarihsel olarak hem solda hem de sağda güçlü temellere sahip olan izolasyonculuğun çok güçlü biçimde canlanması olabilir. Yani uzun vadede, Bush'un gündemi dünya sistemi açısından zayıf bir gelecek vaat ediyor. Ancak şu an için, Birleşik Devletler içindeki iç sorunlar açısından oldukça güçlü bir gelecek vaat ediyor. Aslında toplumsal hayatı geri dönüğe zorlayacak bir yargı sistemine ulaşabiliriz. Ve bunu yaparsak, herkesin sözünü ettiği politik hayatın kutuplaşması ciddi iç çatışma düzeylerine tırmanabilir. 2004 seçimlerinde en fazla kaybeden Birleşik Devletler olmuştur; aslında kazanan dünya olabilir.

<http://fbc.binghamton.edu> sitesinden sendika.org tarafından çevrilmiştir

TARTIŞMA**SINIFLAR VE SINIF SAVAŞIMI
ÜZERİNE
(2)****Ali Engin Yurtsever**

Marks'ın unlu "işçi sınıfı tarihin öznesidir" saptamasında olduğu gibi, Leninist parti anlayışına göre, partinin de sınıf savaşımının öznesi olduğunu söylemek, bizi hemen hemen aynı belirlemeye götürür.

Sınıflı toplumların son aşamasında yer alan iki sınıfın, proletarya ile burjuvazinin birbirlerine karşı olan mücadeleleri örgütlü yapılar içinde gelişir, hayat bulur. Sınıf savaşımı salt işçi sınıfı ile burjuvazinin göğüs göğüse çarpışmasıyla değil, çeşitli yöntemler ile gerçekleşir. Bu yöntemler kimi zaman grevler, kimi zaman siyasal taleplerle birleşmiş ya da birleşmeye aday ekonomik talepler, kimi zaman silahlı eylemler, kimi zaman da bunlardan farklı bir yöntemin cepheye sürülmesiyle gerçekleşir. Parti de bu yöntemlerin başında yer alan hatta belirleyiciliğiyle önde gelen bir mücadele aracıdır. Ağırlıklı olarak parti kavramı bir mücadelenin ana biçimidir. Belirleyicisidir. Yukarıda yazılan yöntemlerin yani mücadele biçimlerinin ana merkezidir, yönlendiricisidir.

1848 Alman Devrimi yenilgisinin ardından Marks ve Engels, Alman Devrimi yenilgisinin temelinde işçi sınıfının bağımsızlığını koruyamaması olduğunu, bu nedenle de yeni bir yenilgi yaşamamak yani 1848'de olduğu gibi burjuvazinin kuyruğuna takılmamak ve sömürülmemek için işçi sınıfının en örgütlü, ünite ve en bağımsız bir yapı şeklinde örgütlenmesi gerektiğini tespit etmişlerdir.

Bu nedenle işçi sınıfı yığın olarak yer aldığı, sınırlarının nerde başlayıp nerede bittiği belli olmayan bir parti yerine işçi sınıfının diğer partilerden sınıfsal konumu gereği ayrıldığı, üye-

lik temelinde ve örgütlü bir yapıya kavuşması gerekmektedir. Bu yapının literatürdeki karşılığı ise partidir.

PARTİ NEDİR? SINIF MUCADELESİNDEKİ ANLAMI VE YERİ NEDİR?

Parti nedir? Nelerden oluşur, nasıl bir kimlik içerir ve nasıl bir içeriğe sahiptir? Ne tür eylemliliklerde bulunur? Sınıf mücadelesi içindeki yeri ve önemi var mıdır? Öncelikle bunları tartışmak gerekmektedir. Çünkü bir partinin eylemliliği o partinin niteliğini belirler. Günümüzde işçi sınıfının partisi yani siyasal temsilcisi iddiası ile yola çıkan örgütlülükler ve bu temeldeki yapılar bakarak partinin ne olduğu, ne olması gerektiği konusunda bir netlik olmadığını, herkesin işçi sınıfının bu temel sorununa durduğu yerden baktığı ve ona göre değerlendirdiği görülmektedir. Temel nokta konusunda yanlış bir belirlemeyle yola çıkıldıktan sonra kaçınılmaz olarak gidilen yol da farklı olacaktır. Bu doğrultuda yola çıkış amacı bir noktadan sonra belirleyiciliğini kaybeder, yerine amaca uygun araçlar olup olmadığı ve nasıl gidildiği sorusu gelir.

Parti tanımı konusunda çeşitli görüşler öne sürülmüştür, bunlardan bazıları şunlardır;

Devlet iktidarını almak ve yönetmek isteyen bir siyasal topluluk,- aynı ideolojik amaçlar doğrultusunda faaliyet gösteren örgütlü bir yapı, bir sınıfın temsilcisi olarak siyasal alanda yer alan geniş kapsamlı bir örgütlülük, gibi tanımlardır. Ancak genişletilmiş ve hemen hemen her komünistin üzerinde anlaşacağı, kabul görmüş

diğer bir tanım ise partinin, işçi sınıfının en yetenekli, en savaşçı, en bilinçli kesimlerinden oluşan kesimlerinin bir araya geldiği örgütlü, siyasal iktidarı almayı ve üretim araçları üzerindeki özel mülkiyete son vererek, üretim araçlarını toplumsallaştırmayı hedefleyen bir yapı olduğudur.

Bugünkü anlamıyla parti kavramı 19. yy. da ortaya çıkmıştır. Yani programı, kuralları, organları olan bir yapının ortaya çıkışı ancak 19. yy. da olmuştur.

Ekim devriminden sonra ise Leninist parti anlayışı olarak kabul gören ve hemen hemen bütün devrimci Marksist çevrelerce kabul gören anlayışın temel noktası sınıf savaşımının iradi müdahaleyi içerdiği yönünde olmuştur. İradi müdahaleden kasıt, partinin iradi müdahalesidir.

DMP'nin (Devrimci Marksist partinin) ya da ISP'nin (İşçi Sınıfı Partisi'nin) genel anlayışı Leninist bir kimlikle yapılanarak hedefinin merkezine siyasal iktidarı koymak olmalıdır. Ancak, sadece bu değil, aynı zamanda toplumsal değişikliği gerçekleştirme faaliyeti de birincil hedef olarak öne koyulmalıdır ve burjuva sistemiyle entegre olmak en başından reddedilmelidir. Leninist anlayış DMP'nin burjuva sistemini yıkmak görevinin, bu partinin sistemle birleşmesine en büyük engel olduğu bilincinin hep taşınmasını gerektirmektedir.

Bilincin dışardan taşınması teorik olarak Marksistlerin gündemine girdiği günden beri sürekli olarak gerek "cenahımızda" gerekse karşı saflarda sürekli tartışma yaratmış bir konudur. Dönem dönem işçi sınıfına dışardan bilinç taşınmayacağı görüşü öne çıkar, yaşanan yenilgiler de buna kanıt olarak ortaya sunulur. Çünkü burjuvazi kullandığı savaş taktikleri ile işçi sınıfının öncüsüne geri adım attırılmıştır, işçi sınıfı kendi mücadelesini kavrayamamış, çncüsü ile birleşmemiştir. dönem dönem de bilincin dışardan verileceği savunulur, çünkü görece rahat bir doneme kavuşulmuş, burjuvazi tırnaklarını tezgahın arkasına saklamış, işçi sınıfı öncüsüyle kucaklaşmıştır.

DMP işçi sınıfının devrimci rolünü ancak bilincin dışardan verilmesi ile tarih sahnesinde oynamaya başlayabileceğini, işçi sınıfının kendiliğinden eylemlerinin ancak ekonomizme götürüleceğini belirtmek isterim. Fakat bilincin dışardan verilmesi en başından en sonuna kadar yetki ve karar mekanizmalarının işçi sınıfından

ayrı tutulup, işçi sınıfı üyelerinin sadece hareket eden bir kütle olarak algılanması değildir. Sözgelimi Lenin, 1903'te işçilerin il komitelerine alınmalarının sadece eğitim amacı taşımadığını, aynı zamanda siyasal bir görev olduğunu, her iki aydın üyeye karşılık sekiz işçi üye kaydetmek gerektiğini, 1905 yılı kasım ayında ise her komünist aydına karşılık birkaç yüz komünist işçi kaydetmek gerektiğini söyler.

İşçi sınıfının, kendiliğinden eylemlerinin, bütünüün parçası olmasından dolayı önemi vardır. Ancak kendiliğinden eylemlerin devrimci bir sonuç doğurabilmesinin bilinç ve Marks'ın belirttiği örgütlülük düzeyine bağlı olduğunu vurgulamak gerekir. Bu örgütlülük düzeyi de işçi sınıfı içinde çalışılması ve işçi sınıfı üyelerinin mücadelenin içine katılmasıyla gerçekleşir.

Bilindiği gibi proletarya en ileri teori ile hazırlanmış, devrim yapabilmek için bir öncüye gereksinim duyar. Bu öncü ise bilinçli ve örgütlülüğü sürekli olan bir siyasi yapı olmalıdır. Bu yapı Leninist parti anlayışında ise yetenekli, kendini devrime adanmış, düşmanın askeri gücüne karşı uzmanlaşmış bir kadro anlayışı demektir. Bu mücadelenin bütün alanlarında genel anlamı ile karşı saldırıyı göğüsleyebilecek bir örgütlülük demektir. Parti temsil ettiği sınıf olan proletarya ile sıkı bağlara sahip olmalıdır. Bu bağlar ne yenilgi ne de taktiksel olarak geri adım atılan dönemlerde bile kopmamalıdır, güçlendirilmelidir. Kendi kabuğunda yasayan tek hücreli bir canlı örneği gibi değil, çoğalan bir canlı türü gibi olmalıdır.

Partinin kendine ait, kendini diğerlerinden ayıran temel özelliklerinden biri de burjuvazi ile aynı yörüngede dönen oportünist ve reformist eğilimlerden kendini net ve kalın çizgilerle ayırmasıdır. Çünkü burjuvazi kendi egemenliğini sürdürürken, işçi sınıfının içinden ve onun temsilcilerinden insan ya da parti devşirmeye çalışır. Bu devşirme zora dayandığı gibi, aristokratlaşmaya da dayanır. Partinin ismi, üyelerinin sınıfsal yapısı burjuvazi için önemli değildir, asil olan o partinin işçi sınıfının amaçları doğrultusunda değil, burjuvazinin amaçları doğrultusunda faaliyet yürütmesidir.

Leninist parti örgütlenmesi sadece bir şablon, bir model olarak alınırsa bu yanlış ve Marksist bakış açısına ters bir pratik olur. Çünkü her ülkenin kendine ait koşulları vardır. Bu nedenle Leninist parti ancak, siyaset teorisi,dir,

bakışıdır. Fakat bu Leninist parti modelinin göz ardı edileceği anlamına gelmez. Bütün ülkelerin DMP'leri başka ülkelerin geçmiş pratiklerinin hepsinden yararlanmak ve bunu da bir görev olarak kabul etmek zorundadırlar. Bu nedenle, bu bakış açısını yaşama geçiren dünyanın çeşitli yerlerindeki farklı siyasi yapılar kendi gerçekliklerini dikkate alarak mücadele etmiş ve başarıya ulaşmışlardır.

Örneğin, Küba'da, 26 Temmuz Hareketi: gerilla örgütlenmesi, Vietnam'da parti, cephe, ordu birlikteliği, Nikaragua'da Sandinist gerilla örgütlenmesi kendi koşullarını dikkate alarak, buna uygun bir politika ve mücadele tarzı işleyerek başarıya ulaşmışlardır.

Türkiye'de sınıfsal mücadele zaman zaman emek-sermaye çelişki temelinde emperyalizmin zayıf halkasını kırarak düzeye yükselmeye çalışmakta, zaman zaman da gerilemektedir. Burjuvazinin tam anlamı ile gelişmemiş olmasından kaynaklı olarak işçi sınıfına onun sırtından sağladığı artık değerinden onu zayıflatıcı bir şeyler vermediği için bu durum her iki sınıf açısından tehlikeli bir durum yaratmaktadır.

Burjuvazi, TC'nin kuruluşundan önce, Ermeni sermaye birikimi göç ve katliam kanalı ile ticari hayattan men edilerek, onun birikimi ve yarattığı boşluğu doldurmaya çalışarak sınıfsal bir niteliğe bürünmeye çalışmış, bunda başarılı olamamış, uluslararası sermayenin montajcısı kimliğini taşıyarak, uluslararası emperyalizmin sömürgesi olmaktan kurtulamamıştır. Bu nedenle iktidarı, TC'yi kuran Osmanlı asker-bürokrasi kitlesinin elinden tam anlamı ile alamamış, sürekli olarak baskı ve zorbalıkla iktidar ortağı olmuştur. Sınıf niteliğini kazanamadığı için de siyasal iktidarını hem asker hem de işçi sınıfına karşı koruma tepisi ile sakınmaya çalışmaktadır.

Türkiye'de devrimci durum sürekliliğini koruyan bir yapıya sahiptir. Gerek cumhuriyetin kurulduğu tarihten 1946'ya kadar, gerekse bugüne kadar devlet desteği ile yaratılmasına ve bir sınıf niteliği kazanmasına çalışılan, buna rağmen henüz egemenler ve kendileri tarafından henüz istenilen düzeyde olmayan burjuvazinin güçsüzlüğü, kendine güvenememesi, yapılan askeri faşist darbeler bu durumu gözler önüne sermektedir. Net olan sudur: Türkiye'de ve Kürdistan'da bir DMP'ye olan gereksinim her

zamankinden fazla kendini dayatmıştır. (Kürdistan, sınıfsal yapısı, var olan partileri ve diğer yapısal özellikleri ile ayrı bir yazı konusu olarak işlenecektir).

Bugüne kadar var olan siyasal yapıların teorik tespitleri ve tespitlerin meydana getirdiği pratiklere bakarak bu yapıların ML adına başarısız oldukları görülmektedir. Sınıf mücadelesini bir bütün olarak değil, günlük sorunlara boğulan, tekkeci bir görünümünden ve yapıdan uzaklaşmayan siyasal yapılanmaların, parti adını taşıyalar bile o işlevi taşımadıkları bilinen bir gerçektir. Bu nedenle sorun Marksist Devrimci bir partinin varlığıdır. İşçi sınıfı var olan sorunlarının yeni bir siyasal yapı ile aşmak durumundadır. Var olan siyasal yapılar başarısızlığın reçetesi olan aynı söylemlerini bir yana bırakarak ML'in en güçlü silahı olan eleştiri-özeleştiri mekanizmasını işletmelidir. Ancak alışlageldiği üzere bu yöntem parti iktidarını elinde bulunduran merkezin parti içi muhalifleri ortadan kaldırmanın yöntemi değil, zaafıkları, tıkanan sınıf mücadelesinin önünü açma yöntemi olmalıdır.

Partiler belirli bir amaç için faaliyet gösteren siyasal örgütlenmelerse, bu örgütlenmelerin temelinde partinin temsil ettiği sınıf yatar. Bu sınıf iktidar değilse, iktidarı almayı kendisine temel amaç olarak görür. Ancak iktidarın hedeflenmesi yeterli değildir, bu hedefin maddi güç haline dönüşmesi gerekmektedir. Bu dönüşüm önce teorik sonra pratik olarak gerçekleşmelidir.

"Devrimci teori olmadan, devrimci pratik olmaz." Lenin bu tanımlamasıyla DMP'nin önce teorik donanımının hiç bir yoruma meydan bırakmayacak şekilde oluşturması gerekliliğini temel nokta olarak koymuştur. Teorik donanım devrimci bir tarzda ele alınıp parti kimliğini aldıktan sonra ikinci amaç bu kimliği işçi sınıfına kazandırmak olmalıdır.

İktidar ebettteki salt DMP eylemi sonucu kazanılmaz, nesnel tarihsel koşulların da oluşması gerekmektedir. Bu koşulların olgunlaşmadığı hallerde parti ne kadar örgütlü olursa olsun devrim yapamaz, aynı zamanda devrimci durumun olgunlaştığı dönemlerde parti - eğer örgütlü ve kitlelere yön verecek bir yapıda değilse yine bir devrim yapabilme olasılığı zordur. Devrim, kavramsal olarak, bir anda yapılan bir iktidar darbesi değildir, devrimi darbeden ayıran temel noktaları vardır. Çünkü iyi örgütlen-

miş bir yapı da iktidarı ele geçirebilir. Nitekim askeri darbeler de bir hiyerarşi içinde iktidarı ele geçirebilirler. Devrimin farklılığı, geniş kitlelerin bir şekilde içinde yer aldığı ve birçok örgütlü eylemi içinde barındıran bir eylem, bir toplumsal altüst oluşumdur. Sınıflı toplumlarda egemen olan dünya görüşü, egemen sınıfın dünya görüşüdür. Marks'ın bu tarihsel tanımlaması DMP olma yolunda iddiası olan bütün örgütlenmelerin hafızalarından çıkmamalıdır. Bu nedenle egemen sınıf yalnızca baskı ve zora dayanan bir egemenlik kurmaktan kaçınır. Egemenliğini ideolojik bir biçimde de sürdürmeye çalışır. Diğer bütün sınıflar gibi işçi sınıfı da bu ideolojik saldırının etkisine uğramaktan kaçınmaz. Savaşın bir cephesi de ideolojik olarak sürdürülür. İdeoloji dünyaya topyekun bir bakış açıdır. İşçi sınıfı kendi ideolojik bakış açısını taşımadığı surece, burjuvazinin bakış açısını taşır, ona göre şekillenir. Dünyayı, toplumu ve hayati burjuvazinin gözü ile yorumlar. Bu nedenle parti sadece siyasal iktidarı almak için devrim yapmaz, aynı zamanda burjuvazinin ideolojik egemenliğini kırmak hedefini de güder. Bu hedefin en önemlisi devlet aygıtının aynen muhafaza edilmesi değil, parçalanması, proletaryanın gelecek özlemine uygun bir devlet kurulmasıdır. Buna bağlı olarak sadece üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti kaldırarak, toplumsal mülkiyeti egemen kılmak değildir, amaç: sosyalizmin ve buna bağlı olarak da komünist toplumun altyapısını oluşturmak için toplumun yeniden örgütlenmesidir.

Bu hedefe ulaşılabilmesi için parti kurmak istediği toplumun temel yapısal özelliklerini kendi bünyesinde barındırdığını, yürürlüğe koyduğunu ilk basta en tepeden başlayarak kendi tabanına göstermek zorundadır. Partinin iç isleyişi, tutum ve ilkeleri kurmak istediği sistemin doğal bir yansımasıdır. Bunun için parti kurmak istediği toplumda var olabilecek ilişkiler ağını olabildiğince şimdiden kurabilmeli, yaşatabilmelidir. Bu değişim "şimdi savaşın kızgın pratiği, başka sorunlarla uğraşmanın zamanı değil "diyerek ertelenemez, gözardı edilemez. Devrimden çıkarı olan sınıfların, DMP'nin kurmak istediği toplumsal yapının ilişki biçimini görüp, bu biçimi bilince çıkarmaları açısından bu elzemdir.

PARTİNİN CALISMA İLKELERİ

DMP'nin çalışma ilkelerinden legal-illegal çalışma biçimi sürekli olarak karıştırılan bir konudur. Parti mücadelesi, legal ve illegal mücadelelerin birbirini dışlaması değildir. Siyasal mücadele çeşitli aşamalar izler. Bunlar gerektiği zaman legal ya da illegal olabilir. DMP iddiasındaki örgütlenmeler kimi zaman, üzerinde fazla düşünmeden, çoğunlukla "devrimci mücadelede illegalite esastır" diyerek legal mücadele biçimini gözardı etmiş, kimi zamanda "şimdi illegal mücadelenin zamanı değil ya da legal mücadelenin bütün olanaklarından yararlanmak gerekir" diyerek illegal çalışma biçimini bütünüyle bir yana bırakmışlardır. Hiç kuskusuz bu iki anlayış, kendi bakış açılarından birer doğruyu içermektedirler. Ancak burada dikkat edilmesi gereken önemli nokta, iki mücadele biçiminin de Marksistler tarafından reddedilmemiş olmasına dikkat etmektir. Unutulmamalıdır ki legal mücadeleyi oportünizm, illegal mücadeleyi de devrimcilik olarak nitelendirmek Marksist bir bakış açısı değildir. Olsa olsa sığ bir düşünce yapısının yansımasıdır. Legal mücadelenin devrimcilik olmadığını, illegal mücadelenin devrimcilik olduğunu söylemek dar bir bakış açısını gösterir. Bu iki kavramı biraz daha geniş olarak açmak gerekirse, legal mücadele denilince akla ilk gelen burjuva devletin hukuk kurallarına uygun mücadele biçimleridir. Bu mücadelenin koşulları o günkü koşullara göre bir yapıya bürünür. Genişleyip, daralabilir. Yapısı gereği hukuk kurallarının dışına çıkmakta zorlanır. Söylemlerine dikkat etmek zorundadır, ancak bundan, burjuvazinin dümen suyuna gitmek anlaşılmalıdır, tamamıyla taktiksel düşünmek ve öyle davranmak gerekmektedir. Burjuvazi legal çalışma alanının sınırlarını kendi perspektifine göre çizer. Bu alan günün koşullarına göre genişleyebildiği gibi daralabilir de. Ancak genişleyeceği en son nokta proletaryanın burjuvazinin egemenliğini tehdit edeceği noktadır. Proletaryanın siyasal iktidarı almaya yaklaştığı noktadır. Burjuvazi bundan başka esneklik ya da çalışma alanı tanımaz. Çünkü siyasal iktidarı almaya yönelik bir örgütlenmeye burjuvazinin güler yüz göstereceğini sanmak Marksist Leninist acıdan en hafif deyişle yetmezliklidir. İlegal mücadele de ise DMP'yi bağlayan burjuva hukuk kuralları yerini devrimci kurallara devretmiştir. Parti tamamıyla illegal biçimde

çalışsa bile, siyasal görüşleri illegal değildir. Tarihin hiç bir döneminde illegal görüş taşıyan bir örgütlenme olmamıştır, olamaz da. Çünkü siyasal görüşleri burjuva düzeni açısından legal olmayabilir- ki bu isin doğasını oluşturur- ama gizli olamaz. Amaç görüşlerini geniş kitlelere yaymak, bu doğrultuda mücadele etmektir. Yani çalışma yöntemi olarak illegal olabilir ama fikri açıdan illegal olamaz. Eğer fikirlerini saklayacaksa siyasal bir örgütlenmeye gitmeye de gerek yoktur. Lenin, " İlegal Parti ve Legal Çalışma" yazısında "örgütlerin biçimi açısından illegal olan kendisini legal olana uydurur ama parti çalışmasının içeriği açısından illegal faaliyet kendisini legal fikirlere uydurur" belirlemesini yapmıştır ve bu belirleme günümüzde bile doğruluğunu tartışma götürmez biçimde sürdürmeye devam etmektedir. İlegal yapılanma düşmanın uzanamayacağı bir iletişim ve ilişki ağı kurmak, içinde olmak ve yaşatmak zorundadır. Bu kendi varlığı için bir güvencedir. Bu ve buna benzer taktiksel durumlarda dikkat çeken önemli nokta "yumuşak karın" denilen yerin neresi olduğudur. Çoğu zaman araçların amaca uygun olup olmadığına dikkat edilmeden savrulmalar yaşanmış, bunlardan kaynaklı hatalar yapılmış, Marksist Leninist sınırların dışına çıkmış ve bu durum da Makyevelist bir cehreye bürünerek karsımıza çıkarılmıştır. Hiçbir gerekçe, hiçbir koşul araçların amaca uygun olması ilkesinin bir kenara itilmesini meşru kılmaz. Bu ilke akılda tutularak bütün savaş taktikleri kullanılmalıdır. Düşman yaptığımız en küçük bir hatayı bile kullanarak saflarımızda ve kitlelerde yılgınlık ve inançsızlık yaratmasına fırsat tanınmamalıdır. Legal - illegal çalışma yöntemlerinden hangisinin öne çıkacağını, yürütüleceğinin secimi ülkenin içinde bulunduğu koşullara bakılarak değerlendirir.

Bugün ağırlığını koyan yöntem propaganda ve mevzi ele geçirme yönteminin uygulanması yönünde bir eğilim göstermektedir. Bu koşullar ışığında bu dönem legal çalışmanın on planda tutularak mücadele edilmesi fikri öne çıkmalıdır. Ancak, hemen belirtmeliyim ki, illegal mücadelenin defterden silinmesi olarak anlaşılmalıdır.

Lenin'in su sözleri adeta bugünler için kaleme alınmış gibidir:

" İlegal savaşım biçimlerini, legal savaşımın her biçimiyle birleştirmekten aciz olan

devrimciler gerçekten zavallı devrimcilerdir.(...) Doğrudan acık, gerçekten yığınsal ve gerçekten devrimci savaşım henüz yokken devrimci olmak (propaganda, ajitasyon ve örgütlenme yoluyla) devrimin çıkarlarını devrimci olmayan organlarda ve çoğu zaman düpedüz gerici organlarda, devrimci olmayan bir durumda ve devrimci eylem biçimlerine olan ihtiyacı hemen anlamayan yığınlar arasında savunmak çok daha zor ve değerlidir."

Unutulmamalıdır ki legalite sınıf savaşımında burjuvazi tarafından kitleleri uyutmak için atılan ve her an tekrar geriye atılmak için fırsat kolladığı bir adımdır. Burjuvazi kendisini zor durumda hissettiği noktada geri adım atarak, Bonapartist yöntemlerinden birini devreye koyacaktır. Bu nedenle burjuvazi uzun yıllardır süregelen devrimci mücadelenin zaman zaman kesintiye uğrasa bile yılmadığı, bazen de işçi sınıfıyla birleştiği durumlar nedeniyle yeni taktiklerini devreye koymaktan kaçınmamıştır. Reforma dayanan, legaliteye geçit veren ve kitleler nezdinde de demokrat olduğu imgesiyle farklı bir kisveye bürünen yeni bir maske takmış, "postmodern darbe" kimliğiyle hareket yöntemini uygulamaya koymuştur. Özellikle Kürdistan Kurtuluş Mücadelesini yürüten PKK eski genel sekreterinin yakalanmasıyla ve TC'nin egemenliği altına girmesiyle yürürlüğe konulan bu yeni yöntemle gerek Kürdistan'da gerekse Türkiye'de devrimci mücadele gerilemiş, kazandığı güç ve mevzilerinin birçoğunu bu nedenle kaybetmiştir. Ancak teorik olarak yapılan hesapların pratiğe ne ölçüde döküleceğini zaman gösterecektir. Çünkü legalitenin öne çıktığı, burjuvazinin sınırları genişlettiği süreçlerde mücadelenin etkisiyle belirli bir siyasal kimlik ve mevzi kazanmış halkların/sınıfların tekrar geri adım atıp atmayacağı ve geri adım atması halinde bunu ne ölçüde sindirebileceği tartışmalıdır. Stratejik önderlik denilen organın teslimiyeti seçmesi halinde kitleler belirli bir süre inançsızlık yasayabilir ama süreç içinde önderliğin geri adım atmasını aşır, mücadeleyi tekrar sonuç alıcı biçimde yürütebilir. Çünkü devrimci durum varlığını her zaman taşımaktadır.

21 Ocak 2004

Devam edecek.

KÜRDİSTAN TARİHİNDE BİR YAPRAK**27 KASIM ULUSAL
DİRİLİŞ****A. AGİRİ**

PKK 27 Kasım 1978'de Lice'nin Fis köyünde kuruldu. Kuruluşla birlikte 26 yıllık bir tarihsel süreci geride bıraktık. Kuşkusuz bu tarih yaşanmış bir süreçtir. Acılarıyla kahramanlıklarıyla başarı ve başarısızlıklarıyla yaşayanların hafızalarına ve duygularına kazanmıştır. Bunu söylemek bu tarihe sorumlu yaklaşmanın da gereğidir. Konumuna ve keyfine göre tarihi yorumlamak, gerçekleri saptırmak ya da başka türlü göstermek benimsenecek bir tarz değildir ve her şeyden önce ahlaki bir değer ifade etmez.

PKK'nin kuruluşunu daha iyi anlamak için 27 Kasım öncesi ve sonrası için de bir kaç hususun altını çizmekte yarar vardır. PKK öncesinde ve sonrasında Ulusal Kurtuluş hareketleri vardır. Bunlardan en önemlileri 1920-1940 yılları arasında yerel ve bölgesel çapla sınırlı olan hareketlerdir. Ancak bu hareketler etkili ve uzun ömürlü olmamışlardır. Zaman ve mekan olarak da dar ve sınırlı kalmışlardır. Yenilgi bu hareketler için kaçınılmaz bir son olduğu gibi, toplumsal yapı üzerindeki etkileri çok kısa bir sürede silinmiştir, sergiledikleri büyük kahramanlık ve fedakarlıklar adeta unutulmuş, unutturulmuştur. 1970'lere kadar bunların izine rastlamak nerdeyse imkansız bir hal almıştır. Bu hareketler nezdinde yaşanan her yenilgi beraberinde imha ve inkarı kat be kat arttırmıştır. Bu yaşananlardan dolayı 1940-1970 arası dönem,

ulusal durgunluk ve kırılmanın yaşandığı bir dönem olmuştur.

1970'lere gelindiğinde uluslararası gelişmelere paralel olarak Türkiye devrimci ve sosyalist hareketinin gelişmesiyle birlikte Kürtlerin varlığı ve yokluğu teorik tartışma konusu olarak bir grup öğrenci gençlik ve çok az sayıda Kürt aydınları tarafından gündeme getirildi. 1970'lerle başlayan bu dönem ayrıca Türkiye ve Kürdistan'da devrimci, demokratik ve sosyalist hareketinin en örgütlü olduğu dönemdir. Örgütlenme için muazzam olanaklar vardır. Devrim, demokrasi ve sosyalizm istemleri kitlelerin ilgi odağıdır. Örgütlenme için muazzam imkan vardır.

Yine bu dönem iç içe gelişen Türkiye devrimci hareketi ile Kürt ulusal hareketinin ayrışma ve saflaşma dönemidir. Anılan bu gelişmelerle birlikte 1970'lerin ikinci yarısına gelindiğinde PKK ile birlikte birçok Kürt grup ve hareketlerinin oluştuğu görülmesi gereken bir başka gerçektir. Bu hareketler ortaya çıktıklarında teorik söylemleri ve ciddi tespitleri ile kısa bir zamanda hatırı sayılır bir kitle potansiyeline ulaşıyor. Gelişmeleri sınırlı oluyor ve kısa bir süre sonrada duruyor. 12 Eylül ile birlikte varlıkları kağıt üzerinde devam etse de fiili olarak örgütsel yaşamları sona erdi. Gerçekten iş onlara kalmış olsaydı söylediklerinin arkasında durmamanın getirdiği sorumsuzluğun sonucu

olarak Kürt halkına yeni bir 1940-1970 arası karanlığı yaşatacaklardı. Bu pratik ile Şeyh Sait'in düşman karşısında boyun eğmeden çarpışarak yenilmesinin şerefli mirasına benzemeyen teslimiyetçi ve tasfiyeci bir mirası gelecek kuşaklara bıraktılar.

Belirtildiği gibi Kürdistan'da 27 Kasım öncesi ve sonrası sömürgeciliğe karşı halk hareketleri vardır. Ama uzun süreli bir varlık gösteremedikleri gerçeğin ta kendisidir. Şu anda bile bu hareketlerin varlıkları veya yoklukları ayrı bir tartışma konusudur.

Evet, 27 Kasım'dan bu güne 26 yıl geçti. O günden bugüne PKK gündemdedir. İçerde dışarıda olumlu ve olumsuz yanlarıyla tartışılıyor, daha da tartışılacak. Daha çok ret ve inkara dayalı yapıcı olmayan eleştirilerle 27 Kasım ruhu karartılmaya, özünden boşaltılmaya çalışılıyor. Bu tarzı benimseyenlerin ise Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi döneminde en çok ihanet ve teslimiyet çizgisine bulaşanlardan çıkması ise bizler için hiç şaşırtıcı değildir. Bu ihanet korosuna katılıp da 27 Kasım PKK'si ile Öcalan sistemine dayalı İmralı Partisi arasında benzerlikler kuran sözde yurtsever ve örgütlere ne demeli? Peki, 27 Kasım ruhunu öldürmek, teslimiyete çanak tutmak onlara ne kazandırır? Tasfiyecilik, teslimiyet ve ihanet sınır tanımıyor. Elbette buna karşı durulmalı ve teşhir edilip boşa çıkarılmalıdır. Karşı duruş örgütlenmelidir. Bu ise 27 Kasım PKK'sinin tarihini ret ve inkar etmekle olmaz. Bunlar PKK kurulduğundan günümüze kadar direnişe karşı geliştirilen ayak oyunlarıdır. PKK tarihi incelendiğinde direnişin zafere, teslimiyetin ise ihanete götürdüğünün sayısız örneklerini görmek mümkündür. 12 Eylül'de Mazlumların, Kemallerin, Hayrilerin dayatılan tasfiye ve ihanete karşı sergiledikleri direniş çizgisi ile Şahin Dönmez ile başlayıp Öcalan ile biten ihanet ve teslimiyet çizgisi arasındaki farkı anlayamayanların, 27 Kasım ruhunu anlayabilmeleri mümkün değildir.

PKK, ulusal birliği en küçük atomuna kadar parçalanmış, her türlü ulusal duygu ve düşüncelerin yok edildiği bir süreçte kuruldu. Bunun için 27 Kasım ulusal imha ve inkara karşı başkaldırı ve ulusal dirilişin başladığı gündür. 27 Kasım'da kurulan PKK direnişi esas alan, dayatılan tasfiye ve teslimiyeti boşa çıkaran sayısız ulusal ve toplumsal değerlerin ifadesidir. 70'lerde varlığı ve yokluğu tartışma konusu edilen bir ulusun imhaya karşı dirilişidir. Eğer Kuzey Kürdistan'da Kürtlerin varlığı kabul ediliyorsa, işte bu 27 Kasım PKK'si sayesinde. Varlığı bile kabul edilmeyen bir

ulusun ulusal sorununun uluslararası platformlara taşınmasıdır.

Bütün bu görüşler ışığında PKK hareketi eksikleriyle, hatalarıyla devrimci bir Kürdistan örgütü. Ama 1978-1999 arası PKK ile 1999 sonrası PKK ve ardıllarının aynı olduğunu düşünmek hata olacaktır. En baştan itibaren Apo'nun zayıf kişiliğinde ifadesini bulan kariyerizm, kirli burjuva pazarlık yöntemleri ve iktidar hırsı yani Apoculuk ile Kürdistan davası için mücadele eden ve ölen devrimci, sosyalist, dürüst, samimi arkadaşlarımızın oluşturmaya çalıştığı çizgi nasıl aynı değilse, bu iki eğilimin ilk başta aynı yerde toplanmış olması da bir o kadar doğaldır. Savaşın şiddeti ile birbiriyle hesaplaşması ve ayrışması geciken bu iki çizgi bugün net bir şekilde karşı karşıya durmaktadır. Bir yanda işbirlikçilik ve teslimiyetin politik ve ahlaki ifadesi olan Apoculuk, diğer yanda devrimci, sosyalist ve Kürdistan'ın bağımsızlığından ödün vermeyen, sömürgecilikle uzlaşmayan Kemallerin, Hayrilerin, Mazlumların çizgisi...

PKK tarihine doğru ve gerçekçi bir bakış nasıl olmalıdır? Bu soruya verilecek yanıt aynı zamanda bir yöntem belirlemesini beraberinde getirecektir. Bizler PKK tarihini bir bütün olarak iyi veya kötü değerlendirmeyeceğiz. PKK tarihini süreklilikler ve kopuşlar içinde ele alacak, hatalarımızı ayıklayarak, doğruları sahiplenerek hem gerçekçi hem de devrimci bir tarih anlayışına varacağız. Bu çabayı ise akademik kariyer ve entelektüel gevezelik için değil, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesini yeniden toparlamak ve inşa etmek için yapacağız. Ne reformistler ve "yorgunlar" gibi PKK tarihini ret ve inkar edecek, ne de abartıp fetişleştireceğiz...

Yaşasın 27 Kasım Direniş Ruhu...

DEĞERLENDİRME**DEĞERLENDİRME YAZILARI****Serhat ARARAT**

c_dilbirin@hotmail.com

BİLİNÇ KATLIAMI...

A. Öcalan'a biçilen misyon, başka bir deyişle "hizmet" sözünün gereği olarak kendisine verilen ve belli bir strateji çerçevesinde yerine getirilen görev çok yönlü tasfiyeciliktir. Bu, Kürdistan, Kürt, yurtseverlik, devrimcilik, sosyalizm adına ne varsa her şeyi tasfiye etmek, bilinçleri katletmek, bellekleri silmek ve her Kürdü devletin "akıllı uslu" vatandaşı haline getirmektir. Bu tasfiyeci stratejinin içinde en önemli unsurlardan biri, bilinç katliamıdır, onu tanımlayan bellek silme, moral açıdan donanımsız bırakma yöntemleri sayılmalıdır. Otuz yılı aşkın biriken mücadele değerleri ve birikimleri kendi denetiminde olduğu, bu alanda tek iktidar gücü olmanın avantajlarını ve kolaylıklarını kullandığı için anılan tasfiyeci stratejinin sonuçları günlük olarak görülmektedir. Gelecekte bunun onulmaz tahrip edici boyutları çok daha korkunç olacaktır. Daha öncesi bir yana son beş-altı yılın gelişmelerini kare kare gözlerimizin önünde canlandırdığımızda yapılan tespitin anlamı daha iyi anlaşılır...

Sorun, tek başına askeri güçlerin dağıtılması, siyasal ve askeri yenilgi, var olan siyasal ve askeri mevzilerin yitimi, örgütün dağıtılması, kadroların tasfiyesi olsaydı, bunun tahribatları daha sınırlı olur, etkileri belli bir dönemle sınırlı kalırdı. Ancak

tasfiye uzun vadeli bilinç katliamı, ruh ve bellek yok etme stratejisi olunca, bu, bir halkın geleceğine de ipotek koymak, dinamiklerini bugünden ölüm sürecine almak demektir. O nedenle Öcalan'ın İmralı'da söylediği her söz ve düşüncüyü deşifre etmek, bunun bilinç katliamına dönük yön ve özelliklerini açığa çıkarmak, bu bağlamda tasfiyecilik karşısında bilinç cephesinde bir barikat oluşturmak yaşamsal önemdedir.

Daha önce üzerinde durma olanağımız olmadı. 11 Kasım 2004 tarihi görüşme notlarında A. Öcalan, bilinç katliamı konusunda bir adım daha atıyor. "Türkiye ulusu" kavramını geliştirerek, resmi ideolojiyi, Kürt ve Kürdistan gerçekliğinin inkarının başka bir versiyonunu geliştirmeye çalışıyor. Bu yaklaşımının, Kara Kuvvetleri Komutanının kendisine dönük çıkışından sonra gelmiş ayrıca şaşırtıcı olmamalıdır. Evet, İmralı'da partisini yönetmeye devam ediyor. Bunun, Genelkurmayın bilgisi ve onayı dışında, hatta direktifleri dışında gerçekleşmesi mümkün mü? Peki, Kara Kuvvetleri Komutanının açıklaması bu gerçekliğin neresine oturuyor? Diğer beklentiler bir yana, bu açıklama ile Öcalan'a Kürtler cephesinde inandırıcılık kazandırılmak isteniyordu, politik ve manevi gücü arttırılmak isteniyordu. Bu, yapıldı ve bir hafta da görüştürülmedi, ondan sonra 11 Kasım 2004 günü Avukatlarıyla görüştürüldü. Bu görüşmede Öcalan, "Türkiye ulusu" kavramını dile getirdi. Ardından onun izleyicileri bu kavramı açmaya ve kitlelere yedirmeye başladılar. Bilinç katliamının bu aşamasında konuya gereken önemi vermemek doğru olmazdı.

Öcalan anılan bu görüşmede şunları dile getiriyordu:

"Gelelim ulus terimine: Benim ulus tanımım çağdaştır. Türkiye somutunda konuşuyorum. Türkiyelilik değil, Türkiye ulusu kavramının daha çözümleyici olduğuna inanıyorum. Türkiye Fransa modelinden bahsediyor, doğrudur. Amerika bir coğrafi kavram olarak kullanılır. Orada yaşayan birçok ulus vardır. Hepsi Amerikan ulusu olarak ifade ediliyor. ABD'de yaşayanlar Amerikan ulusunu oluşturuyor. İngiltere'de İskoçlar, Galliler, İrlandalılar var. Hepsi İngiltere ulusu olarak kendilerini ifade ederler. İsviçre'de dört millet yaşıyor, ayrı kantonlar var, ama sonuçta İsviçre ulusu var. Türkiye'de de çeşitli uluslar olabilir, ama Türkiye ulusu kavramı olmalı. Baskın Oran'ı zorla sıkıştır-sak çatlar, bölünmeyi derinleştirir. Resmi dil Türkçedir. Türkçe de öğrenilir, diğer diller de öğrenilir; eğitimde de, basında da kullanılır. 'Bir milliyete bir devlet' tehlikeli bir yaklaşımdır. Ne kadar etnisite, ne kadar milliyet, o kadar devlet, o kadar federasyon bölünmeyi derinleştirir. Çeçenistan, Filistin gibi sonuçlara yol açar. Biz demokratik bütünlüğü geliştiriyoruz. Devletin üst kimliği içinde bütün kültürler kendilerini ifade eder; demokratik bütünlük içinde her kültür kendini özgürce ifade eder diyoruz. Devletin üst kimliği vatandaşlık bağına ifade eder. Avrupa ulusu da bir üst kimliktir. 25 devlet Avrupa Anayasasına imza attılar. Avrupa ulusu kavramı ilan edildi. Avrupalılık bir üst kimliktir. Bu Avrupa'da nasıl oluyorsa, Türkiye'de de olabilir. Türkiye'deki farklı milletler Türkiye ulusu içinde yer alır. Her millet kendi dilini özgürce kullanır, yayını yapar, eğitimi yapar, kültürünü özgürce geliştirir. Bir formül öneriyorum. Bundan sonra önerim şu: Üç kimlikli hareket edilecek. Birincisi Avrupa ulusu, ikincisi Türkiye ulusu, üçüncüsü her etnik kimliğin kendi kavimsel özelliğidir. Örneğin Avrupa ulusundanım, Türkiye ulusundanım, aynı zamanda Kürdüm, Türk'üm, Çerkez'im. Böyle devam eder. İspanya'da da böyledir; aynı zamanda Katalan'dır, İspanya ulusundandır ve Avrupalıdır. Aynı formülü bütün Avrupa uyguluyor. Türkiye'de de bu olabilir. Böyle bir slogan vardı: Farklılıklara evet, ayrılıkçılığa hayır! Bu benim de hoşuma gitti. Türkiye'de birleştirici kavram budur. Ben de farklılıklara evet, ayrılıkçılığı geliştirmeye hayır diyorum. Her alt kimlik de kendi sembollerini kullanır, dilini kullanır, eğitimini yapar. Bu konu da sembol kimlikler olabilir. Fransa'da da Korsika var, bunları açıklayarak verirsiniz. Sanırım bu konu da anlaşıldı."

"Türkiye ulusu" kavramı ile Kürtlerin ulusal

bilinicini katletmek için gerçekleri alt üst etmekten çekinmeyen Öcalan, bununla yetinmeyerek başka hurafeler de "icat" ediyor... "Avrupa ulusu" gibi... Hangi Avrupalı kendisini "Avrupa ulusu"ndan sayıyor? Peki, kendini "İngiltere ulusu"ndan sayan İrlandalı var mı? Daha doğrusu Avrupa ulusu, "İngiltere ulusu" diye bir şey var mı? Çok açık ki, gerçekleri çarpıtmakta, kavramların içini boşaltmakta, özünü tersyüz etmekte "usta" olan A. Öcalan, devletin emrinde, devlete hizmet etmeye devam ediyor. Kemalizm'i her gün yeni övgülerle Kürtlerin bilincine ve bilinçaltına işleyen Öcalan, şimdi de resmi ideolojiyi, resmi ulus teorisinin geliştiriciliğine soyunuyor...

Bu kadar çıplak ve yalın oynayan Öcalan'ın müritleri, zavallılaştıran izleyicileri kendisini anlamakta zorlandıklarını, en büyük kusurlarının da bu olduğunu söylemekte ve bunu raporlarla kendisine iletmektedirler...

Bu kadar mücadele etmiş, kendi içinden bu kadar büyük direnişler çıkarmış bir halkla bu kadar oynanır mı?

Bu halk kendisiyle bu kadar oynanmasına neden izin veriyor? Hangi halk ve birey kendisiyle, onuruyla ve değerleriyle bu kadar oynanmasına izin verir?

8 Aralık 2004

"DEMOKRATİK TOPLUM HAREKETİ": TASFİYE SÜRECİNDE YENİ BİR HALKA!

Geçtiğimiz günlerde Avrupa'dan döner döner L. Zana ve arkadaşları, bir süredir çalışmaları devam eden Demokratik Toplum Hareketi'ni başlattıklarını, bu hareketin temel ilkelerini kamuoyuna açıkladılar.

Bu, İmralı tasfiye sürecinin yeni bir halkasıdır.

Yasal zeminde geliştirilen bu hareketin amacı, Kürdistan halkını, bugüne kadar yaratmış olduğu değerleri yasal düzlemde bloke etmek, kontrol altında tutmak, bilinçlerini çarpıtma ve belleklerini silme operasyonunu finale doğru taşımak ve devrimci yurtsever potansiyellerle dinamiklerini tasfiye etmektir.

Açık ki, bu amacı şimdiye dek kurulan ve faaliyet yürüten yasal partiler ve kurumlarla başaramadılar. Örneğin bir HADEP ve DEHAP, anılan bu amaca uygun değillerdi. Her şeyden önce halkın bilincinde ve bilinçaltında bu amaçla çelişen çağrışımlar yaptırıyorlardı, "geçmiş", "direniş" hatırlatıyorlardı. Oysa yasal zemindeki bir araç geçmiş hatırlatmamalı, direnişleri çağrıştırmamalıydı, her açıdan "yeni", olmalı, İmralı konseptine oturmalıydı.

Kongra-Gel'e geçiş ile PKK "yükünden" kurtulmak, yeni bir imaj, yeni bir kimlikle kendilerini düzene kabul ettirmek, tasfiyeciliği de finale taşımak istiyorlardı. Ancak bu süreç belli ölçülerde sekteye uğradı, tam olarak istedikleri gibi gitmedi. Kongra-Gel'e geçiş ile birlikte devlet gerekli karşılığı verseydi, yani belli yasal düzenlemelerle "silahtan arındırma ve düzene dönüş" sürecini başlatmış olsaydı, bu, kendisini yasal zemine de taşıyacaktı. Ancak bekledikleri olmadı, tersine Pışmanlık Yasası ile karşılaştılar, ABD ise kendilerini "Terörist örgütler" listesine aldı. Bu, bir bakıma Kongra-Gel ile beklenenlerin gerçekleşmemesi demektir.

Sonra içte bir dizi çalkantı yaşadıktan sonra İmralı'dan içe dönük kapsamlı bir operasyon düzenlendi. Leyla Zana ve diğerlerinin tahliye süreci de bu döneme denk getirildi. Bu, çok yönlü bir plandı. Bugüne dek de adım adım gerçekleştiriliyor. L. Zana ve diğer eski DEP'lilerin tahliyesi, kendilerine yaptırılan Kürdistan turu ve sonrasında devlet tezlerini tekrarlayan basın açıklamaları ve sonra aynı tezlerin AB Parlamentosu kürsüsünden tekrarlanması ve son olarak Demokratik Toplum Hareketi adlı bir çalışmayı başlattıklarını duyurmaları, bütün bu adımlar, aynı senaryonun birer halkasıdır.

Bu son halka, Kongra-Gel'e yüklenen misyonun yasal izdüşümünden başka bir şey değildir.

Tartışmaya ve yoruma yer yok ki bu senaryo ve onun belli başlı halkaları İmralı patentlidir. Bunlar, Avukat Görüşme Notlarında belgelidir. Gazeteci Ruşen Çakır bu notları derlemiş ve "Talimat Apo'dan" adlı bir makalede dile getirmişti. Biz de kolaylık olması açısından bu derlemeleri anılan makaleden yorumsuz aktaralım:

"21 Mayıs 2004

Öcalan: Beni onurlu temsil edeceğinize dair söz veriyor musunuz?

Avukatlar: Evet söz veriyoruz.

Öcalan: O zaman sorun yok. Buna uygun davranacaksınız. Demokratik Toplum Partisi'nin geliştirilmesinde (bir avukatın ismini söyleyerek) olabilir mi?

Avukatlar: Olabilir.

Öcalan: O zaman o kişi benim sözcüm olacak. Kitle çalışmaları ile tabandan hareket edecek. Avrupa'daki inisiyatifi de alacaksınız. Oradaki kurumları da düzenlemek lazım.

25 Ağustos 2004

Öcalan: Demokratik Toplumcu Hareket iyi gelişmelidir. Tikanma vardı, aşılacaktır. Dışarıdan fazla müdahale olmasın. PKK da dışarıdan fazla müdahale etmesin.

20 Ekim 2004

Öcalan: Program, tüzük çalışmalarına başladınız mı?

Avukatlar: Hayır. Bu tartışmaları geniş koordinasyon kurulu oluştuktan sonra başlatmanın daha doğru olacağını düşündük.

Öcalan: Farklı görüşlerden çevreler, kişiler bu çalışmaya katılsın. Aydınlar olmalı, Aydınlardan kimler var?

Avukatlar: İç sorunların ağırlığından dolayı Türk aydınlara gitmedik, kuruluş sürecinde görüşmeyi planlıyoruz.

Öcalan: Tamam olabilir. Kongra-Gel için önerdiğim tüzükle ilgili formülü Türkiye hukukuna uyarlayın. Eşbaşkanlık modelini doğru buluyorum. Sanırım Yeşiller'de de bir bayan bir erkek seçildi. Eşbaşkanlık için Pınar'ın (Selek) koşulları uygun olsaydı, olabilir miydi? Ona 'Türkiye'nin Behice Boran'ı olmaya hazır mısın?' dersiniz.

Avukatlar: Çalıştığı alanda bazı zorlanmalar yaşadığını, bazı sorunların olduğunu belirtiyordu.

Öcalan: Zorlanıyor, öyle mi? O zaman, eşbaşkanlıkta Hatiple (Dicle) birlikte Türkiyeli başka bir kadın olabilir. Bağlar Belediye Başkanı (Yurdusev Özökmenler) olabilir. Biri Çanakkale'den diğeri Diyarbakır'dan. Güzel olur. Hatip'e selamlarımı söyleyin. Hatip bu gibi önerileri tartışın." (Ruşen Çakır, 23 Ekim 2004)

Öcalan 20 Ekim 2004 tarihinde avukatlarıyla yaptığı görüşmede anılan "Hareketin ilkelerini" de ortaya koyuyor ve şöyle diyor:

"Şimdi programın amaç bölümü için beş şık öneriyorum.

1-Kültürel varlıkların tanınması, korunması ve ifade özgürlüğü

2-demokratikleşme önünde engel olunmaması, engellerin kaldırılması

3-toplumsal cinsiyet baskılarına çok yönlü karşı durulması, aşılması

4-ekolojik toplum modelinin benimsenmesi

5-toplumsal sorunların zora ve şiddete başvurulmadan çözümlenmesi; yani barış politikasını hedefler.

Bunları amaç maddesinde geniş açarsınız. Program bu çerçevede oluşturulur."

L. Zana'nın yaptığı basın toplantısında açıkladığı ilkeler Öcalan'ın belirlediği çerçevenin biraz daha genişletilmiş biçimidir. Önemli gördüğümüz birkaç tanesini aktarmakta yarar görüyoruz:

"* Düşünsel değişim ve dönüşümü kadrosal ve örgütsel düzeyde kitleselleştirmek."

En başta belirlenen bu "ilke" çok önemli. Bunun net anlamı, İmralı ile başlayan tasfiye sürecini, onun ideolojik ve politik çerçevesini yasal zeminde "kadrosal ve örgütsel düzeyde kitleselleştirmek"ten başka bir şey değildir.

Devamla, TC'nin AB'ye katılım sürecini desteklediklerini, Türkiye'nin diğer sorunlarını en az Kürt sorunu kadar önemseyeceklerini, Kürt sorununu ise "coğrafi bütünlük içinde, barışçıl ve demokratik çözümünü hedefle"diklerini, toplumsal sorunların zor ve şiddet yoluyla çözümüne karşı çıkacaklarını ve her koşulda barışı savunacaklarını açıklayan L. Zana, Kürt sorunun temel çözümünü de şu sözlerle ortaya koymaktadır:

"Yeni, demokratik ve evrensel bir anayasa ile Kürtler de dahil olmak üzere tüm etnik farklılıkların Türkiyelilik üst kimliği altında tanımlanmasını sağlamak."

Kürdistan ve Kürt ulusal gerçekliğinin inkarının "süslü" ifadesi, bu cümledeki "Türkiyelilik üst kimliği" kavramına içerilmiştir!

SHP 1989'de gelinen noktada Kürt kimliğini kaba bir biçimde inkar etmeyeceğini bildiği için hazırladığı "Kürt Raporunda", "Türkiyeli" üst kimliği veya "vatandaşlık" üst kimliği altında bütün etnik alt kimliklerin tanınmasını önermişti. Bu tez, daha sonra başkaları tarafından da dile getirildi, en son İmralı'da daha daraltılmış olarak karşımıza çıktı. Bu, Kürdistan'ın tarihsel olarak ülke, Kürtlerin ulus gerçeğinin inkar ve reddedilmesinden başka bir şey değildir. SHP'nin bu tezini, o dönemde "Kemalizm'in restorasyonu, Türk ulus teorisinin yeniden kurulması" olarak değerlendirmiştik. Bu değerlendirme bugün için de doğru ve geçerlidir. İmralı, aynı zamanda, Kürt halkı nezdinde biten Kemalizm ve Türk devlet-ulus teorisinin yeniden kurulması ve yeniden Kürt

halkının bilincine şırınga edilmesi hareketinden başka bir şey değildir. Başka ifadeyle bu, ulusal kurtuluş bilincinin, ruhunun ve beğenin katli, silinmesi ve onun yerine Kemalizm'in restorasyonundan başka bir şey değildir.

İşte siyasal programı bu olan bir hareket ile karşı karşıyayız.

L. Zana ve diğerleri mi?

Onlar, bir figüran bile olamayacak kadar iradeden yoksun insanlardır!

Yasal zeminde önemli olanak ve mevziler vardı, bunlar, genel tasfiye hareketinin bir parçası olarak alabildiğine budandı, epey mesafe alındı. Şimdi "yeni" hareketle bu mevziler, ulusal kurtuluş mücadelesinin tasfiyesi için kullanılmaya çalışılmaktadır.

Elbette buna izin vermemek, devrimci ve devrimci sosyalistlerin görevidir. Bu görevi başarmanın yolu ise güncel politikaya müdahale edebilecek nitelik ve düzeyde örgütsel bir güç haline gelmekten geçer!

27 Ekim 2004

USLANMANIN "DAYANILMAZ HAFİFLİĞİ"

Hep "Uslu çocuk olma" öğüdü verilir, "büyüklerimiz" tarafından... Ailede, okulda, kışlada, sokakta ve özellikle ZINDANDA... Haşarı mıyız, çok mu yaramazız, kurulu düzene kafa mı tutuyoruz, hep itiraz mı ediyoruz? O zaman "büyüklerimiz" sopası kafamızda eksik olmaz, bizim "iyiliğimiz" için, uslanmamız için, aklı uslu birer çocuk olmamız için... Aile, okul, kışla, sokak, karakol, zindan hep bunun içindir...

Peki, başarılı oluyorlar mı?

Hem evet, hem hayır...

Hiçbir zaman uslandırma hedefinden ve

araçlarından vazgeçmezler, bunu ısrarla sürdürürler. Bu, egemen olmanın, egemen olarak kalmanın değişmez yasasıdır! Başarılı olacaklarına inanıyorlar, bunu somut olarak da yaşıyorlar... Ama başarısızlıkları da bir o kadar somut bir olgudur!

Uslandırma ve "uslanmama" kavgası hep sürdü, bundan böyle de sürecek...

*** **

1991 Sonbaharında yapılan seçimlerde Kürdistan'da kim aday gösterilseydi, o seçilirdi, aşağı yukarı aynı sayıda milletvekili seçilirdi. Oylar adayların kişiliğine değil, devrimci yurtsever mücadelenin kendisine, devrimci yurtsever mücadelenin bu alandaki politikasına verilmişti... Adayların kişiliği ancak bu bağlamda bir anlam ifade edebiliyordu. Kaldı ki o dönemde aday gösterilenlerin öyle öne çıkmış bir mücadeleleri, herhangi bir "karizmatik" yönleri yoktu. Hatırlayalım, gerilla ve serhildan eksenli ulusal kurtuluş mücadelesi zirveye çıkmıştı, bu mücadelenin etkisine girmemiş hemen hemen kimse kalmamıştı. Tam böyle bir dönemde yapılan seçimler bir bakıma referandum işlevini görmüş, Kürt halkının politik tercihini tartışmaya yer bırakmayacak açıklıkta ortaya koymuştu. SHP ile yapılan "seçim ittifakı" tam olarak sindirilmese de Kürt halkı genel olarak gösterilen adaylara oy vermekten geri durmamış, yirminin üzerinden milletvekilini meclise göndermeyi başarmıştı.

SHP ile yapılan ittifak ve belirlenen adayların niteliği devrimci bir politikanın bir gereği miydi, yoksa düzenle uzlaşmanın, düzen içinde kimi kırıntılar elde etme yaklaşımının bir gereği miydi? Yanıtı geniş bir soru, ama biz konumuzla ilgili birkaç noktayı vurgulamakla yetinelim:

Bütün iktidar iplerini ellerinde tutan A. Öcalan için, 1990'ların başından itibaren esas olan, temel olan nokta, düzen içinde bir yer arama, düzen içinde yer edinme yaklaşımıdır. SHP ve DEP ittifakından beklenen, seçilen milletvekillerinden beklenen buydu. Onlara biçilen misyon devletle uzlaşmada bir köprübaşı olabilmektir. Dolayısıyla onlardan yasal düzlemde devrimci bir duruş sergilemeleri beklenmediği gibi, onlar da hep belkemicsiz kalmayı, renksiz, kişiliksiz bir duruş sergilemeyi bir siyaset tarzı olarak devam ettirdiler. Zaten bilinç sınıfsal konumları, düzeyleri, siyaset birikimi ve bilinçleri bundan fazlasına da elvermiyordu.

Yoksa ortaya çıkan sonuç önemli bir olanaktı, sömürgeci düzeni, özel savaş kurumunu yasal zeminde hırpalamak, mücadelenin meşruiyetini güncel yaşamın her alanına taşımak olanaklıydı.

Ama bunun için öncelikle buna dönük bir politikanın, politik iradenin varlığına ve bunu uygulama gücüne, yeteneğine ve kişiliğine sahip kadrolara ihtiyaç vardı. Orta yerde devlet ile devrimci yurtsever mücadele arasında ortada duran, her ikisiyle köprüleri atma eğiliminde olmayan, her iki tarafı da idare etmeye çalışan bir kadro, irade ve politikadan yoksun bir yasal çalışma; ama buna karşılık Öcalan'ın yaklaşımını anlayan, bunu temel bir zaaf olarak değerlendirerek bastırmaya çalışan devlet gerçekliği vardı. Aynı zamanda gelişmelerden ürken, ürktüğü için çok daha kapsamlı bir bastırma ve imha konseptine hazırlanan özel savaş kurmaylığı vardı. Mücadelenin geliştiği, gelişmeyi zirvede yaşadığı, buna karşılık devletin başarısızlığının ortaya çıktığı, yeni bir stratejiye hazırlık yaptığı böyle bir kritik dönemde her sözün, her duruşun, her adımın büyük bir anlamı, tarihsel bir değeri vardı. Aslında sonraki yılların, on yılların kaderi o kritik eşikte belirleniyordu. Ama kim bunun farkındaydı, kim bunun gerektirdiği stratejik uzak görüşlülüğü gösteriyordu, kim gelecek yılları, on yılları kazanacak stratejilere kafa yoruyordu?

"Bizim" "Stratejik Önderliğimiz", içe dönük "Çözümlemeler"le iktidarını sağlamlaştırıyor, bunu her alana oturtmaya çalışıyor, bu bağlamda "Zindan Konferansları" yaptırıyor; böylece örgüt içinde ne kadar belirleyici bir konumda olduğunu kanıtlıyor, devlete ise "uzlaşma", "siyasal çözüm" mesajlarını gönderiyordu. "Bizim stratejimiz" buydu. Devlet ise topyekun savaşa hazırlanıyor, bütün hazırlıklarını buna yöneltiyordu. 1991 Ekim Seçimleri de ona bu stratejik yönelişe girmede büyük bir olanak sunuyordu.

Böyle bir kritik dönemde seçilen milletvekilleri ne yaptı?

Neden enselerinden tutulup içeriye tıkıldılar? Neden yargılanıp mahkum edildiler?

Peki, onlar bu topyekun saldırı ve özel savaş karşısında ne yaptılar?

Ya sonra?..

*** **

Kuşkusuz esas sorumluluğu DEP ve seçilen milletvekillerine yüklemiyoruz. Onların da sorumluluğu var, ama bu, ikinci plandadır. Esas sorumluluk, A. Öcalan'a aittir. Gerilla ve serhildanlara yanıt verecek bir yasal zeminde çalışma politikası yoktu. Bir politika vardı, ama bu devrimci değildi. Düzen içi arayışlara zemin yapılmak istenen bir durum vardı, ama bu bile bir strateji ve kadrodan yoksundu. Genel bir yana seçilen milletvekilleri ne yapacaktı, nasıl bir politik hatta yürüyeceklerdi? Bu soruların yanıtı yoktu. Günübürlük talimatlar,

belli bir eksene oturmeyen günübürlük yaklaşımlar ortaya çıkarılan önemli bir zemini havaya uçuruyordu. Seçilen milletvekillerinin donanımları, kişilik yapıları, eğitimleri ve pratik deneyimleri devrimci yurtsever bir duruşu kaldırmaya yetmiyordu. Onlar da işin daha çok havasında, "zafer kazanmış komutanlar edası içindeydiler." Bu durum ve hava ile meclise girdiler. Daha "Yemin töreninde" çuvaldılar, katı ve çıplak devlet, TC gerçekliği ile yüzleştiler. Bu güne dek bu nokta üzerinde kimse durmadı, daha çok olayın tek boyutu üzerinde duruldu. "Leyla Zana ve Hatip Dicle, Kürtçe yemin etmişler!" Asında Kürtçe de yapılırsa Meclis kürsüsünde söylenenlere bakıldığında içinde bir direnişin onurlu ve gururlu duruşu değil, uzlaşma eğiliminin utangaçlığı var. Evet, Mecliste Kürtçe birkaç söz söylediler. Salt bu yönüyle bu, önemlidir ve arkasında durulsa, bu duruş stratejik bir yaklaşıma otursaydı tarihi bir adım olurdu. Ama L. Zana ve H. Dicle ne yaptılar? Bu sözlerinin ardında durma gücünü, cesaretini ve iradesini gösteremediler. Hemen oracıkta, biraz önce Kürtçe seslendikleri kürsüde sözlerini geri aldılar... Böylece ne kadar "halk ve dava insanı" olduklarını kanıtladılar! Meydanlarda nutuk atmak kolaydı, dost sohbetlerinde de öyle... Ama esas irade savaşının sergilendiği zeminlerde kendi sözünün ardında durmak önemli ve bu, gerçek "dava insanı" olup olmamanın mihenk taşıdır. TBMM kürsüsünde Kürtçe konuşmak önemlidir, ama daha da önemli olan bu sözlerin ardında durabilmektir. Durmadılar, üzerilerine yürüyen, canavarlar gibi üzerine atlayıp boğmak isteyen devlet karşısında başı dik durmak yerine, hemen oracıkta nedamet getirdiler... Sınıfta kaldılar ve üzerlerine yürüyen devlete boyun eğdiler...

Kuraldı, her boyun eğişi adım, yeni baskılar ve boyun eğişi adımlar için basamak olacaktı, basamak yapılacaktı...

O dönemde bu nedametleri üzerinde durulmadı, devlet kendi politikası gereği "Kürtçe konuşma" üzerinde durdu, bunu öne çıkardı, kendi yeni uygulamaları için kamuoyu oluşturmalarında bu gerekiyordu. "Bizim cephe" ise bir "ayrıntıdır" diye bu tutumu pek değerlendirme konusu yapmadı...

Bir halkın, ulusal bir mücadelenin sözcülüğüne mi soyundun, o zaman orta yerde durmak olmaz! Sonuna kadar yürümek, o sözcülüğün hakkını vermek zorundasın! Eğer ortada durursan ayaklar altında ezilirsin, hem de onurunla birlikte...

Sonra, özel savaş kurmaylığı yeni bir savaş konsepti devreye koydu. Bu topyekun savaş strate-

jisiydi. Tanımı gereği devrimci ulusal mücadele adına ne varsa hedeflenecek, bunun için her yol ve yöntem denenecek, devletin ve toplumun bütün gücü ve olanakları harekete geçirilecekti. Bu topyekun savaş stratejisinde Kürt adına hedeflenmeyen bir şey bırakılmadı. Köy boşaltmalar, "faili meçhul" cinayetler, kitlesel tutuklamalar ve yasal zeminlerin susturulması gibi... Böyle bir konseptte Meclisteki DEP'lilerin hedeflenmemesi düşünülemezdi. Bununla verilecek istenen mesaj çok açık ve ikirciksizdi:

"İyi Kürt, ölü Kürt'tür!"

Bu öyle bir ders olmalıydı ki, bir daha kimse kendi adını dahi ağzına almaya cesaret etmemeliydi. Ayrıntıya girmeyelim. Bu anlayışın bir ürünü olarak DEP milletvekilleri yaka paça Meclis koridorlarından enselerinden yakalanıp zindanlara atıldılar. Bu yakalanış biçimi bile önceden tasarlanmıştı, verilmek istenen "ders" bilinçlere ve bilinçaltılarına bir de bu görüntülerle kazanmalıydı.

Aslında zindanlara alınan DEP milletvekilleri TC yasalarına göre bir şey yapmamışlardı. Bu, hukuki anlamda tutarlı bir gerekçeye oturmuyordu. Ama sorun hukuki değil, politiktir, TC, bütün varını ve yoğunu ortaya koymuş Kürtleri ve mücadelelerini bastırmak istiyordu. Böyle bir konseptte "hukuk" aranmazdı.

Yargılanan DEP milletvekilleri kendilerine verilen oyların anlamını ve onurunu savunamadılar. "Ne kadar masum" olduklarını, ne kadar "birlik ve beraberlikten", hele ne kadar şu büyümlü sözcük "barış"tan yana olduklarını vaaz edip durdular. Tabii içi boş lafları ve "savunmaların" devlet nezdinde bir anlamı yoktu, topyekun savaş konsepti gereği yargılanmaları, mahkum edilmeleri gerekiyordu. Öyle yaptılar.

Zindanlar, irade kırma, aynı anlama gelmek üzere uslandırma, ıslah etme aygıtlarıdır.

Gerçi "bizimkilerin" iradeleri yoktu, var olan irade kırıntılarının çoğu Meclis kürsüsünde silinmişti, arta kalanlar ise uzun, ama "özel statülü" zindan yıllarında halledildi...

***

***

***

Ve A. Öcalan yetiştirdi kendilerine. Onlar zaten çoktandır bu çizgiyi tam formüle edemedi uyuyluyorlardı. Bir de ne kadar uslandıklarının, ne kadar İmralı çizgisini özümstediklerinin test edilmesi gerekiyordu. Bu Bahar ve Yaz aylarında bu yapıldı. Tam kıvamına geldiklerinde "serbest" bırakıldılar. "Serbest" bırakıldıkları ilk günlerde bir gezi düzenlediler. Sonra bu gezinin sonuçlarını kamuoyu ile "paylaştılar"... Büyük alkış aldılar... Söyledikleri her söz, TC'nin duymak istediği

sözlerdi. Artık Kürdistan yoktu, ülkemiz Türkiye vardı, Kürtler Türkiye'nin varlığının ve bütünlüğünün yılmaz savunucularıydı. Ayrıntılara girmeyelim, aynı tutumlarını bu kez AB Parlamentosu kürsüsüne taşıdılar. İşte uslanmanın "dayanılmaz hafifliği" olarak tanımlanabilecek "tarihi" sözlerden bir demet:

"İkinci çağrım; ülkemedir, Türkiye'yedir. Hükümet, Kürt sorununun demokratik çözümünü artık adını koyarak gündemine almalıdır. Dünyada her canlının bir adı var. Çiçeklerin, ağaçların, kuşların... Ama bir tek Kürd'ün adı yok. Sorunun adını koymaktan, diyalog ve barıştan korkmanın hiçbir nedeni yoktur. Kürtler, sorunun Türkiye'nin coğrafi bütünlüğü içinde barışçıl çözümünde kararlıdır. Cumhuriyet'in kurucu asli unsurudurlar. Türkiye Cumhuriyeti'ni sembolize eden tüm değerlere saygılıdırlar. Ancak hükümet Kürtlerin diyaloga açık ve içtenlikli girişimlerini anlamamakta ısrarlı görünmektedir. Barışçıl çözüm gündeme alınmadığı sürece hangi parti iktidarda olursa olsun önceki partiler gibi erimeye mahkum olacaktır. Demokrasi yolunda elbette önemli adımlar atılmıştır." (L. Zana, 14 Ekim 2004 tarihinde AB Parlamentosunda yaptığı konuşma)

Bu sözleri genişçe yorumlamaya gerek var mı? Sahi L. Zana, ne hakla Kürtler adına konuşma hakkını kendisinde görüyor? Bu hakkı ve yetkiyi kim ona verdi? "Kürtler diyor, sorunun Türkiye'nin coğrafi bütünlüğü içinde barışçıl çözümünde kararlıdır. Cumhuriyet'in kurucu asli unsurudurlar. Türkiye Cumhuriyeti'ni sembolize eden tüm değerlere saygılıdırlar." Hangi Kürtler? Kim bu Kürtler?

Bu sözler, nedametın, uslanmanın ve teslimiyetin açık belgelenmesidir. Bu, sözler Kürtler adına emperyalist merkezlere sunulan teslimiyet platformundan başka bir şey değildir.

Peki, bu teslimiyet platformuna karşılık istenen nedir? Yine L. Zana'nın 14 Ekim 2004 tarihinde AB Parlamentosunda yaptığı konuşmadan aktaralım:

"Kopenhag kriterleri sözde değil, özde uygulanmalıdır. Çatışma ve şiddet zeminini ortadan kaldırmak en acil ihtiyaçtır. Silahsızlanmayı sağlayacak bir yasal düzenleme, barış için önemli bir adım olacaktır. Politik tutukluların, gönüllü sürgün olan aydın, yazar ve siyasetçilerin demokratik hayata katılımını sağlamak bir başka acil bir ihtiyaçtır. Düşünce ve örgütlenme özgürlüğüne engelsiz demokratik alanlar açılması da bir başka özlemdir. Bölgeler arası gelişmişlik farkının giderilmesine yönelik sosyal ve ekonomik tedbirlerin alınması ise; yaşamsal önemdedir. Anadilin

basın yayında kullanımını önündeki engeller kaldırılmalı ve temel eğitimde seçmeli ders olabilmelidir. Everensel hukuka uygun yeni demokratik bir anayasa yapılmalıdır. Bu anayasada Cumhurbaşkanı Sayın Sezer'in ifade ettiği gibi, Kürtler, çoğunluğun ögesi olarak tanınmalı ve güvenceye alınmalıdır. Demokratikleşme adımlarının destekleneceğinden kimsenin kuşkusu olmamalıdır."

Kürt sorununun çözümünde istenenler işte bunlar...

Son olarak yazacaklarımız ise şunlar:

Zindanda ne kadar uslandığını şu süslü laflardan daha güzel anlatacak sözler var mı? Birlikte okuyalım:

"Hepimiz aynı yıldızlara bakıyoruz, aynı gezegenin üzerindeki yol arkadaşlarıyız ve aynı gökyüzünün altında yaşıyoruz". Victor Hugo'nun dediği gibi, barış her şeyi hazmeden mutluluk olduğuna göre; savaşa, acıya, kine, nefrete, intikama dair her şeyi unutmaliyiz. Hazmetmeliyiz: Başka türlü yol arkadaşı ve mutlu olamayız."

Aşağılanarak tutuklanmak, yıllarca zindanda tutulmak ve sonunda bunların tümünü hazmetmek; işte, uslandırma politikasının sonucu, uslanmanın "Dayanılmaz Hafifliği" budur!..

20 Ekim 2004

BÜYÜK EKİM DEVRİMİ ÖĞRETMEYE DEVAM EDİYOR...

*[Bu bildiri yaklaşık bundan üç yıl önce kaleme alındı. Altında PKK-Devrimci Çizgi Savaşçılarının imzası var. Son üç yılda yaşadıklarımız bu görüşleri doğrulamıştır. Bu bildirideki değerlendirme ve görüşler, bugünde geçerliliğini korumaktadır. Bu nedenle Büyük Ekim Devrimi anısına olduğu gibi yayınlamayı uygun ver yerinde bulduk. Gerçekten de Büyük Ekim Devrimi Öğretmeye Devam Ediyor! Kuşkusuz bu dersleri çok iyi okumak ve özümsemek gerekir. Bunun için ise sosyalist kimlikte ısrar etmek, esen ters rüzgarlara karşı yürüme cesaretini bir zorunluluk olmaktadır! **Bülten Yayın Kurulu**]*

Yaşlı dünyamız, bundan tam 84 yıl önce bugün, insanlığa yeni ufuklar açan, yeni bir çağ, proleter devrimler ve ulusal kurtuluş hareketleri çağını açan büyük bir olaya tanık oldu:

Büyük Ekim Devrimi!..

Ekim Devrimi öğretmeye devam ediyor!..

Sovyet sisteminin çöküşünü, "Tarihin sonu" ilan edenler, çok geçmeden yanıldılar. Yanılgıları yine kendi cephelerinde alay konusu oldu. Gerçekleşen sosyalizmin ölümünü, Ekim Devriminin ve sosyalizm ideolojisinin ölümü olarak ilan edenler kısa sürede yanıldıklarını gördüler...

Kapitalizmin ölüm, emperyalizmin barbarizm demek olduğunu bir kez daha yaşayarak gören emekçiler ve halklar, "Başka bir Dünya mümkün" şiarını haykırmaya başladılar...

Globalizmin sonsuz eşitlik, demokrasi, barış olduğunu haykıran safdiller çok geçmeden yanıldıklarını, gerçekleşen her olayın bunu çarpıcı bir biçimde kanıtladığını anladılar...

Sömürü, baskı, sömürgecilik daha pervasız boyutlar kazandı; sınıfsal ve ülkeler arası uçurum gün geçtikçe daha da büyüdü. Savaş, çelişkilerin başlıca "çözüm" yöntemi olmayı sürdürdü. Globalleşen, sömürü ve baskı sistemiydi, bundan

başkası değil. Buna karşılık direniş de küreselleşti, yeni bir enternasyonal mücadelenin işaretleri daha güçlü uç vermeye başladı...

Yeni bir savaşın devam ettiği günümüzde doğrulanan kim, doğrulanan ne?

I. Paylaşım Savaşı'nı kendi ülkesinde iç savaşa dönüştüren Bolşevikler mi; yoksa kendi emperyalist hükümetlerini "Anavatan savunması" adına destekleyen sosyal-şovenler mi, sosyal-pasifistler mi?

Dünya ezilen sınıfları ve halklarının ihtiyacı nedir? Sosyalizm mi, emperyalist haydutluk ve barbarizm mi?

İşte emekçilerin ve ezilen halklarımızın gündemindeki temel sorular bunlardır!

Daha öncesi bir yana son on yıl, devrim ve sosyalizm ihtiyacını çok şiddetli bir tarzda dayatmıştır. Kapitalist emperyalist sitemin savaş, yıkım, barbarlık, sınırsız sömürü ve yağma, ölçsüz baskı olduğu tartışmasız bir biçimde kanıtlanmıştır.

Dünyamızın tam da bugün, yeni bir emperyalist paylaşım ve hegemonya savaşının sürdüğü bugünkü dünyamızda yeni bir Ekim Devrimine ihtiyacı var. Ancak geçmiş derslerini çok iyi bir biçimde özümsemiş, kendini aşarak yenileyen ve dünyamızın koşullarına ve ihtiyaçlarına yanıt verebilecek düzeyde kendini yeniden üreten bir sosyalizme ihtiyaç var...

Ekim Devriminin üzerinden 84, Onun üzerinde kurulan, ama daha sonra onun ilkelerinden sapan Sovyet sisteminin yıkılışının üzerinden yaklaşık 11-12 yıl geçti. 20. yüzyıla damgasını vuran Büyük Ekim Devriminden sonra dünyamızı altüst eden sayısız olay yaşandı, büyük savaşlar, devrimler, karşı-devrimler... Bütün bu olaylarda Ekim Devriminin etkilerini görmemek mümkün değildir. Ekim Devrimi, emperyalist-kapitalist sistemi, onun çeşitli politikalarını da etkiledi... Bu, çağı belirleyen temel özelliklere ve dinamiklere sahip olmasından kaynaklanıyordu...

20. yüzyılda gerçekleşen tarihsel olaylar, Ekim Devrimini ve dayandığı temel tezleri doğruladı. Reel sosyalizmin çökmesinden sonra Sosyalizm düşüncesi büyük bir yara aldı; burjuva ideolojisi görece siyasal ve moral üstünlük sağladı. Sosyalist ideoloji belli bir kriz sürecine girdi. Bu ideolojik kriz ortamında sağa savrulmalar, burjuva liberalizmine kaymalar, genel bir eğilim olarak sol ve sosyalizm saflarını etkilemeye başladı. Bu eğilim henüz aşılabilmiş değil... Sosyalizm de henüz ideolojik krizini aşabilmiş değildir.

Elbette sosyalizmi ve sosyalizm tarihinin çok

yönlü bir tarzda yeniden tartışılması bir ihtiyaçtır. Ancak çözüm tek başına bu tartışmalardan çıkmayacaktır. Tarihe bakıldığında her büyük ideolojik çıkış, sınıf mücadelelerinin yükseliş dönemine denk gelmiştir. Belli bir toplumsal mücadele yükselişine denk gelmeyen ve ona dayanmayan ideolojik arayış ve çabaların maddi bir gerçeklik haline gelmeleri, hatta toplumun gündemine girmeleri ve gerekli ilgiyle karşılaşmaları mümkün değildir. Bu anlamda reel sosyalizmin çöktüğü bu son on yıl içinde sosyalizmin kendini yenileyerek bir çıkış yapmaması anlaşılmalıdır; en temel nedeni onu koşullayan enternasyonal düzeyde güçlü bir toplumsal hareketliliğin olmamasıdır.

Ancak son birkaç yıldır dünya çapında Seattle'de başlayan ve en son Cenova'da ciddi boyutlar kazanan anti-kapitalist, anti-globalist hareket, sosyalizm düşüncesinde yeni bir atılım yapmada çok önemli bir toplumsal ve psikolojik zemin sunmaktadır. Elbette bu kendiliğinden olmaz, yine ulusal ölçeklerde verilen mücadelelerle de olmaz. Sosyalizm çabalarının ve tartışmalarının ortak bir platformda birleştirilmesi, gerekli bilgi, değerlendirme ve görüş alışverişinin yapılması gerekmektedir.

Sınıfsal ve ulusal çelişkilerin derinleştiği, bunun daha da büyüme eğiliminde olduğu günümüz dünyasının yeni bir Ekim Devrimine ihtiyacı var...

Bu nedenle Büyük Ekim Devriminin tarihi derslerini özümsemek her zamankinden daha büyük bir zorunluluk olmaktadır...

Yaşasın Büyük Ekim Devrimi!
Yaşasın Devrim ve Sosyalizm!
Yaşasın Partimizin Devrim Çizgisinde Israr
Direnişimiz!

7 Kasım 2001

MEKTUP

PARİMİZİN 26. KURULUŞ YIL DÖNÜMÜ KUTLU OLSUN!

Selam olsun partimizin 27 Kasım 1978 kuruluşuna!

Selam olsun Fis Manifestomuza!

Bugün, KUKM tarihine damgasını vuran partimizin kuruluş yıl dönümü. 26 yıl önce bugün 27 Kasım 1978 tarihinde Fis Köyünde yapılan toplantıyla, dünya devrim mücadele tarihi içinde yerini aldı. Uzun bir emek ve mücadele sonucu inşa sürecini tamamlayıp partileşme sürecine girdi. Dünyada, ezilen, sömürülenlerin ve ulusal kurtuluş mücadeleleri tarihini doğru ele alarak, sayısız deneyimlerden, birikimlerden yararlanarak KUKM'ni devrimci sosyalist bir çizgiyle buluşturdu. Bu çizgi, çeyrek asırlık mücadele tarihimizde sayısız direniş ve değer yarattı. Her türlü tasfiyecilik ve teslimiyetçi kuşatmaya rağmen bu parti milyonlarla buluştu. Kürt ulusunu kendi kimliğiyle, bağımsızlık ve özgürlük talepleriyle buluşturdu. Toplumsal ve kültürel gelişiminde etkin bir rol oynadı. Sömürgeci kültürü, asimilasyonu amansız bir mücadeleyle etkisiz kıldı. Sömürge ordusunu kışlalarında çıkılmaz bir hale getirdi. Partimizin öncülüğünde büyüyen gelişen bu direniş, yalnız Kürdistan'da değil, dünyanın her yerinde ezilen ve sömürge halkların mücadelesinde büyük bir moral kaynağı oldu.

Tüm bu gelişmeler yaşanırken tasfiyeciliğin şefi olan A. Öcalan, kendi iktidarını tartışmasız kılmak için sürekli komplolarla, oyunlarla devrimci kadroları tasfiye ediyor, parti programını ve tüzüğünü değiştirerek 27 Kasım 1978 çizgisinden uzaklaştırmaya çalışıyordu. İktidarı tamamen eline geçiren A. Öcalan, bugünkü tarihimizin en büyük ihanetinin de zeminini oluşturdu. Ne trajedidir ki, düşmanımız karşısında sayısız başarı elde ederken, büyük direnişler yaratan parti, kendi "önderliğine" yenilmekte kurtulamadı. İmralı'da somutlaşan ihanetle birlikte partimizin içindeki çizgiler de saflarını tamamen netleştirdiler. 27 Kasım 1978 devrimci sosyalist çizgiyi temsil eden

partimiz, İmralı ihanet çizgisine karşı açık, net tavır koyup teslimiyet ve ihanetin sinsici planlarını ve tüm kirliliğini halkımıza açıkladı.

Dün olduğu gibi bugün de inan ve kararlılıkla partimizin devrimci sosyalist çizgisinde yürüyüşümüze devam ediyoruz. Partimizin kuruluş yıldönümünü büyük bir coşku ve heyecanla kutluyoruz. Bu onurlu mücadele tarihi içinde Mazlumların, Hayrilerin, Kemallerin, Zilan ve Semaların ve tüm kahraman şehitlerimizin devrimci çizgisinde yolumuza devam etmenin tarihsel bir görev ve sorumluluk olduğu gibi yüce değerlerimize bağlılığın da bir gereğidir.

Şiddet ve katliamla bastırılan her isyan, her direniş bağrında daha büyük isyan ve direniş tohumlarını taşır. 27 Kasım 1978 devrimci çıkışı, böyle bir çıkıştır. Bugün görev ve sorumluluklarımız daha da büyümüştür. Sömürgeci işgale karşı direnişi büyütürken, aynı zamanda İmralı ihanet çizgisine karşı da mücadelemizi, devrimci sosyalist çizgideki direnişimiz büyütme kaçınılmaz görevimizdir. Mazlum Doğan'ın "Direniş zafere, teslimiyet ihanete götürür" şiarı etrafında birleşmenin zamanı...

27 Kasım 1978 kuruluşumuzun kutlamasını içerde kutladığımız biz Kürdistan Devrimci Sosyalistleri Dava Tutsakları olarak işçi emekçi ve tüm halkımızın 27 Kasım kuruluş gününü kutluyoruz. Kürdistan ve dünya devrim şehitleri önünde saygıyla eğiliyor, bağlılığımız bir kez daha ilan ediyoruz...

Yaşasın 27 Kasım 1978 Kuruluşumuz!

Yaşasın Fis Manifestosu!

Yaşasın KUKM'ni Yeniden İnşa Sürecimiz!

Kürdistan Devrimci Sosyalistleri Dava Tutsağı

Cemil ERDEM

Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Zindanı B1-44

**FİLİSTİN DİRENİŞİNİN SİMGESİ YASER ARAFAT
YAŞAMINI YİTİRDİ!
FİLİSTİN HALKININ BAŞI SAĞ OLSUN!**

Uzun yıllardır süren Filistin ulusal direnişi, bir bakıma ARAFAT adıyla bütünleşti. Her şeye rağmen Y. ARAFAT haklı ve meşru bir davanın simgesiydi. Kuşkusuz ömrü boyunca izlediği çizgisi ve pratiği ile ilgili hakkında çok söz söylenebilir. Ama Filistin halkının ve ezilen halkların bu acılı gününde bunları söylemenin yeri ve zamanı olmadığını düşünüyoruz. Arafat sonrasında da Filistin Direnişinin yoluna devam edeceğine inanıyoruz. Filistin halkının acısını paylaşır, direnişlerinde başarı ve dayanışma duygularımızı vurgulamak isteriz.

12 Ekim 2004

**Sosyalistên Şoreşgerên Kurdistan
(Kürdistan Devrimci Sosyalistleri)**

Her þey KUKM'ni Toparlama ve Yeniden Ýnþa M¼cadelesi iþin!

“Devrimcilik, sadece d¼nyaya kafa tutmak,
“olanaksızı istemek” değildi; aynı zamanda,
o güne dek insanlığın en güzel ve değerli ahlaki
özelliklerini yeni bir potada birleştirmek ve
yeniden üretmekti.

Devrimcilik, yeni bir ahlak ve kişilik demekti.

Bu, çok soyut bir şey, çok “mükemmel” olan
bir şey değil, gerçek insanın yaşam ve ilişkilerinde
ete kemiğe b¼r¼nen somut bir şeydi.”